Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

9-10

NR. 9-10 SERIE NOUĂ (198-199) • ANUL XXII • Septembrie-Octombrie 2017

*apare din anul 1996*

*Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale*

www.revistasud.ro



**Gheorghe Iacob**, *Creatorul*

*Editorial*

**Vasile GRIGORESCU**

# Capcane

Nu de mult primeam pe adresa revistei o foarte interesantă scrisoare (e-mail) trimisă de un anume Radu Demetriade, un român ajuns profesor universitar tocmai la capătul celălalt al Pământului, în Argentina. Propunerea ce ne-o făcea era mai mult decât interesantă, formulată, totuși, așa ni s-a părut atunci, într-o românească prea sigură pentru cineva înstrăinat de câteva decenii. În fine, ni se sugera să prezentăm cititorilor noștri „un scriitor prolific, specializat în literatura de subgen (science-fiction, policier, horror, gotic etc.)”, de origine română, care semna cu pitorescul pseudonim Antonio Rodriguez de la Muerte. Se insinua și posibilitatea unor voiaje peste mări, dacă vom da curs propunerii, căci „dispunem de fonduri de protocol de la universitate”.

Desigur, nu pentru că am fi „mai breji” ca alții, însă la revista *Sud* avem câteva reguli/principii peste care nu se trece. De exemplu, nu publicăm decât materiale inedite și refuzăm un articol despre care știm că a apărut într-alt loc, fie că vorbim de publicații clasice, pe hârtie sau de atât de multele și diferitele produse ale lumii virtuale. Pare logic, însă această regulă ne-a atras destule „antipatii”. Apoi, puși în fața selectării dintr-un număr mare de oferte sosite pe adresa redacției, nu le publicăm decât pe cele solicitate de noi sau care sunt însoțite de recomandarea unor „referenți” din grupul colaboratorilor revistei. S-a întâmplat, și nu o dată, să primim un material „în atenția dvs.”, proză, poezie, critică etc., care să ne placă sau să fie semnat de un nume cunoscut și, cu toate acestea, să nu-l publicăm pentru că nu întrunea unul dintre principiile enunțate. Ar fi și alte reguli, dar nu-i vreme pentru ele acum.

Absurde sau nu, aceste principii respectate neabătut ne-au ferit în multe rânduri de surprize. Este și cazul enunțat mai sus, căci, am aflat ulterior, scrisoarea fusese expediată la vreo treizeci de publicații de cultură din întreaga țară. Era o capcană, abil construită, menită să profite de slăbiciunea indusă de unele tare omenești gen fudulie, avariție, invidie... În plasa ei au căzut destule publicații, unele de referință în cultura română, pe care nu le mai numim, căci „căderea” lor a făcut deja „carieră”. Noi, nu că am fi mai inteligenți, însă, conform „legii” autoimpuse, am preferat să întrebăm, să ne interesăm și când nu am găsit pe nimeni și nimic pentru referințe, ne-am abținut.

Suntem de părere că regulile/legile nu au fost „inventate” pentru a fi modificate ad-hoc, după trebuințe și interese, pentru simplul fapt că poți. Ca ființe sociale ce suntem, avem nevoie de reguli și principii clare și de respectarea lor pentru a putea prospera în comunitate. Am făcut-o când am lăsat să se reevalueze în mod natural termenul de rumân (cândva, individul cel mai de jos pe scara socială) în respectatul român, însă am schimbat, ad-hoc, termenul de țigan în rom. Nu vreau să-mi imaginez prin ce vor trece istoricii de peste câteva veacuri pentru a putea diferenția ***rom*** de ***rom.***, ***romi*** de ***romîni*** etc. Bănuiesc că, pe baza principiului minimei rezistențe și pe fondul continuării modului „neregulat” în care se acordă diplome de tot soiul, destui cercetători vor ajunge să susțină că românii erau un fel de romi și viceversa. Relativizăm, nonșalant, regulile ce protejează natura, siturile arheologice ori clădirile de patrimoniu și nutrim speranța că oamenii viitorului, ce vor fi ei, romi(ni) sau români, vor respecta ce construim noi acum ? Exemplele, din nefericire, pot continua...

Principiul inalterabilității după plăcere și putere a regulilor – de conviețuire, comportament, educație etc. – ne va apăra pe noi și creațiile noastre atunci când nu vom mai deține puterea, când nu vom mai fi majoritari sau ne vom fi dus din această lume. Să fim mai vigilenți pentru că unele capcane ni le construim singuri.

# *Preludiu de toamnă*

## de Alexandru A. Philippide



Pe stradă trece-un mort calic.
Vântul merge după dric.

Trezește-te, că-i toamnă iar de-acum.
Copacii tremură-ncărcați de fum.
Pe-un deal, la margine de târg, umflat
Și vânăt, soarele s-a spânzurat.
Te-neci de colb și fum verzui.
Și seara-i plină parcă de pistrui.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vântul merge după dric.

Și-atârnă noaptea zdrențele de ramuri,
Își bagă luna nasul bleg pe geamuri.
Trezește-te, că-i toamnă iar,
Și ulițele lungi tresar
Din felinar în felinar.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vântul merge după dric.

De-acum, se lasă iarăși pâclă deasă.
Și ca o babă-n haine de mireasă,
Cu trena lungă încâlcită-n spini,
Se plimbă Toamna prin grădini
Publice.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vântul merge după dric.

**OAMENI DE LÂNGĂ NOI**

**DIMITRIE STELARU**

**pag. 7**

*Am citit despre...*

# O aniversare cum n-a mai fost alta

**Florentin POPESCU**

Titlul acesta nu reprezintă nicidecum o exagerare a autorului, o hiperbolă, ci pur și simplu denumește un adevăr despre care am citit și pe care l-am și putut constata în chip direct. La fața locului adică.

Este vorba despre Colegiul Național „B. P. Hașdeu” din Buzău, o veche unitate de învățământ care în zilele de 12-14 septembrie a.c. a fost gazda unor manifestări culturale prilejuite de împlinirea a exact 150 de ani de când pe porțile acestei școli au pășit primii elevi, la 12 septembrie 1867, pe când actualul colegiu era o biată școală cu doar câțiva elevi și câțiva dascăli, înființată prin insistențele și mai ales prin contribuțiile localnicilor.

Nu e, desigur, nici locul și nici cazul să mergem pe firul istoriei, de atunci și până azi, însă e absolut necesar să menționăm că biografia acestei școli, astăzi prestigioasă, n-a fost tocmai liniștită și monotonă, cunoscând perioade de schimbări, în egală măsură benefice, însă și păguboase grație mutațiilor petrecute în procesul de învățământ de-a lungul vremii.

*(continuare în pag. 2)*

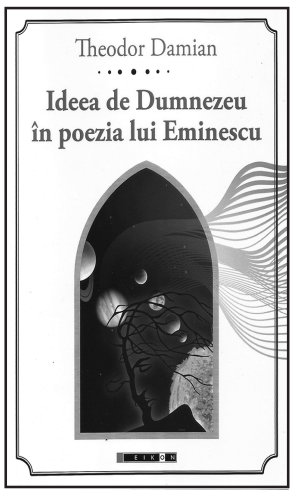
**Nicolae Dan Fruntelată**
*Să ții în mână Pasărea Istoriei*
pag. 3

**Prof. univ. dr. Traian Diaconescu**
*Epitaful lui Ovidiu*
pag. 4

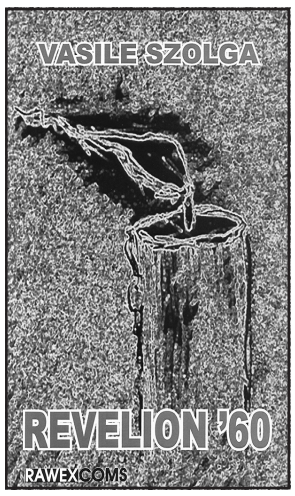
**Radu Theodoru**
*Oferta chineză*
pag. 14

**Toamna Culturală Bolintineanu 2017**
*Preludiu la Centenarul Marii Uniri*
pag. 23

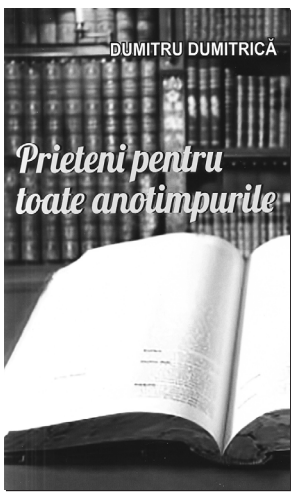
# Biblioteca SUD-ului



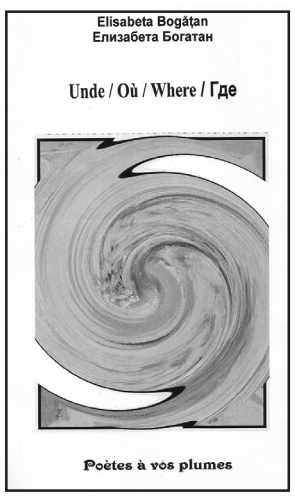

Theodor Damian, ***Ideea de Dumnezeu în poezia lui Eminescu***, Editura Eikon, București, 2016. „Distinsul profesor Theodor Damian, teolog, poet, critic literar, publicist, editor al prestigioasei reviste *Lumină lină* / *Gracious light*, președinte fondator al Institutului Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York și al Cenaclului literar M. Eminescu din aceeași metropolă, preot paroh al Bisericii Sf. Apostoli Petru și Pavel din New York, adună într-un admirabil volum o parte dintre studiile sale despre dimensiunea teologică a operei eminesciene..." (Nicolae Georgescu)




Vasile Szolga, ***Revelion '60***, Editura RawexComs, București, 2017. *Nu îi fusese frică la acea vreme. Dar acum, o sudoare rece îi curgea pe șira spinării, cămașa i se lipise de spate și simțea că stomacul, care la început i se strânsese ca un ghem dureros, acum i se întoarce pe dos. Cu greu se stăpâni și, fără să mai scoată vreun sunet, se abandonă sorții, pe bancheta din spate a mașinii, între cei doi indivizi, care îl strângeau la mijloc ca într-un clește.*




Dumitru Dumitrică, ***Prieteni pentru toate anotimpurile***, Editura Paul Editions, București, 2017. Drumurile șerpuiau mângâietor către Sabar, vegheate de legendarul plop din mijlocul luncii, căptușite cu troscot, încât îți mângâia tălpile. Cât de mult se asemăna acel eden al luncii cu sufletul bunicilor și părinților mei. Curată, îngrijită, plină de alean, parcă tot așteptând ca Împăratul Ceresc să apară pe o culme.




Elisabeta Bogățan, ***Unde / Où / Where,*** Éditions Poétes à vos plumes, Paris, 2017, traducere în limba franceză Elisabeta Bogățan, în limba engleză Lia Dana Bălan, în limba rusă Svetlana Prigotzkaia. „Poetul, în mod indefinit, urmărește acest vis și nu încetează niciodată să înainteze, plin de speranță, cu lacrimile în ochi, și, citiți bine cuvintele Elisabetei Bogățan, viața are un sens; ea merge dincolo, spre altă parte, ca un pelerin al vieții care se duce." (Linda Bastide)

## *Am citit despre...*

# *O aniversare cum n-a mai fost alta*

*(urmare din pag. 1)*

De fapt, la această oră, Colegiul Național „B. P. Hașdeu" nu mai este o simplă școală, cu multe clase, cu mulți elevi și cu mulți profesori, ci o instituție complexă, fiindcă aici funcționează o fundație – „Fundația hașdeenilor", un ateneu (care a preluat o mai veche tradiție începută pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, când directorul de atunci al școlii, Bazil Iorgulescu, punea bazele unui loc în care se desfășurau conferințe de care se bucurau toți locuitorii urbei Buzăului), un centru editorial (Da, ați citit bine !) care a dat/dă la lumină cam tot ce este legat de biografia așezământului, dar și frumoase cărți ale profesorilor și elevilor înzestrați de Dumnezeu cu harul scrisului literar (și nu numai).

Ideea existenței unei instituții complexe se mai justifică și prin aceea că lăcașul are un specific aparte, cu simboluri proprii, cu ritualuri de consacrare care l-au impus în conștiința publică: dispune de drapel propriu, are sigla lui, costum școlar, medalie și insignă, organizează manifestări de referință cum ar fi „Ziua Ocrotitorului Spiritual – Sf. Nicolae", „Ziua Porților Deschise" și altele.

La 150 de ani de existență, Colegiul National „B. P. Hașdeu" din Buzău are un palmares exemplar, pe cât de bogat tot pe atât de interesant, cum cu multă bucurie se poate constata, între altele și prin parcurgerea *Istoriei Colegiului „B. P. Hașdeu"* (lucrare alcătuită de profesorii Laurențiu Cristinel Țepeluș și Ionel Banu), a volumelor *Personalități hașdeene* de Nicolae Peneș și *Măreția Memoriei* de Radu M. Calcan, din numărul special al revistei școlii și din cel al publicației *Ad astra*, ori din cele cinci volume cuprinzând poeziile, prozele, eseurile, reportajele elevilor (cărți apărute într-o elegantă prezentare tehnico-tipografică) – toate acestea fiind prezentate în cadrul manifestărilor „Hașdeu – 150". În treacăt fie spus, nu știm să fie multe colegii în țară care să fi numărat până acum nu mai puțin de 21 de scriitori-elevi cu câte una, două sau chiar mai multe cărți tipărite.

Și ca orice școală cu vechime și tradiție și colegiul buzoian se mândrește cu profesorii de ieri și de azi, cu zecile și sutele de premii obținute de elevii lui la olimpiade naționale și internationale, cu medalii și alte trofee prin care li s-a/li se recunoaște valoarea, performanța fiind aici cuvântul de ordine al tuturor. Referitor la personalitățile de la panoul de onoare al școlii, citim în amintita istorie o listă întreagă de „mituri/eroi" care aparțin colegiului: George Emil Palade (1912-2008), biolog, deținător al Premiului Nobel pentru medicină Nicolae Vaschide (1873-1907), psiholog, membru al Academiei de Științe din Paris, Constantin I. Parhon (1874-1969), medic, profesor universitar, membru și președinte de onoare al Academiei Române, Vasile Voiculescu (1884-1963), medic și scriitor, Nae Leonard (1886-1928), tenor, supranumit „prințul operetei", Vladimir Maximilian (1882-1959), actor, Cornel Penu (n. 1946), handbalist, dublu campion mondial, Marius Andruh (n. 1954), chimist, profesor universitar, academician, Ion Caraion (1923-1986), scriitor, Paul Ioachim (1930-2002), dramaturg, actor și regizor, Pamfil Șeicaru (1894-1980), ziarist, Nicolae Cabel (n. 1943), regizor și scriitor, Adrian Miroiu (n. 1954), filosof, profesor universitar, Silviu Neguț (n. 1954), geograf, profesor universitar, Ion Andreescu (1850-1882), pictor și pedagog, Bucur Țincu (1910-1987), director al liceului și profesor de filosofie, Sava Anghel, profesor și director al liceului, Constantin Giurescu (1875-1918), istoric, director al liceului, Ioachim Botez (1884-1956), prozator și traducător, Liviu Chiriacescu (1931-1994), director și profesor, Ion Moldoveanu (1905-1981), istoriograf, publicist, elev și profesor al colegiului, Gheorghe Olaru (1908-1980), profesor, Ioan Păunel (1902-1984), profesor, Sozont Stadnicov (1901-1987), profesor, Emanoil Stângescu (1902-1978), profesor, Radu Vlădescu (1886-1963), biochimist, membru titular al Academiei Române și al Academiilor de medicină și medicină veterinară din Paris, Ștefan Gușă (1940-1994), general, șef al Marelui Stat Major între 1986 și 1989, Mihai Bălănescu (n. 1922), doctor inginer, membru de onoare al Academiei Române și, cu voia dumneavoastră, subsemnatul.

Nu pot încheia aceste rânduri fără a mai spune că multe din împlinirile ultimilor douăzeci de ani din viața colegiului se datorează în primul rând d-lui Ionel Banu, actualul director, un manager de excepție și care, fără îndoială, va intra în istoria școlii.

# BOLINTIN - Istorie în imagini

*Imagini din colecția Cornel Ghinea*



**Casa atelier Tonciu, fotografiată de prof. Cornel Ghinea, 1989**



**Iunie 1989, demolarea casei Ștefănescu**

# SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

## Să ții în mână Pasărea Istoriei

*Prietenului meu Adrian Bucurescu,*
*născut în ținutul Dacilor Napai*

Cartea despre care scriu astăzi se numește *Dacia secretă* și a apărut în Colecția Rădăcini, în anul 2012. Ea este semnată de un scriitor și gazetar cunoscut, pe numele lui Adrian Bucurescu.

Mărturisesc, am mai citit din și despre carte, dar niciodată până acum n-am pătruns în toată construcția ei, ca într-o cetate de suflet zidită între vânturile mari ale istoriei din Câmpia Bărăganului, în ținutul Dacilor Napai, al celor de lângă Naparis (Ialomița).

Este pledoaria unui om pătimaș, poet în fibra lui, dar și cititor în pietrele vechi și în tainele care se deschid numai inițiaților.

Dacia – un subiect parcă interzis istoriei lumii. Mitologia ei fabuloasă a fost ocolită, a fost ascunsă mai bine zis, în primul rând de știința oficială românească, aceea care și-a clădit cărțile și crezul numai pe teoria latinității adusă în straițele unor corifei ardeleni formați la școala iezuiților din Marea Romă.

Cei care au pătruns cu argumentele științei, ale istoriei, dar și ale iubirii, în misterele dace au avut parte ori de un boicot bine organizat, ori de acuza de nebunie, ori au fost îngropați sistematic în uitare. Nicolae Densusianu, dar și Vasile Pârvan, sunt capete de listă.

În vremea noastră a venit o strălucită universitară americană, lituaniancă de origine, Maria Gimbutas, trecută în veșnicie în urmă cu câțiva ani, care și-a zidit opera pe studiul civilizației din vatra Carpaților. N-a fost nici măcar tradusă integral în România.

Vin arheologi germani de clasă mare, fac documentare, scriu cărți, vine un consilier de vază al luminosului papă Ioan Paul al II-lea, vin experți nordici și scriu despre matricea dacică a marilor civilizații din Europa antică. Ei, și ? ! ?

Istoricii noștri se ascund ca struții în șabloanele latinității, se mângâie cu gândul că au învins teoriile panslaviste, că nu suntem bulgari cu toții, ci doar cumani, cum zicea un senior fantezist, își însușesc voios epitetele unor alogeni obraznici despre „dacopați", „protocroniști" etc.

Dar mai nasc în România și oameni care umblă prin cărțile vechi, în inscripțiile bătute în piatră, în tăblițele și în tezaurele dezgropate peste tot, acolo unde a fost în protoistorie imperiul getic.

Un astfel de om este și prietenul meu Adrian Bucurescu.

Visul Daciei nu este altceva decât o recitire a istoriei antice după surse de primă mână, de la Homer, Hesiod, Platon, Sofocle.

Pentru că, iată, a fost o datorie a grecilor să scrie despre „cei mai viteji și mai drepți dintre traci", cărora le-au preluat misterele zalmoxiene, pe Orpheu tracul, pe Apollon și Artemis, gemenii divini, întemeietorii religiei trace. Iar mai apoi a fost o datorie a romanilor, după războaiele fratricide ale iberului Traian cu frații lui daci, să ridice statui de trei metri, din porfir, pentru dacii nemuritori care nu sunt închipuiți niciodată prizonieri înlănțuiți, ci demni și calmi, ca niște strămoși care s-au întors acasă.

„Nu există scriitor grec sau latin care să nu vorbească despre uriașa putere care se înființa în nordul Dunării", scrie Adrian Bucurescu. Și citează din Tucidide, Xenofon, Platon, Aristotel, Cezar, Cicero, Virgiliu, Horațiu, Strabon, Titus Livius, Plinius cel Bătrân, Ptolemaios, Lucian din Samosata, Cassius Dio.

Bucurescu face apel la folclorul „păgân", mai exact, „precreștin", la Caloian, la baladele străvechi din ținutul Napailor și mai cu seamă la fabuloasa *Miorița*, balada mitologică a întemeierii lumii vechi prin moartea ciobanului care este Apollon, zeul luminii. Mitul Copiilor Sfinți, Gemenii Divini, este mitul tutelar al lumii geto-dace. Nașterea lor s-a numit Bela Gines (Nașterea curată), iar legile care au guvernat lumea neamului imperial al geților s-au numit Legile Beleagine.

Din inscripțiile scrise într-o limbă ciudată care sună a latină, dar e prelatină, probabil dacă, din legende și cântece, Adrian Bucurescu construiește legenda primordială. Care are similitudini uluitoare cu Biblia, vorbește despre Maria (Măreața), zeița Magiei și Războiului, mama Gemenilor, despre Amazones, preotesele luptătoare ale Dacilor, femeile care-și tăiau un sân să poată încorda arcul de luptă, despre uciderea Pruncilor la ordinul regelui scit Erete pentru a scăpa de Gemeni. Dar semnificația supremă este aceea a Învierii lui Apollon, Domnul Napailor, unde totul se trece în legenda cristică.

Apollon și Artemis sunt „dalbii de pribegi" din poezia populară, sunt „nemuritorii" religiei zamolxiene.

Suntem în plină poezie inițiatică, atingem cu mâna miturile, pe cel al Tinereții fără Bătrânețe și Vieții fără de Moarte, ne împărtășim din Apa Vieții, trăim în Hardeal (vezi Ardeal, nu ceva venit din Erdely !), Grădina Maicii Domnului cea evocată de Papa Ioan Paul al II-lea, român de origine (Voicilă, neam de ciobani din Carpați).

Mitul Păsării Măiestre este povestea reginei Tomyris, regina amazoanelor, învingătoarea lui Cyrus cel Mare.

Paralelele din istoria antică sunt demonstrate de Adrian Bucurescu cu texte revelatoare. Legăturile cu Druizii – celți, cu Essenienii despre care istoricul Joseph Flavius spune: „Ei nu trăiesc prea diferit de lume, dar viața lor amintește, în cel mai înalt grad, de cea a dacilor numiți pleistai".

Bucurescu intră și în istoria războaielor purtate de Daci. De Burebista, nu regele, ci împăratul unui imperiu despre care uriașul istoric modern Theodor Mommsen spune că „se întindea pe ambele maluri ale Dunării și ajungea spre sud până în interiorul Traciei, Iliriei și în Țara Nordică".

Burebista și Deceneu, preotul sunt stâlpii imperiului care n-a apus prin moartea lui Burebista cel înmormântat la Reșca, în



**Nicolae Dan Fruntelată, Nicolae Scurtu și Florentin Popescu la prezentarea *Cărții orașului***

Romanați, lăsând în locul lui pe împărăteasa Romula.

Apoi vorbește despre Decebal, despre faptul că dacii liberi din Maramureș, din Moldova, din unele zone ale Munteniei nu s-au împăcat niciodată cu stăpânirea romană.

Vine în cartea lui Adrian Bucurescu și demonstrația la care mulți ignoranți, dar și dușmanii viscerali ai neamului românesc fac frisoane: „Poporul român s-a născut creștin". Afirmație acoperită de probe pe care orice for științific trebuie să le accepte.

Trecem spre Evul Mediu, spre analiza legendei lui Negru Vodă, Tochomery, voievodul de Făgăraș care s-a căsătorit cu Mărgărita, fiica lui Seneslav, s-a stabilit la Târgoviște și s-a îngropat la templul lui Sân Nicoară (Nicolae), închinat religiei zamolxiene. Nașii lui au fost olteni, iar fiul lor s-a chemat, cum altfel, Basarab.

O să vă propun un concept nou, acela de **istorie torențială**. El e ilustrat de cartea lui Bucurescu, *Dacia secretă*. Luați din ea tot ce vreți, acceptați ce vreți, dar nu vă mai purtați ca niște neofiți care spun, vorba lui Marin Preda, „Animalul acesta nu există" ! ! ! Prea multe dovezi au năvălit peste noi, prea multă ură au consumat dușmanii vechi ai acestui popor pentru a îngropa cât mai adânc taina „Dacilor muți".

Iată, fulgurant, câteva etape ale urii. Primul unificator medieval al Țării Dacilor, Mihai Viteazul, a fost numit de unii contemporani interesați, „Malus Dacus", „Dacul cel Rău". Între Ecaterina cea Mare a Rusiei și împăratul austro-ungar Franz Joseph al doilea a existat un schimb de scrisori privind rostul statului independent Dacia, un fel de „cordon sanitar" între cele două imperii. N-au căzut de acord, pentru că fiecare dorea să călărească acest spațiu mirobolant, cu munți plini de aur, cu ape bogate, cu câmpii mănoase.

Adrian Bucurescu își încheie minunatul drum prin mitologia dacilor cu un recurs la marele întregitor în spirit, Mihai Eminescu.

Cu poemul-testament *Rugăciunea unui dac*.

O carte fundamentală. O carte prin care puteți face o călătorie incredibilă în memoria acestor pământuri minunate și blestemate în același timp.

Am scris într-un volum al meu de versuri un poem care se numea *Poetul dacilor muți*. Se încheia așa: *El, prințul vorbitor/ al unei limbi moarte la naștere/ El, dorul, supraviețuitorul,/ între vechii lui frați/ Trece pe lângă noi, urma să i-o vezi/ îngenuncheat s-o simți/ El este poetul fără statuie/ al dacilor muți*.

Îi dedic acest poem târziu prietenului meu din neamul Dacilor Napai, ialomițeanului Adrian Bucurescu...

## Un oraș, o carte de iubire



Nicolae Dan Fruntelată

Bolintinenii sunt, prin tradiția lor confirmată și acasă și în lume, neam de zidari-artiști. Ca în urmă cu câteva secole, *talienii* care au venit în Valahia, au durat biserici și palate fără moarte, au întemeiat chiar așezări care le poartă numele, și oamenii din Bolintin au știut să-și păstreze vocația zidirii. Cei mai buni, cei mai frumoși dintre ei stau și azi sub semnul tutelar al Meșterului Manole care-și pune la temelia construcției pe Ana, inima lui.

Am scris această introducere pentru a vă explica marea trudă a alcătuirii unei cărți născute în primul rând din iubire. Scrisă de o mână de bolintineni care și-au așezat în lucrarea *Bolintin, cartea orașului*, miile de ore petrecute în biblioteci și arhive, găsind poze și mărturii pentru a desăvârși un volum elegant ca un album de artă, tipărit la Oscar Print în București în anul de grație 2017.

Cartea are doi coordonatori, pe istoricul și scriitorul Vasile Grigorescu și pe părintele Nicușor Beldiman și ca autori, pe un grup de împătimiți ai istoriei locurilor, profesori, cercetători, între care l-aș aminti pe prietenul meu, Ștefan Crudu, adevărat gazetar de investigație.

Departe de mine gândul să fac o analiză rece, cu pretenții științifice, acestei cărți care este, repet, un fel de album-monografie-scrisoare către viitor.

O să-i relev doar calitățile stilistice deosebite, pentru că, deși e blindată de documente și fotografii, se citește ca un roman în care personajul central este un oraș cu împrejurimile lui – Bolintinul din Vale, Crivina, Malu Spart, Suseni.

Povestea începe din Neolitic, de șase mii de ani, cu urme, cu artefacte. Cu *Pădurea îngropată de la Cornetu*, un sit din 5507 ± 30 înainte de Hristos. Cu urmele din Bronzul timpuriu, din cultura Glina. Și tot așa, spre Bolintinul din Vale, atestat la 1433, cu Bolintinul din Deal, atestat la 1700. „Tărâmul apelor", cum se definea această zonă păzită de șerpii sacri ai Sabarului, Argeșului, de albia Strâmbei.

Aici a fost poporul vechi al vlahilor, peste ei au venit nomazii, pecenegii, cumanii, tătarii, atrași de aurul grâului și de bogăția apelor.

Autorii acestei cărți sunt *cititori de istorie*, ei, ca niște vânători de urme din poveștile românești, dau fiecărui semn echivalentul, istoria. După năvala slavilor care seacă parcă puterea vechii zone vlahe (Doamne, de câte ocupații slave am avut parte !), albumul vine cu hărți vechi, cu interpretarea rezervelor de grâu, a existenței unei civilizații agrare.

Descindem în Evul Mediu, umblăm pe Drumul Baiului, cartea ne conduce prin istoria Sudului românesc, fabuloasă matrice a imperiului daco-vlah, a unui neam pe care mulți îl fac pierdut în timp, în memoria lumii.

Tărâmul Bolintinului a fost o „țară" în sens medieval (vezi Țara Bârsei, Țara Făgărașului, Țara Hațegului), un soi de cnezat aparținând (spune cartea, dar pe mine nu mă convinge) zonei cumane invocate de istoricul supraviețuitor Neagu Djuvara, un „tărâm al apelor" bine organizat și trecut în stăpânirea Basarabilor, întemeietori ai Valahiilor (cea Mare și cea Mică), aici așezându-se boiari de neam, români ori greci de felul lor, dezvoltând o civilizație a agrarului fertil și o mitologie a câmpiei de Sud.

Istoria boierilor locului este istoria „țării" bolintinene. Cartea ne-o explică și ne-o apropie. Conducându-ne spre stema Cantacuzinilor, a Brâncoveanului cel jertfit de trădarea neamurilor lui și de invidia lor turbată, apoi îndreptându-ne prin răscoale și zavere spre lumina lui Mihai Viteazu, prinț de Valahia Mică și voievod de România Mare.

Eu n-am întâlnit într-o monografie o demonstrație mai riguroasă, mai supusă legilor științei istorice. Și o poveste atât de fascinantă, ca un roman medieval găsit în cripta unei biserici vechi, plină de istorii cu boieri, călugări și jupânițe.

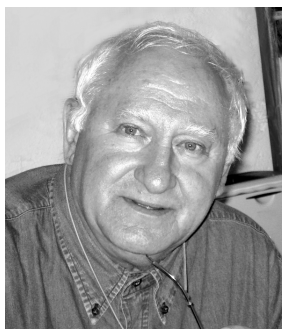
Cartea punctează cu forța argumentelor marile evenimente istorice din viața acestei Valahii supuse tuturor asediilor și poftelor imperiale. Secvența despre revoluția Vladimirescului este mai mult decât relevantă.

Călătorim apoi spre așezarea de astăzi, prin cronicile Bolintinenilor de neam, a lui Constantin întemeietorul de tradiții, a lui Dimitrie, poetul cel mare al începuturilor literaturii românești, precursor al Eminescului, până la ziua de astăzi care este o zi a oamenilor de acum, reuniți sub steaua Sudului, revistă și simbol.

Închei însemnările mele mulțumindu-i acestui *spiritus loci*, Vasile Grigorescu, sufletul acestui demers de excepție, urmaș de drept al celui care a pus temelia revistei „Sud", prietenul nostru, să-l odihnească Dumnezeu, Constantin Carbarău, îi mulțumesc, deci, aceluia care, alături de un grup de prieteni, de zidari bolintineni, a construit această carte deosebită.

Mi-aș dori să o citiți cu aceeași emoție cu care am citit-o eu. Pentru că ea este, mai întâi de toate, un pașaport pentru eternitatea Sudului nostru românesc.

# Frumoase cărți de doamne și domnițe



Don Andreiță

## Pe inorog spre nevăzut

*De la primele pagini, te urci în Corpul tău de Lumină și pornești la drum în dimensiuni nebănuite. O călătorie în astral…* Așa recomandă Ann-Louise Machedon, o specialistă în domeniu, cartea *Pe inorog spre nevăzut*, semnată Anaeli (nume misterios, în spatele căruia se ascunde poeta Ileana-Cristina Ionescu) Editura Amanda Edit, 2017. Tot într-un fel de prefață – așezată sub motoul „Cel ce privește în exterior visează. Cel ce privește în interior se trezește", din Carl Jung – mărturisește și autoarea: *Începând cu vara anului 2007, viața mea a căpătat un nou sens… Am primit inițiere în taina meditației și astfel am ridicat un colț din vălul ce acoperă protector tainele universului… În fața ochilor sufletului meu s-a deschis o lume uluitoare, plină de trăiri unice, o lume paralelă, dar invizibilă ochilor fizici.*

Sigur, nu se ajunge ușor în această lume. Ai nevoie de inițiere – prin școală, cursuri, maeștri. Și mai ai nevoie, bănuiesc, de o receptivitate specifică. Ceea ce mărturisește, în continuare, autoarea: „Mulțumită maestrului meu, Teodor Vasile, cu care am făcut cursurile de Reiki Usui și Tibetan, Karuna Reiki, Vas. Te. Reiki, Autocontrol Mental, toate cu gradele de Maestru, am călătorit în Astral". Iar acum: „Mi-am propus ca în această carte să descriu meditațiile mele, așa cum le-am văzut și le-am trăit în timpul cursurilor de inițiere".

Așadar, pregătită astfel, Anaeli, intrând de fiecare dată în *starea ALFA* (de semisomn) ajutată de un inorog alb (*Divin*) – aidoma murgului lui Făt-Frumos – își pornește călătoria prin lumi necunoscute nouă, după care, la revenirea pe pământ și în corp, își notează tot ce-a văzut, pentru ca să ne împărtășească și nouă, oamenilor de rând. Momentul care declanșează evadarea poate avea loc oriunde, oricând: în balconul casei din București ori în casa unui prieten din Sinaia, într-un schit de maici din Alba Iulia – dar, mai ales, în timpul unui concert de muzică aleasă. În popasurile ei celeste se întâlnește, de regulă, cu Maica Domnului și Iisus Hristos, cu arhangheli și îngeri, cu însuși Dumnezeu și Sfântul Duh – și are posibilitatea să-și vadă propria *casă din Cer*.

Alte călătorii, alte trasee, alte lumi reînviate sub ochii ei; lumi ale căror personaje, adesea eroi cunoscuți din istorie, îi răspund la întrebări, îi dau sfaturi, o prețuiesc. Așa se întâmplă în ținutul dacilor, aducându-ne de acolo obiceiuri și preocupări – uneori și scene de mânie pe contemporani.

Multe alte întâmplări și enigme se împerechează, se leagă și se dezleagă în această carte specială, în care visul își are hotar distinct. Multe se pot spune și despre cele relatate în ea: adevăr ? fantezie ? halucinație ? Mister. Un lucru este, însă, limpede: cartea este bine scrisă, literatură curată – și din acest punct de vedere totul este credibil.

## O călătorie prin lumea sufletului

O iubire tomnatică, sub o blândă briză marină răvășind cochiliile unor scoici din alte anotimpuri. Un pian înfiorat de notele visării, un fotoliu calm și meditativ, o „cină gustoasă" și îmbietoare – iată decorul în care se consumă dragostea târzie dintre Adela și Victor, personajele romanului *O călătorie în lumea sufletului*, de Victoria Maria Florescu (Editura RawexComs, 2017). O iubire platonică la prima vedere, dacă n-ar fi bântuită de gândurile și sentimentele preopinenților: ale lui Victor – calme, înțelepte, bine ținute în frâul unui autocontrol sever; ale Adelei – fremătătoare, impetuoase, gata oricând să izbucnească într-o trăire pătimașă, îndelung zăvorâtă. El – un scriitor, ce-și pierduse în tinerețe marea iubire prin accidentul mortal suferit de soția sa, după care renunțase voit la orice altă tentație și ispită. Ea – o ființă completă și complexă – doctoriță, pianistă, pictoriță – care, după un amor instructiv, de doi ani, cu un arhitect, deși își impusese o viață rezervată (și conservată) nădăjduia, totuși, într-o mare iubire. Ea – „încă tânără, la cei patruzeci de ani pe care îi avea". El – „trecut de mult de jumătatea vieții".

În acest context, din care nu lipsesc antagonisme în așteptarea limpezirii, se desfășoară un amplu și subtil proces psihologic, susținut mai ales de către eroină (ajutată și de autoare) și dirijat discret, spre deznodământul dorit, de către erou. La masa dezbaterii, subiectele variază de la tema iubirii (care „unifică întreaga existență") la importante forme de manifestare umană: viață, spirit, neliniști, credință, armonie, transcendent – totul, în căutarea supremei împliniri. Criticul Aureliu Goci, în „Postfață", surprinde foarte bine acest proces: „Iubirea dintre Victor și Adela e un fel de observație încrucișată sub un sentiment sufocat de inteligență, de autocenzură continuă, de controlul riguros și sever al partenerului". Tot el subliniază și caracterul psihanalitic al demersului romanesc: „Autoarea dovedește sensibilitate și convergență pentru universul imaginar. De altfel, medicina este a doua zonă profesională – după filologia aplicată – din care se recrutează valoroși scriitori. Substanțial, *O călătorie prin lumea sufletului* nu înseamnă doar o escapadă în lumea imaginarului, ci și o analiză subtilă, o investigație de competență și profunzime după imperativele psihanalitice. Autoarea dovedește talent și competență și chiar o sublimă creativitate în care se cristalizează simbiotic cele două domenii spirituale. Ideea este că prin autocunoaștere și analiză se lărgește sfera conștiinței morale".

Concluziv, de aceeași parte a baricadei cu Goci se situează și universitarul Ion Dodu Bălan, în „Prefață": „Cartea, de înaltă calitate, analizează temeinic personajele, cu sondaje psihologice, pe coordonate psihanalitice, prin autoarea cu remarcabil talent și finețe care captivează, prin ținuta intelectuală".

…Și, totuși, care ar fi ideea cu care rămânem la sfârșitul acestei dense lecturi ? În ceea ce mă privește, ar fi aceasta: „Singurătatea, luxul caracterelor puternice, e condiția adevăratei libertăți" – pe care autoarea o „deconspiră" (demonstrativ ?) încă de pe la începutul romanului.

---

*Ovidiana*

# EPITAFUL LUI OVIDIU
# și structura epitafelor marilor poeți latini

**Prof. univ. dr. Traian DIACONESCU**

Epitaful lui Ovidiu[1], săpat în marmora de la baza statuii din Tomis, surprinde cititorul modern prin faptul că poetul nu amintește operele sale majore – *Faste* și *Metamorfoze* – ci numai opera sa *Ars amandi* care i-a adus glorie, dar și relegare: *Hic ego qui iaceo tenorum lusor amorum,/ Ingenio perii Naso poeta meo,/ At tibi qui transis ne sit grave, quisquis amasti,/ Dicere: Nasonis molliter ossa cubent* („Aici zac eu, cântărețul iubirilor tinere, poetul Naso care am pierit din pricina talentului meu. Iar ție care treci, oricare ai iubit, să nu-ți fie greu să spui: oasele lui Naso să doarmă liniștit."). Catrenul acesta, scris în distih elegiac în vremea exilului este emoționant, dar nicidecum unic prin structura sa.

Epitafele scriitorilor latini au fost clasificate[2] în două mari grupe. Prima categorie de epitafe se referă la viața și opera scriitorului, așa cum este epitaful lui *Vergiliu*: *Mantua me genuit, Calabri rapuere, tenet nunc/ Parhenope: cecini, pascua, rura, duces* – „Mantua m-a născut, Calabria m-a răpit, acum Parthenope mă ține: am cîntat pășuni ogoare, bătălii". Așadar, întâlnim, mai întîi, date biografice, apoi, referințe metaforice la opera poetului: *Bucolice, Georgice, Eneida*. Acest tip de epitaf îl întîlnim și la oamenii politici iluștri. Epitafele din categoria a doua trec peste viața defunctului și relevă selectiv faptele acestuia. Acest tip de epitaf este cultivat, îndeosebi, de scriitori și specimenele acestora, păstrate de Aulus Gellius[3], reliefează renumele și meritele acelora.

Epitaful lui *Naevius*: *Itaque postquam est Orcino traditus thensauro/ Oblitei sunt Romae loquier lingua latina.* – „Astfel după ce a fost așezat în criptă, ei au uitat la Roma să vorbească latina". Observăm că Naevius nu citează opera sa (comedii, tragedii, poeme epice), ci subliniază meritul și gloria sa de creator al limbi literare la Roma.

Epitaful lui *Plautus* precizează alegoric geniul său de comediograf și strălucirea metricii sale variate: *Postquam est mortem raptus Plautus, Comoedia luget/ Scena est deserta, dein Risus, Ludus Iocusque/ Et numeri innumeri simul omnes conlacrumarunt.* – „După ce Plaut a fost răpit de moarte, Comedia plînge/ Scena este goală, apoi Rîsul, Jocul și Gluma/ Și versuri nenumărate toate au lăcrimat deodată." În epitaful lui *Ennius*, găsim referința la opera sa epică, *Annales*, dar nici o mențiune despre tragediile și satirele sale: *Aspicite, o, cives, senis Enni imaginis formam:/ Hic vestrum panxit maxima facta patrum.* – „Priviți, o, cetățeni, frumusețea imaginii bătrînului Ennius:/ Acesta a scris isprăvile măreție ale părinților voștri."

Epitaful lui Pacuvius[3] are aceeași structură simplă și modestă ca o inscripție funerară: *Adulescens, tametsi properas, hoc te saxum rogat/ Ut ad se adspicias, deinde quod scriptum est legas:/ Hic sunt poetae Pacuvii Marci sita/ Ossa. Hoc volebam nescius ne esses. Vale.* – „Tinere, deși te grăbești, această piatră te roagă/ S-o privești și să citești ce fost-a scris:/ Aici au fost puse oasele poetului Marcus Pacuvius/ Aș vrea să nu fii neștiutor de faptul acesta. Fii sănătos !" Lipsa de orgoliu poetic al poetului și tragediografului Pacuvius ne amintește de epitaful lui Eschil care nu se referea la opera sa genială, ci numai al participarea sa la bătălia de la Maraton, fapt care luminează viziunea operei sale.

Epitaful lui Seneca[4] este novator, căci, trecînd sub tăcere tratatele sale științifice și tragediile sale celebre, se referă numai la valoarea filosofică a operei sale: *Cura, labor, meritum, sumpti pro numere honores,/ Ite alias post hanc solicitare animas !/ Me procul a vobis deus evocat: illicet actis/ Rebus terrenis hospita terra vale ! Corpus avara tamen sollemnibus accipe saxis/ Namque animam coelo reddimus, ossa tibi.* – „Grijă, trudă, merit, onoruri, înălțate ca ofrandă/ Mergeți să ispitiți alte suflete după al meu !/ Pe mine mă cheamă departe un zeu; vale, pământ ospitalier cu lumești isprăvi săvîrșite ! Primește, avar, cu bulgări sacri, trupul/ Căci sufletul îl întoarcem în cer, dar oasele ție." Toate aceste elemente ale epitafului reflectă gîndirea stoică a lui Seneca.

Epitaful lui *Marțial* este un catren care subliniază prețuirea operei sale de receptor: *Ille ego sum nulli nugarum laude secundus,/ Quem non miraris sed puto, lector, ames./ Maiores maiora sonant: mihi parva locuto/ Sufficit in vestras saepa redire manus.*– „Acela sînt eu, neprielnic, prin laudă, la fleacuri/ Pe acesta tu, cititorule, nu îl admiri, ci socotesc că îl iubești/ Cei mari rostesc „lucruri" mari; mie îmi sînt de ajuns/ Să spun „lucruri" mărunte și să le aduc în mîinile voastre." Așadar, Marțial se referă, ca și alți predecesori latini, la gloria și funcția socială a poezici sale.

După această scurtă incursiune în istoria epitafelor scriitorilor latini, de la Naevius la Marțial, să ne întoarcem la epitaful lui Ovidiu. Acum înțelegem mai bine că epitaful poetului scris la Tomis se încadrează într-o tradiție străveche. Așa cum Vergiliu își definea opera tripartită prin termenii *pascua, rura, duces*, Ovidiu selectează din opera sa care se ordonează pe triada – *iubire, zei și exil* – numai *iubirea* care i-a adus *gloria* dar și *osîndire*. Primul distih din epitaf exprimă sobru și expresiv aceste fapte. Sintagmele: *tenerorum lusor amorum* (v. 1) și *Ingenio perii... meo* (v. 2) reflectă destinul său literar și existențial. Următorul distih include un protest subtil contra deciziei arbitrare[5] a lui Augustus. Poetul solicită contra împăratului inclement justiția posterității alcătuită din toate făpturile care au iubit, căci cine n-a iubit măcar o singură dată ? Propoziția *quisquis amasti* luminează partizanii fără de număr ai lui Ovidiu. Poetul înalță un elogiu libertății artei și al independenței scriitorului[6] pe care dictatorul[7] le calcă în picioare.

Să ne amintim că Tiberius, succesorul lui Augustus, a condamnat la moarte pe istoricul Cremotius Cordus[8] și a ordonat ca opera acestuia, pentru ideile sale republicane, să fie arsă în public (Tacitus, *Annales*, 4, 34-35). Dar Cremutius Cordus, ca și Ovidiu, avea încredere în justiția posterității, căci *suum cuique decus Posteritas rependit* – „Posteritatea restituie fiecăruia onoarea sa". Adică Posteritatea proclamă *dedecus sibi, illis gloriam* – „rușine pentru dictator și glorie pentru victime". În epitaful său, Ovidiu confirmă această idee – *dedecus Augusto, sibi gloria*, adică rușine pentru Augustus și glorie pentru poet. Epitaful are astfel un sens premonitoriu, căci relegarea sa a fost clasificată de Posteritate ca un act condamnabil pentru împărat și un titlu de glorie pentru poet.

---

[1] Zelinski Th., *Les Derniers jours d'Ovide en Dobroudja*, în *Revista Clasică*, București, 1939-1940, p. 17 și Herescu N.I., *Le sens de l'épitaphe ovidienne*.

[2] Plessis F., *Poésie latine; épitaphes*, Paris, 1905, Galletier E., *Etude sur la poésie funéraire romaine d'après les inscriptions*, Paris, 1922; Latimore R., *Themes in greek and latin Epigraphs*, Urbana, Univ. of Illinois Pr., 1942 și Cocchia E., *Gli epigrammi sepolcrali dei piu antichi poeti latini*, în *Saggi filologici*, II; 1902, p. 139-54.

[3] Cocchia E., *Intorno all'autenticitá degli epigrammi sepolcrali di Plauto e di Pacuvio*, în *Saggi filologici*, II, 1902, p. 361-370 și Patin, *Etudes sur la poésie latine*, II, Paris, 1969, p. 139.

[4] Pascal C., *L'epitaffio di Seneca, in Atene e Roma*, 1907, p. 22-25.

[5] Zmigryder-Konopka Z., *La nature juridique de la rélégation du citoyen romain*, în „Revue historique du Droit français et étranger", 1939, p. 307-347; Cocchia E., *La relegazione di Ovidio a Tomi ovvero la censura artistica sotto il regno di Augusto*, în Atti Acad. Napoli, 1902, p. 1 sq. (republicat în *Saggi filologici*, IV, 1907, p. 233 sq.

[6] Este memorabil versul *Caesar in hoc potuit iuris habere nihil* (Tr. 3, 7. 48).

[7] Rand E.K., *Ovid and his influences*, New York, 1928. Din această carte s-ar putea alcătui o *Ars precandi*, cercetînd comparativ atitudinea de exilat a lui Ovidiu cu a lui Cicero și a lui Seneca, ajungând la concluzia că toți scriitorii Romei, nu numai Ovidiu, n-au suportat cu consecvență stoică proba exilării.

[8] Acest senator și istoriograf a dovedit o mare independență de opinie (*libertas* spune Quintilian 10, 1, 104) în timpul războaielor civile și al principatului lui Augustus. (cf. H. Bardon, *La littérature latine inconnue*, Paris, II; 1956, p. 152-64).

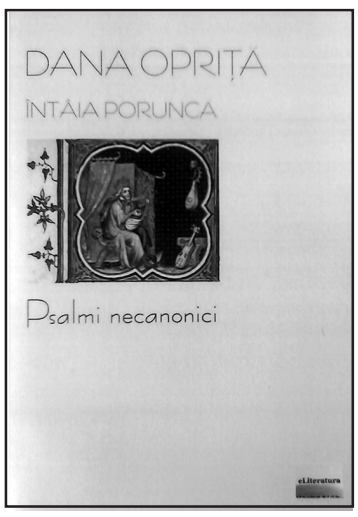
# CĂRȚILE SUDULUI (V)



Titus Vîjeu

## Căutând răspunsuri mici la întrebări mari

Acesta este primul vers al poemului *Ca o întrebare, răspunsul* aflat la pagina 81 a volumului *Întâia poruncă* publicat de Dana Opriță la *e-literatura* casă de editură tot mai activă și mai respectată. Indicate de autoare drept „psalmi necanonici" versurile de față exprimă libertatea de gândire a unei scriitoare preocupată de raportul propriei vieți cu divinitatea („*Cuvântul Tău este Adevărul* / cel ce mă va ocroti și-mi va lumina Calea / chiar în viața aceasta / fiindcă toate relele care ne covârșesc / nu înseamnă decât / că aproape este împărăția lui Dumnezeu iar / cei din urmă pot fi cei dintâi."). Spre deosebire de așa zisa poezie mistică, în care autorul se identifică îndeobște drept mesager unic al adevărului fundamental exprimat de Geneză, aici avem de-a face cu dorința de a atinge nemărginirea, de a păstra vie Lumina scăldând universul. Drept care poeta forțează timpul, pentru a putea dobândi acces la grația divinității: „sunt secole de când mă tot întreb / cum oamenii mai pot deschide gura să grăiască absurdități / știind că fiecare literă este ocrotită de îngeri iar / Lumina lor străluce fără să avem știre de ea".




Convingerea că fiecare om este „un templu cu har" și că „nu avem nici un drept să călcăm în picioare ceea ce ni s-a încredințat" o face să-și îndemne semenii la un marș inocent „peste pietre și grâu desfrunzit / primind sărutul petalelor de mac înflorit prea devreme", bucurându-se de spectacolul unic al Creației și trăind cu intensitate iubirea față de Creator.

Pentru cunoscătorii poeziei Danei Opriță probabil că o atare evoluție era previzibilă după apariția în urmă cu aproape două decenii a cărții *Scrisori dintr-o săptămână imaginară* (Ed. Eminescu, 1998) ce consemna o experiență existențială dramatică, soldată cu încercări de vindecare sufletească prin *mărturisire* („mărturisesc acest botez spre iertarea păcatelor. Restul ? Restul nici nu există".) Aveam de-a face cu un tulburător monolog (în proză, dar deloc prozaic !) prin care autoarea încerca să-și definească locul în lume prin frecventarea voluntară a visului, ce-i oferă „recâștigarea libertății de gândire". Invocarea unei ființe (Alcinte), posibil alter-ego al poetei („Alcinte ! mă strigă cineva. ? Mă răsucesc. Nimeni") reprezintă o coordonată umană ce o ajută să respingă singurătatea („singurătatea este o boală") și să-i dea încredere în viață („merită să trăiești") și să-i alunge frica.

Punctul de sprijin al existenței va fi oferit, peste ani, de credința în Logosul vindecător: „Și acum vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului / harului Său, cel ce poate să vă zidească și să vă dea moștenire între cei sfinți / cu acest gând se mai poate trăi". Astfel se încheie *Întâia poruncă,* noua carte de poeme prin care Dana Opriță se întoarce acasă de dincolo de Ocean, unde-și duce viața de zi cu zi, mărturisindu-și psalmic iubirea față de viață și față de Cel ce a dat întrupare lumii prin care trecem mai buni sau mai răi, știind că *scris este că nu doar cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu*.

Cuvintele Scripturii îndrumă gândul poetei spre zările în care suferința pământeană se schimbă în bucurie („parcă nașterea mea a fost doar ca să pricep că greșesc"). Nu toți muritorii au parte de ceea ce Mircea Eliade numea „experiența Sacrului", menită să-i ofere spiritului uman „diferența dintre ceea ce se relevă ca fiind real, puternic, bogat și semnificativ și ceea ce e lipsit de aceste însușiri, adică scurgerea haotică și primejdioasă a lucrurilor, aparițiile și disparițiile lor întâmplătoare și golite de sens".

Din fericire există semeni ai noștri care parcurg treptele unei atari experiențe prin înscrierea voluntară în ordinea unei tradiții al cărei esențial este transmis, după observația lui Pierre Chaunu „într-o bibliotecă: Biblia ale cărei șaizeci și șase sau șaptezeci și două de Cărți sunt atestate de biserică drept Cuvântul lui Dumnezeu".

Repere importante ale textelor sacre sunt reluate în cartea de poeme a Danei Opriță ca izvor al unor trăiri purificatoare ce ne îndrumă spre ceea ce același savant sus-amintit, Pierre Chaunu numea „o hermeneutică a textului istoriei, care consistă în degajarea sensului istoriei pentru că este sensul istoriei mântuirii ce dă la toate sens, sensul ființei și-al existenței, al sorții și-al libertății".

Ca urmare, să nu uităm cele zece porunci, pe care le vom afla probabil în viitoarele cărți de poeme ale Danei Opriță într-un respectuos comentariu liric. Deocamdată, ea ne-o reamintește pe prima: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău; să nu ai alți dumnezei afară de Mine... !"

Autoritatea divină își află în poezie o minunată răsfrângere...

## Poezia unui „înger pribeag"

Doctor în filologie cu o solidă lucrare despre viața și opera lui Iacob Negruzzi, recomandată călduros de profesorul Paul Cornea datorită caracterului ei documentar determinat de „materiale de arhivă: acte de stare civilă, însemnări autografe, mărturii directe și indirecte, corespondență etc.", Valeriu Birlan este dincolo de aceste „investigații răbdătoare și anevoioase" un poet ce-și scrie undeva la porțile Bucureștiului cărțile de versuri care-l legitimează drept un autor de „tăceri și cuvinte" (acesta este și titlul plachetei apărute la Editura Demiurg în 1996) în care se țes „colocvii suave" (alt titlu, de data aceasta din 2003, de la Pegassus Press) mărturisind o vocație lirică superioară, exprimată prioritar printr-o poezie de notație a stărilor personale dar și a lumii înconjurătoare: „Se zbuciumă / prelungile mlădițe de vișin / Vârtejul smulge din marama de flori / Mii de petale / Departe le poartă / Le duce / Spre ușa deschisă... / Pline-mi sunt grădina / Și casa / De clipele așteptării..."




Valeriu Birlan pare dominat de sentimentul unei așteptări melancolice, la capătul căreia speră să se ivească o enigmatică Marie, ce pare a-i fi luminat vieți succesive, după cum reiese dintr-un poem intitulat *Atunci-azi*: „Mai văzusem ochii aceia / De un neverosimil albastru / Mai văzusem chipul / Pe care plutea adâncă / Lumina... / Zadarnic te ascundeai / Sub gluga cenușie / Eram atunci locotenent / În Centuria a noua *Fulminata* / Prin anii '32 / Azi te-am recunoscut / Ești aceeași Maria".

Mai multe plachete, editate în ultimele două decenii (*Casă ne este uimirea*, 1997; *Explozie în roșu*, 2009; *Întoarcere acasă*, 2010; *Înger pribeag*, 2013) sunt străbătute de un sentiment al măsurării timpului și spațiului prin această prezență/absență a femeii iubite: „Urmele tale / cât văd cu ochii / lucrurile poartă... / Le simt pe flori, pe arbori / pe ziduri, pe răspântii, pe arteziană / pe mânerul ușii ce se deschide cu tine..."

Ca urmare, mereu invocata iubire devine un universal etalon: „Lucrurile – mișcătoarele și nemișcătoarele / eu le măsor cu tine / Prezentă în toate, / cine te poate vedea ?".

Complementară acestei așteptări este bucuria cercetării unor pictori celebri spre care pare a-l fi condus aceeași misterioasă femeie („Tu stărui în mine ca o culoare necunoscută, / Culoare pe care-am văzut-o într-o viață trecută / Și pe care o voi cunoaște în cea viitoare..."

De la „cercul roșu al lui Giotto" la îngerii lui Rafael, de la opulența culorii lui Rubens la naivitatea programată a Vameșului Rousseau și la pădurea lui Magritte surprinsă într-un admirabil catren: „În ochii fără moarte ține trunchiuri / Obraz și tâmplă – Panteon de crengi / Sub frunze verzi respiră clipa / Cu rădăcini în neclintite ore"

Din plastica românească atenția îi este atrasă de lucrările lui Sabin Bălașa („Ar putea fi un albastru asteroid / Din tabloul lui Bălașa, / Asteroidul suspendat în văzduh...") și – aproape obsesiv – de pictura artistei ieșene Maria Mănucă, al cărei tablou *Explozie în roșu* este transferat în titlul și substanța unei cărți cu conștiința că „explozia în roșu / E diagrama sufletului tău..."

În fapt, poetul se dorește a fi „asemenea omului vitruvian" dintr-un celebru omagiu leonardesc adus marelui arhitect roman:

„Lumea ? Lumea vreau s-o cuprind / Când stau pe pat cu brațele larg deschise / Asemeni omului vitruvian al lui Leonardo ?

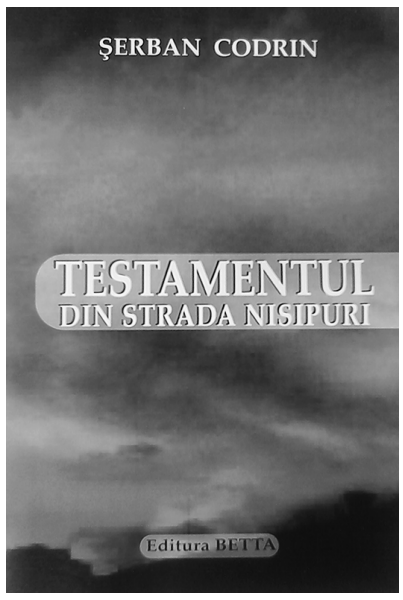
Cuvântul ? Cuvântul vreau să-l cuprind / Când stau pe pat cu brațele deschise / Asemeni omului vitruvian al lui Leonardo ?

Iubirea ? Iubirea vreau s-o cuprind / Când stau pe pat cu brațele larg deschise / Asemeni omului vitruvian al lui Leonardo ?"

Iată o veritabilă „ars poetica" mărturisind aspirația spre necuprins a unui autor aflat în căutarea acelui „angelo custode" care „cu mine va fi oriunde voi merge". De altfel, una dintre cele mai frumoase cărți semnate de Valeriu Birlan se cheamă *Înger pribeag* (Ed. Vasiliana, Iași, 2013). Pe coperta a patra, autorul a așternut un mai vechi gând al meu care, nu știu când a fost scris dar pe care sunt gata oricând să-l susțin: „Poezia lui Valeriu Birlan e ca o probă de sol dintr-o altă planetă".

Sunt bucuros că l-am putut formula cândva, ca atare.

## Captivi într-un coșmar de-o șifonată / elocință...




Un impresionant torent se revarsă spre cititor din ultimele cărți ale lui Șerban Codrin: *Baladierul* – Europress-2012, *Rodierul* – ed. Betta-2016, *Testamentul din strada Nisipuri* – ed. Betta-2016; un torent înveșmântat în haina de sărbătoare a poeziei. Surpriza pe care ne-o oferă faimosul raport axiologic dintre cantitate și calitate l-a determinat pe criticul Aureliu Goci să considere că autorul „e pus să revoluționeze literatura română din temelii". Ambițiile creatoare ale lui Șerban Codrin par a fi uriașe, poezia sa desenând răsfrângerea unui imens „theatrum mundi" în care frumusețea intersectează bestialitatea, grația întâlnește cinismul iar gloria înfruntă risipirea într-un joc al astrelor, al istoriei, al umanității ultragiate de varii experimente social-politice: „Sătui de Marx, bărbosul mâncăcios, / Cum arunca în marea hăpăială / Din farfuria sa filosofală / Istoria cu oasele pe jos / Eoni, milenii, secole și ani, / Spre culmile profetului Cioran / Să auzim târâș, într-un târziu, / Cum bate, zbiară-n deznădejdi, se zbate / Un *horrorlogiu* bestial de viu / La ora fără-un sfert și jumătate".

Inutil să spunem că amintitele „culmi" ale „profetului Cioran" sunt unele ale disperării iar transformarea orologiului omenirii într-un „horror-logiu" ne pregătește pentru spectacolul apocaliptic al acestei poezii, născută din simțământul responsabilității față de ce va să vină. De aceea aș îndrăzni să afirm că prin noile cărți ale lui Codrin avem de-a face cu o ipostaziere lirică a distopiei.

Din perimetrul restrâns al propriei existențe, marcat de malul Dunării, unde și-a petrecut copilăria, de București studiilor universitare și de Slobozia ialomițeană în care și-a trăit cea mai mare parte a vieții Șerban Codrin transmite mesaje adresate planetei intens primejduite de „jucătorii de zaruri, îndârjiți de-a pune stăpânire pe globul pământesc". Între aceștia, Hitler și Stalin își dispută lumea: «Cu negre unghii, degete jegoase, / Scoși din răbdări de-o cutră de muscoi, / Doi boschetari la groapa de gunoi / Strâng dinți pe dinți și joacă babaroase; / (...) „Bă, Stalin !" chiuie drăcos chibiții, / „Dă-i șapte-șapte, Hitler, de-ai ambiții !"/ „Mânca-v-ar gura morții de golani", / Luați Globul, Norii, Ceruntre picioare, / Un milion să-i stăpâniți de ani, / Și hai sictir !" vânjură Tamerlan, / Când soarele prăjește-amiaza mare.»

Pamfletul politic este introdus în forță de Șerban Codrin în poezie, *Testamentul din strada Nisipuri* devenind – cum observă în prefața masivului tom (538 de pagini) criticul Aureliu Goci – „produsul unei lumi suprasaturată de literatură, de autenticitatea ficțiunii, de adevărurile universului imaginar". Fapt justificat de versuri ca acesta: „Dezleagă-te, poete, din magie, / te binecuvânt să fie toți asemeni ție".

Precum Dante, ce-și luase drept „Maestro e Duca" pe autorul *Eneidei*, Codrin apelează la serviciile „omului Virgil" care să-l conducă prin bolgiile contemporaneității noastre infernale: „Rătăcit printre zilele și nopțile veacului, / Cu bună intenție, omul Virgil, în felul său afectuos, nu se lasă înșelat de aparențe". Convingerea că „numai Dumnezeu și poetul știu cuvântul de început și ziditor; / (...) Numai Dumnezeu fără nume și poetul cu numele pierdut / știu să se uimească de cele îndurate" îl determină pe autor să investigheze multe din arcanele veacurilor, „homerizând cu har" cum frumos sintetizează Nicolae Țone în recomandarea acestei cărți stranii, fără seamăn într-o literatură în care dictaturile au lăsat urme adânci și pe care Șerban Codrin le scanează meticulos, spre a le feri de uitare.



Gheorghe Istrate

Scriitorul **Gheorghe Istrate** ne-a părăsit, după o lungă suferință. A fost înmormântat pe 4 septembrie 2017, în cimitirul din satul Limpeziș, satul în care s-a născut la 11.05.1940, din județul Buzău. Este unul dintre cei mai importanți scriitori șaizeciști, fiind citat în fruntea promoției sale, alături de Cezar Ivănescu, Virgil Mazilescu și George Alboiu. Învață la școala din sat, apoi urmează liceul teoretic „B.P. Hașdeu", azi colegiu, din Buzău. Urmează apoi Facultatea de Filologie din București, unde îi are ca profesori pe: G. Călinescu, Al. Rosetti, Tudor Vianu, Al. Piru, Iorgu Iordan, Mihai Pop, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, N. Manolescu, Romul Munteanu, Dumitru Micu, Boris Cazacu, Marian Popa, etc., iar colegi de an pe: Constanța Buzea, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Dorin Tudoran, Florin Manolescu, Liviu și Dorina Grăsoiu, Tia Șerbănescu, Șerban Codrin etc. Debutul literar este timpuriu, în 1956, cu poezie în ziarul „Viața Buzăului", iar editorial, debutează cu volumul de versuri *Măștile somnului*, în 1968, la Editura Tineretului, primit entuziast de critica literară și premiat cu Medalia de argint de revista „Breve" din Italia, la concursul „Napoli-Ospite", a cărui Medalie de aur i-a fost conferită lui Marin Sorescu. Opera sa, consistentă și unitară, cuprinde poezii, în majoritate, în stil clasic: *Poeme (Valea Plângerii),* 1971, *Pseudopatriarchalia*, 1974, *Zodia șarpelui,* 1975, *Cântec la izvoarele lumii,* 1975, *Sceptrul singurătății,* 1978, *Rune* (antologie), 1980, *Oase de fluturi,* 1982, *Interiorul tăcerii,* 1985, *Despărțirea de cuvinte,* 1988, *Ritual/ Rite* (antologie bilingvă română-franceză, 1995, *Limpeziș. Locul ființei* (antologie), 1997, *Versuri/ Gedichte* (ediție română-germană), 1999, *Fragmente despre infinit,* 2000, *Puberul divin* (33 sonete imperfecte), 2003, *Omul întrerupt/ Der unterbrochene Mensch,* 2008, Germania etc. Despre Gheorghe Istrate au scris: Nicolae Manolescu, Al. Piru, Fănuș Neagu, Gheorghe Grigurcu, Constantin Ciopraga, Geo Bogza, Daniel Cristea-Enache etc. Gheorghe Istrate a lucrat în presa centrală: „Scânteia tineretului", „Tribuna României" etc. A fost redactor-șef al revistei „Curierul românesc", pe care l-a fondat, cu difuzare în peste 70 de țări. Din 1970, este membru al USR, unde a făcut parte, câteva stagii, din Consiliul de conducere. A primit importante distincții și premii: Premiul revistei „Luceafărul" (1965), Premiul USR (1985), Premiul revistei „Observator-Munchen" (Germania, 1997), Premiul „Mihai Eminescu" al Academiei Române (2000), mai multe premii „Opera omnia". I s-a acordat titlul de „Cetățean de onoare" al orașului Buzău. Gheorghe Istrate s-a stins mut, ca o lebădă, lăsând să vorbească deplin poezia sa, nobilă, solemnă, cu un sunet de clopot vechi, grav și misterios. (Victoria Milescu)

## RITUAL
### (dar nu-i a mea memoria aceasta)

Dar nu-i a mea memoria aceasta
nici graiul ce-l rostesc înlăcrimat
și nici icoana galbenă în care
un Dumnezeu străin s-a așezat

demult în lemnul ei dormeau Părinții
alături cu zeii lor; vreun nor
le-o fi furat pedepsitor voința
și sceptrele singurătății lor

nici boala Doamne care-mi soarbe lacom
lumina brațului nu e a mea –
eu sunt doar o memorie-n derivă,
din cerul altui adevăr o stea

eu sunt o apă roasă de vechime
prin care trece grav și dureros
pluta de carne-a neamului ce duce
capul părintelui dintâi bărbos

## RITUAL
### (eu dacă pleoapa)

Eu dacă pleoapa o deschid
mi-asum văzduhul de afară
și steaua plescăind în vid
și inocența arsă-n fiară

pe umerii atei mai țin
îmiresmate catedrale
în care toți strămoșii vin
vâslind cu bărbile-n pocale

am fost copilul unui sat
acuma satul mi-e copil –
mereu la subțiori îmi bat
trei clopote cu glas umil

cenușa timpului știut
mi-mbracă oasele mă-ngheață
și-ncet se-ngroapă-n mine-un mut
cu buzele de fum și ceață

## RITUAL
### (ce să refuz)
### mie, însumi (requiem)

Ce să refuz și ce să mai accept –
toate cuvintele miros a moarte
bat clopotele-amurgului în piept
mirosul lor copile ne desparte

încep o floare și-o termin în zori
mi-e îngerul bolnav și mă refuză
dă-mi Doamne plânsul unei mari candori
și dă-mi ninsoarea pruncilor pe buză

dar nu mai sunt cuvinte ca să spui
o spadă se sfărâmă între oase
mi-e îngerul bolnav și boala lui
în cerul tot a moartea mea miroase

## RITUAL
### (cei ce se nasc)

*fiului meu, Alexandru*

Cei ce se nasc au mai murit cândva
sub craniul stelei moare altă stea
cel care te sărută nu sunt eu
sub răsuflarea mea e-un mort mereu

tu jură-te că vii cu îngeri buni
cu pleoapa goală-n care mă aduni
cu pielea florilor cu trupul pradă
magneților imenși de sub zăpadă

noi suferim de-o-mbrățișare grea
cum steaua se răstoarnă-n altă stea
căci trupurile noastre de pământ
sunt un mormânt în alt mormânt

## RITUAL
### (aprinde tată lampa)

*Mamei mele*

Aprinde tată lampa și umblă încet
trudită mama doarme-n pânda unor zei
vino și-alungă liliecii buimaci
din zăcătoarea sufletului ei

auzi cum noaptea calcă surd grăunța casei
trosnindu-ne pereții în spinări
pe când în patul ei adoarme mama
pe patru picioare de lumânări

în inima bisericii care ne-adună
umflându-și lemnul cu porunci eterne
pe roua somnului cu lună
mama de moarte își așterne

vai tată vorbele noastre sunt
liliecii târzii ai rugăciunii –
iată-i cum ies vălătucindu-se-n sus
din gura adormită a mumii

## RITUAL
### (amiroase)

Amiroase Doamne amiroase
timpul vechi îmbătrânind pe oase
anii mari cât marea desfăcută
peste putrefacta noastră plută

amiroase Doamne amiroase
timpul vechi cu-mpletituri de rase
vărsături de neamuri supte-n delte
înroșind nisipurile fierte
voci târzii amurguri dilatate
peste frageda eternitate

amiroase Doamne amiroase
a Iisus a ceruri fără oase
a veșmânt înconjurând în gând
frigul mare-al Domnului cel Blând…

## RITUAL
### (ancestrală)

Să nu uităm: sub aur e noroi
trufia lumii pâlpâie păcate
ies gurile țărânii-ntărâtate
săltându-se prin veacuri după noi

vai suntem teascul marilor cenuși
pulsate acru de un astru moale
noi suntem tivul rușinat din poale
noi suntem golul pendulând prin uși

pe degetele noastre sunt inscripții
săpate într-un veac necunoscut
când ne vânam decent și cu restricții
cu capetele tribului pe scut –

acum cu aripile înnodate
suim pe eșafoade parfumate

## RITUAL
### (îngenunchiat de lună)

*Tatălui meu*

Tăceți surioarelor s-auzim
prăbușindu-se pe prispa de-afară
bocancii tatei – coșciugele picioarelor lui

să dezlegăm suratelor un cal nebun
și să-l împingem pe ulița satului
albă ca o lumânare neînmuiată
în răsuflarea morților

s-alerge cu potcoavele înnădușite
tocindu-și nechezul în surparea țărânii
să intre în ograda crucilor și a uitării
să-nchine pământul suratelor
să-nchine piatra rea și lemnul
ce vor hodini oasele tatălui nostru
peretele sub care va coborî plutitor
umărul părintelui nostru
îngenunchiat de lună

## RITUAL
### (anatomii)

Celule vechi celule noi
ramifică extazul acru
în putrefacții mei eroi
ce-au fâlfâit blazonul sacru

e vânătoare-n regi și-n temă
e vânătoare sub pământ
cum pute vai de-atâta stemă
cernoziomul-crezământ

fluier dulăi dar vin limbrici
iuțind sub biciul gros de brumă
îmbăloșând cu nervi și frici
totalitatea ce consumă

altfel: celule noi și vechi
anatomie – complezență
și-această voce cu urechi
rostind o limbă în absență

## RITUAL
### (pământ)

Eu văd pământ numai pământ
în ochiul meu e un mormânt
în care de vecii durează
o sabie ce scânteiază

eu dacă mișc trudit din pleoape
aud troznind în ceruri ape

și-un înger rătăcit și gol
pierzându-și haina de nămol

lumina mea-i cu glasul mic
un clopot strâns peste nimic
un lan cu nopțile în spic –

așa cum umblu și mă-nsfânt
sunt doar pământ numai pământ

## RITUAL
### (Doamne fă noaptea)

Doamne
fă noaptea mai lungă cu un ochi
însoară-mă cu focul și fă-mi-l să rodească
scoate-mi vorba străină din trup
ca pe un rest umilitor de mască

iar Ei
pune-i Doamne picioarele pe o frunză
și mută-i umbra în umbra mea
fă-o să moară și eu s-o tângui
purtându-i sufletul către stea

## RITUAL
### (tăcerea e un grai)

Tăcerea e un grai înmiresmat
e-un sânge grav lungindu-mi-se-n oase
a fluturi trupul meu timid miroase
încep un suflet nou abia strigat

pești calzi prin aerul curat vâslesc
sub pleoapa-naltă se răstoarnă săbii
se leagănă pe brațul meu corăbii
pun pietre-n cuib și pietrele ciocnesc

o iartă-mi noapte haina ce se zvântă
pe carnea mea cu fumul netezit
auzi ? în grajduri caii s-au trezit
sub ei țărâna dulce se-nfierbântă

ce pur e soarele și ce devreme
hai muguri despicați-mă și beți
miresmele prelinse prin săgeți
și zgura asta proaspătă din gene

## RITUAL
### (cuvântul)

El este singur – nenumit
noi robi îi suntem – robi noi toți
el este poarta dinspre mit
lichidu-n care orb înoți

el e prea singur părăsit
îi încercăm pe rând vecia
eu stau în sine nerostit –
grai mic în graiul cât stihia

mi-e ochiul cât e ochiul lui
îi spun și buzele mi-s sparte
el e răsfățul meu dintâi
e timpul meu de după moarte

trei timpi se-ngroapă-n el întregi
trei trupuri ce desfac descântul
trei legi trei săbii fără teci
triunghiular e deci Cuvântul



Gabriel Dragnea

# Între cer și pământ – DIMITRIE STELARU

## – forță și rafinament în poemele străzii și ale răzvrătirii –

*„De ce-am plecat de unde ploile nu mă muiau, frigul nu mă bîțîia ? Din casa mică a bunicilor ? Din casa cu prispă, cu tavan de scînduri, cu sobă oarbă și pămînt pe jos ? De sub cerga de cînepă aspră – învelitoare ? Din patul așternut cu rogojină și căpătîi de paie ? Din casa bunicilor de ce am plecat, mai departe, la alt tată, la alte dureri ? Și de ce m-au gonit la urmă spre orașul ăsta cu lipitori sătule și paznici galonați ? Cine mi-a vîrît visul în suflet ? Străbunii care zac înlăuntrul meu ? Scriu și rup, scriu și pierd – mă pierd ? Îndrăznesc să iubesc poezia, s-a cufundat în mine (...)*"

Nu doar a îndrăznit s-o iubească, a purtat-o ca pe o haină de preț, singurul veștmînt autentic, în lipsa căruia s-ar fi simțit gol în trecerea lui prin viața care i-a oferit prea puțin. Dacă lui Nichita Stănescu i s-a spus „îngerul blond", critica literară l-a numit „îngerul vagabond", așa cum autorul însuși s-a etichetat astfel într-unul dintre poemele sale. Un înger căzut pe pământ, parcă dintr-un înalt care i-a refuzat prezența, printre oamenii care au reușit să-i înjunghie speranța zilelor, tulburându-i liniștea și somnul nopților. Dar nu a știut nimeni cum să-i fure singurul prieten care-l îndemna la nerenunțare, la o continuare demnă a zilelor, acceptând în numele supraviețuirii să fie hamal, cărând saci întregi de ciment cu cămașa sângerândă pe spate. Nu a reușit nimeni să îl reducă definitiv la tăcere. El a avut mereu asupra lui poezia, singurul medicament care l-a ținut în viață, singura armă de autoapărare în fața deznădejdii, a depresiei. *„Nu, eu n-am căutat pâine și sare. M-am gonit de pe malul Dunării fără să bănuiesc durerea stomacului gol și strigătul oaselor intrate unele într-altele – am căutat mirajul poeziei, al paginii scrise cu litere de tipar."* (din vol. *Zeii prind șoareci*, Ed. Pentru Literatură, 1968).

Da, el este Dimitrie Stelaru, mortul viu, statuia fără postament din literatura română, plimbată prin beciurile nedrepte ale uitării. Este poetul unei generații peste care, poate din indiferență, poate dintr-o judecată prea aspră a vieții lui sau poate din cauza interpretării unor false clasificări și clasamente valorice ale vremii a fost catalogat și arhivat la rubrica scriitorilor de index, la „și alții".

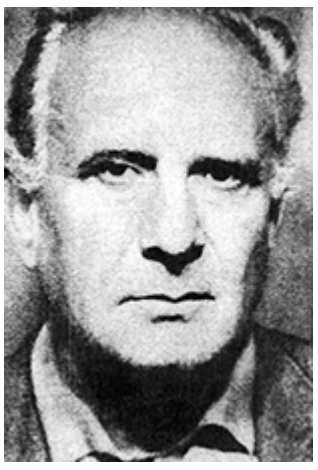
A fost un inadaptat, un „degustător" lacom al clipelor rare de bucurie, în care zâmbetul, parcă cerea permisiunea să se așeze pe fața lui adesea palidă. A refuzat compromisurile, promiscuitatea, scăldatul în mocirla comună, impostura, întrebându-se retoric dacă nu cumva, tocmai acestea reprezintă cauza marginalizării lui: *„Dar m-am simțit peste mlaștini trecînd și-am simțit că toți încurcau drumul poeziei, o loveau la cap. I-am văzut viitori premiați, academicieni, miniștri, numai poeți nu. Ce mari, ce puternici ! Ei își desfac în presă parfumul batistelor numindu-l artă; lăudînd cu insistență o pramatie ajung directori, subsecretari de stat, apoi fondurile revenite titularilor și le împart. Așa e vîna din care ei sug viața; cu sînge murdar, vînăt și împuțit. Mie, acasă, ce-mi rămîne ? Tristețea ! Și-o cînt, în orchestra sufletului. Cine-mi spune afon peste maluri, că sunt cețos ? Sunt făcut din durere, plumb, nu aur. Așa sunt eu. Oare să fiu pentru asta dat afară din lume ?..."*

Potrivindu-și atent insigna de boem pe hainele-i zdrențuite, parcă repetându-și obsesiv un „carpe diem" indiferent de urmări, el se resemnează în fața stafiilor societății bântuinde bezmetic în căutarea îndestulării, pozând mândre în oameni potriviți la locul potrivit, pe scaunul binemeritat: *„Eu cu Mandravela, groapa, florile toamnei, visurile, el cu treptele de marmură, dosarul, casa de bani."* Uneori, obosit de-atâtea amânări în care este târât, de drumuri fără capăt de linie sau în fața ușilor larg deschise spre odăi cu ferestre spre nefericire, cu rare clipe de liniște sufletească, Dimitrie Stelaru, orfan de cer, alungat printre oameni, în numele oropsiților ca el cere lumii-închisoare un soi de îndurare, de cele mai multe ori într-un stil declamativ plin de revoltă, de înverșunare: *„Dormiți temnicerilor, dormiți,/ Lasați-ne dracului un ceas -/ De chinul lanțurilor ne izbăviți/ Și aruncați-ne pâinea care v-a rămas./ Dormiți temnicerilor, fraților,/ Și armele voastre să doarmă,/ Căci visul nostru - visul piraților,/ De rugina zăbrelelor se sfarmă./ (...)/ Dormiți temnicerilor, dormiți,/ Lăsați-ne dracului un ceas -/ în temnița aceasta am intrat obosiți/ Și nici o fărîmă de pîine nu ne-a ramas./ Rugați-vă/ Domnului pentru noi, fraților./ Cum v-ați rugat pentru viața împăiaților."* Alteori tace și se ascunde împreună cu versurile lui prin locuri publice specifice oamenilor străzii, tresărind la orice zgomot, mereu în gardă, cu teama alături: *„Aveam ascunse în sîn petice de hîrtie mîzgălită cu versuri, mai mult fărîme de versuri, scrise sub cerul de aramă al lunii, cînd trezit de zgomotul crenguțelor uscate, tremuram la gîndul unei apropieri polițienești."*

**Scârbit, își anunță moartea în pagini de revistă**

*„Trebuie, Costele* (Constantin Almăjeanu, poet teleormănean, nepot al lui Gala Galaction, n.a.)*, să faci asta pentru mine. Vreau să dau peste nas unora. Mor de foame. Nu mai am altceva de făcut."*

Scârbit de societatea mizeră, ipocrită, de lumea literară care nu-i oferea prea multe șanse de a supraviețui demn în pagini de revistă, în anul 1940 face o farsă care avea să devină istorie, publicând în ziarul *Semnalul* un anunț prin care își anunța decesul, moment relatat într-un interviu în 1967 acordat poetului Adrian Păunescu: *„(...) presa a început să anunțe moartea poetului Stelaru care, ca și atîția alții, din pricina condițiilor ș.a.m.d. a murit. Ba încă și tipii care-mi erau dușmani au început să mă laude, în articole mari, calde, după anunțarea știrii că am murit. (...) Voiam să-mi bat joc. Aveam o poftă nebună să-mi bat joc. O săptămînă a urlat presa. Și cînd eram pe cale de dispariție, din comentariile presei, am aflat că sînt un mare poet. Am apărut pe stradă. M-a văzut Emil Botta și s-a făcut alb. Credea că sînt stafie. Nu-ți mai spun că toți credeau că sînt stafie.(...)"*.



**Dimitrie Stelaru**




Farsa, care a stârnit în presa vremii multe discuții și controverse este detaliată de Stelaru și în autobiografia *Zeii prind șoareci*, apărută în 1968: *„Și vecinele, babele-cotoroanțe, auziseră de moartea mea. Unele aveau lacrimi sincer îndurerate de o astfel de moarte timpurie. Ziarele de dimineață, de după-amiază, săptămânalele scriau. Societatea Scriitorilor se cutremura. Dușmanii scriau «Prietenul nostru a plecat fără să-și ia rămas bun…». În presă se deschid liste de subscripție pentru înmormântare. Banca Națională oferă 2.000 de lei. «Vagonul mortuar – scria într-un ziar – pleacă spre Turnu Măgurele». Acolo așteptau vagonul mortuar trei căruțe pline cu bucate, pomană să-mi fie (când trăiam nu mi-au trimis un pachet măcar) din partea unor neamuri."*

Urmărindu-i traseul activității sale literare, dar și viața trăită intens, strângând la piept fiecare zi peticită cu nenoroc putem spune, analizându-i atitudinea față de societate și față de lumea scriitorilor că este unul dintre copiii teribili ai istoriei poeziei românești. Îmbrățișează complicațiile, îi place să șocheze oricum și oriunde, poate s-o găsi cineva care să îi remarce prezența și, dincolo de răzvrătiri, calitățile sale poetice, aș zice înnăscute, care nu îi pot fi arestate și ascunse în temnițele uitării: *„Vorbea ca un elev premiant la orele de bufet de gară, de nesomn și de rușine, și care promitea să rămînă repetent – și a rămas ! – la toate obiectele de smalț, de fîntînă străină și de osanale. Lîngă el și sub coatele lui, mesele încolțeau legendă – tînăr, își vînduse moartea în ziare, ca să vadă cîte lichele vor triumfa, dezgolise în cenaclul lui Lovinescu statuia foamei, sau tabloul votiv al acestuia, care era chiar trupul său, dormise o mie de nopți într-o gură de canal și alte o mie pe sub podurile Dîmboviței (...)."* (din vol. *Cartea cu prieteni* de Fănuș Neagu)

***Forță și rafinament în versurile stelariene***

M-am tot gândit cum ar fi arătat poezia lui Dimitrie Stelaru dacă ar fi avut parte de sprijinul revistelor literare, publicându-i creațiile consecvent apreciindu-le la justa valoare ? Cum ar fi decurs existența poetului teleormănean cu puțin noroc oferit din partea Cerului ? Dar, poate doar astfel poezia lui Stelaru s-a împlinit prin mesajul dur, punctual, încărcat de durere și cu vise tăvălite, sugrumate. Însingurat, închis într-un univers de tăciuni aprinși, creat de el pentru desele momente de resemnare în fața crudei lui existențe, poetul, totuși, ca un orfan ce a fost simte nevoia unei îmbrățișări, născându-se deseori în ființa lui complexul dorului neîmpărtășit: *„Sunt un ritm ostenit al literelor,/ al rănilor și trotuarului -/ o stea fără ochi, fără coarne, dar om./ Mai luați-mă și voi în voi,/ altfel unde mai sunt ?"* (*Sunt un ritm*, din volumul de poezii postume *Îngerul vagabond*)

Și, neavând parte prea des de ecoul unei îmbărbătări, el se refugiază în visare, care devine pentru Stelaru un modus vivendi, se hrănește intens cu perlele muzelor scăpate prin spărturile cerului, devenind dependent de rolul său jucat trist între pământ și cer: *„Mai visez după vis ?/ Nu ajung la marginea lui și încep altul - / Ca un fluviu lunecă visul/ Și-mi dă năravul înălțimii."* (*Mai visez după vis ?*, din vol. *Îngerul vagabond*)

Din aceste înălțimi se adapă cu viață, primește aripi pentru un zbor, adesea oprit, interzis și frânt de semenii săi care nu recunosc sau nu vor să recunoască sublimul noii identități în apropierea cerului. Dimitrie Stelaru devine de multe ori un biograf al naturii fantastice surprinzând-o în clipele ei de desfătare, traducându-i taina: *„Un drum se deschide și altele/ În el, pustii, se-ntâlnesc;/ Lancea soarelui arde coroana -/ Pe scoarță mușchii lâncezesc./ / Amurgurile aduc somnul,/ Cu falduri imense de stele;/ Nici un nor nu umblă în cer -/ Nici un vânt nu deapănă frunzele.// Rădăcinile aud pământul/ Clare, neîntrebând, risipite:/ Jocul somnului strânge viață/ Demoni și păsări uimite."* (*Copacul magic*, din vol. *Ora fantastică*)

***1917 – 1971 – 2017 (naștere – marea trecere – in memoriam)***

Urmare a vieții lui spoite cu mucegai, din care au apărut de-a lungul anilor atâtea perle de suflet, după doar 54 de ani, Dimitrie Stelaru este chemat definitiv – fără urmă de glumă sinistră din partea lui Dumnezeu – în înaltul cerului pe care atât de mult l-a iubit și în care și-a scăldat prin intermediul poeziilor sale și trupul și sufletul. Crezând că nu mai aparține acelei lumi scăldate în micimea dorințelor zilnice (atunci, la fel ca și acum, nimic nou), poetul se rupe treptat în bucăți și se mută în „cetățile albe" „de unde nimeni n-a coborât, nimeni niciodată...": *„Cetățile albe, cetățile îndepărtate, numai bănuite,/ De unde nimeni n-a coborât, nimeni niciodată.../ În spațiul lor e inima mea,/ În țara lor rătăcește noaptea mea,/ Rămân între voi, cei din jur, dar sunt plecat;/ Cineva din mine e într-una plecat/ și nu se va mai întoarce."* (din poemul *Cetățile albe*, din volumul cu același nume)

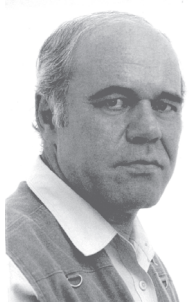
Din când în când îl mai chemăm noi; câțiva, cei rămași care îl cunosc, încă din perioada farselor devenite istorie literară, înveșnicindu-l în pagini cu amintiri cernite prin site melancolice, dar și de cei care abia îi descoperă glasul în file prăfuite de carte. Un glas la fel de viu, de actual, ecou al unei răni adânci care nu s-a închis până astăzi, când se împlinesc în acest noiembrie 46 de ani de la plecarea pe drumul fără întoarcere: *„Am coborât în Noapte/ Pe scările Timpului/ Dar nimeni nu m-a zărit./ Și-atunci din necuprinsul tăcerilor o stea/ S-a stins în inima mea./ Viața ? Uriașă poveste a Iluziei/ Întotdeauna nimeni n-a fost."* (*Alter-ego*, din vol. *Preamărirea durerii*)

*„Publicat foarte rar (și nu din vina lui), aproape uitat de majoritatea celor care se ocupă de fenomenul literar, poetul nu s-a uitat pe sine, adică nu a întors spatele Poeziei."* Acestea au fost cuvintele cu urmă de regret ale lui Eugen Jebeleanu, cel care i-a propus schimbarea numelui, din D. Petrescu-Orfanul în Dimitrie Stelaru, motivând că, la început, chipul poetului îi *„sugerase masca unui înger căzut. Însă un înger, ale cărui aripi sumbre se zbat, tinzând necontenit spre stele"*.

Acesta este unul dintre poeții pe nedrept uitați, de la nașterea căruia s-au împlinit, în luna martie, o sută de ani. În amintirea celui care, prin versurile sale, încă se zbate între cer și pământ, vă cer voie să redeschid timid o ușă, dincolo de care mi-l imaginez pe Eugen Lovinescu recitind *Planetă de poet nou*, prefață la volumul *Ora fantastică* a lui Stelaru, apărută în 1942: *„Stau și mă uit la tulburele liliac cenușiu, încleiat vâscos de zidurile de piele repoussé ale Florenței, incapabil de a ieși din noaptea lui, prin ce planetă i-a fost dat să modeleze armonii atât de învăluitoare, de personale ? Din ce întunecimi le aduce la lumina expresiei originale ! Enigma lui Dimitrie Stelaru este însăși enigma talentului, încolțit de nu se știe ce categorii sufletești."*

# CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (VI)

## Între topos și atopos



Florentin Popescu

## *Rodian Drăgoi, poetul care aude „cum cântecul în păsări îngheață”*

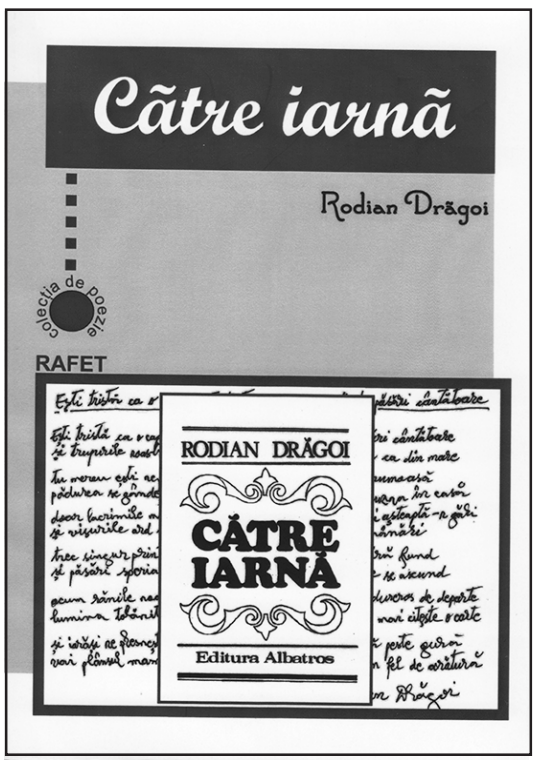
Mai puțin prolific decât confrații lui de generație și decât poeții care publică volum după volum după 1989, Rodian Drăgoi (n. 1 februarie 1951, Segarcea Vale, jud. Teleorman) are o bibliografie destul de restrânsă și face parte dintre autorii care au accesat la tipar într-o vreme în care numărul titlurilor de poezie de la o editură se puteau număra într-un an pe degetele de la o singură mână, în vreme ce aspiranții la tipar erau, ca și azi, de ordinul zecilor și sutelor. Intrarea lui în literatură a fost, prin urmare, cu atât mai merituoasă, iar dacă vom aminti într-o fugară enumerare recenzenții lui de atunci (Ovidiu Genaru, Florin Costinescu, Ana Blandiana, Radu Cârneci, Dan Mutașcu, Constantin Sorescu, Dan Cristea, Nicolae Turtureanu, Ion Lotreanu, Eugen Barbu, Nicolae Manolescu, Voicu Bugariu) vom avea numaidecât convingerea că girul comentatorilor, nume sonore în domeniu, s-a constituit într-un bun certificat de atestare a unui scriitor care merita întreaga atenție și prețuire a cititorului.

După ce două edituri prestigioase ale timpului (Eminescu și Albatros) l-au selectat și tipărit în două antologii, prima în *Catarge* (1978), iar dea de a doua în *Caietul debutanților* (1979), Rodian Drăgoi a debutat cu un volum independent în 1984 (*Către iarnă*, Editura Albatros), relevându-se ca un autor zgârcit și economicos cu sine (cartea cu pricina însuma numai 81 de pagini), inspirat, cultivând metafora rară și imaginile insolite – marcă a unei autenticități mai mult decât remarcabilă.

Și iată că după mai bine de trei decenii (răstimp în care poetul a fost destul de rar prezent editorial și în presa literară), Rodian Drăgoi publică „ediția a II-a revizuită și adăugită” (Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2017) a volumului său de debut. Pe coperta cărții de acum este reprodusă imaginea plachetei din 1984, într-un decupaj suprapus pe o filă de manuscris, parcă anume pentru a invita cititorul de azi la un remember al graficii de odinioară.

Neexistând niciun fel de mențiune din partea editurii și nici din cea a autorului în legătură cu versiunea actuală, ne putem închipui singuri care a fost motivația reeditării: aceea de a vedea în ce măsură o poezie scrisă cu atâta amar de vreme în urmă mai poate interesa cititorul după multele experiențe și lucruri petrecute între timp în materie de lirică.

Poet al câmpiei, dar și al întoarcerii în timp, către rădăcinile autohtone ale multelor generații de țărani, Rodian Drăgoi reușește încă să dea impresia unui arbore tânăr, mustind de metafore rostite cu gravitatea celui care are conștiința și responsabilitatea poeziei ca dat natural și nu ca o convenție sau un joc.




*Scrisoare către Dimitrie Stelaru*, poemul prin care se deschide cartea (și care a avut un mare ecou la prima apariție) pare a fi el însuși un manifest, o artă poetică: „sălbatec ninge-n casa în care te aștept / s-a-ntunecat și vinul strigându-te duios / mi-e-așa de frig de parcă tot aș sta / lângă un foc cu flăcările-n jos // și umbra mea e leoarcă de sudoare / spre palida ta casă alerg pe-un drum beteag / aș vrea să deschid ușa dar nu mai pot să intru / o namilă de greier s-a așezat în prag”.

Puțini sunt poeții noștri care au scris cu atâta dăruire despre iarnă așa cum a făcut Rodian Drăgoi în cartea lui de debut. Căci, de la însuși tutlul plachetei și până la ultimul dintre texte, iarna este prezentă sub varii forme, așa încât, până la urmă, ne dă impresia că însuși autorul e înconjurat de zăpezi și de frig. Dar frigul lui nu este cel din pastelurile lui Alecsandri sau din celebra poezie a lui Bacovia, adică întrucâtva „decorativ” și nimic mai mult. La poetul nostru e vorba de cu totul altceva: de un frig interior, al sufletului însingurat, în care bardul conversează cu sine, cu noaptea, cu peisajul nestrăbătut de nimeni. În context el aude „cum cântecul în păsări îngheață”, el „dezgroapă zăpezile din soare” în vreme „ce-ncepe să ningă sălbatec în miei”. Dintr-un perete „ninge cu fulgi enormi”, „zăpezii îi e dor de altă zăpadă” în timp ce în alt loc „zăpada umblă zgribulită prin lume” și „iarna începe culesul la vie”.

În acest context de simțire și de creație, întunericul, anotimpul geros și întregul lor cortegiu de culori, duc inevitabil la premoniții: „va fi iarnă / nopți în șir voi călători printr-o lupoaică albastră”. Întorcerea către sine, către interiorul sufletului, duce în cele din urmă la bijuterii poetice (trimițând cu gândul la hiku-ul japonez), precum în „desculț prin zăpadă”: „desculț prin zăpadă / cu o lumânare aprinsă / în mână / / mi-am căutat toată noaptea // poemul”.

A nu se crede, însă, că legătura dintre poet și natură (aceasta din urmă răsfrângând prin anotimpurile ei o stare sufletească, e singura raportare a poetului la viață și la existență. Poetul își deplânge singurătatea structurală, dar și pe cea pricinuită de absența părinților și a iubitei, de absența câmpiei în care simte „o lumină necuprinsă a bobului de grâu”. O mișcare ciudată (neînțeleasă ?) pare a cuprinde natura cu toate elementele ei: „Sâmburii se dezbracă de fructe. / Stelele cad în semințe de fum, / Pe buze îmi curge-o tăcere amară, / Prin trup mi se plimbă un drum. // Și nopțile scuipă blesteme-n țărână / Când plânsul copacilor adânc se îndoaie, / Când eu mă înfășur în propriul meu suflet, / Și vântul privirii miroase a ploaie...”

După aproape patru decenii, poezia lui Rodian Drăgoi nu și-a pierdut nici forța și nici frumusețea – de unde și concluzia că o creație originală și profundă este destinată perenității.

## *Florian Copcea, poetul care ascultă „cum tăcerea se așează asurzitoare”*

Prea departe de Capitală, locul în care se fac și se desfac destine și fapte literare, poeții din Timiș și Caraș-Severin intră mai rar în vizorul criticii „de la centru” și poate că de aceea sunt și mai puțin citiți și cunoscuți la București.

Acesta este și cazul poetului și publicistului Florian Copcea, autor al multor volume și totodată al unor reviste precum *Vorba noastră*, ca să nu mai punem la socoteală colaborările lui cu publicațiile românești din Serbia și unele cărți de real interes (*Ideea europeană în opera lui Mihai Eminescu*, *Avatarurile românilor din Serbia* ș.a.). Tirajele, după cum știm, sunt atât de mici încât să ajungi în posesia unui exemplar reprezintă o adevărată victorie daca nu-l primești de la autor sau de la editura care l-a publicat.

La o relativ recentă întâlnire cu dl. Florian Copcea la „Ziua revistei *Curtea de la Argeș*”, păstorită de dl. academician Gheorghe Păun, scriitorul bănățean mi-a dăruit trei volume, pe lângă cele amintite mai sus fiind și *Fior* (Editura Grafix, Craiova, 2017), o plachetă cuprinzând poezii de dragoste alcătuite, fiecare, din doar două strofe, parcă pentru a justifica genericul tuturor, textele „traind” cât să surprindă „fiorul” autorului, dar să-i pricinuiască și cititorului un „fior”.

Dincolo, însă, de această structură pe care am putea-o numi inovație (sau cu un termen mai puțin ortodox, găselniță) pe noi ne interesează în ce măsură lirica d-lui Florian Copcea ne „înfiorează” într-atât încât să putem fi marcați de imaginile poetice, de metaforele, în fine de gândurile transmise literar de către autor în formă originală și care să placă.

Volumul poartă un motto, un fel de avertisment adresat cititorului: „Eu nu am îmbătrânit. Timpul doar a trecut prea repede.”




Ne-am aștepta să urmeze o poezie de esență filosofică, un soi de meditații în marginea ideii de scurgere a timpului, iremediabilă și gata să lase puternice amprente în gândul și-n inima poetului, însă motto-ul este întrucâtva derutant, fiindcă plonjăm direct într-o poezie de dragoste de cea mai limpede esență: „Să nu visezi îngeri, poate trecând păsări fără pereche, eliberatoare, / viața-mi și noapte luminând / femeie întârziată-n chemare. // Trainic dorul ți-l duc povară, / deseori în repaos îmi moare clipa – // corabie în derivă prin gând coboară / ochii tăi rănindu-mi aripa.” (*Aripă*) Amintirea nu duce numaidecât la nostalgie, ci și la un fel de reper al încrederii, evident oferit de iubită: „Câmp și valuri de maci / și tăcerea cum se așează asurzitoare, / întoarsă din călătorii s-a dezbraci / să putrezească goală sămânța de cicoare. // Departe satul etern și o cruce / parcă agățată de o amintire – mama, / în sângele meu o răscruce / și numele tau învingându-mi teama” (*Anotimp*).

Pe canavaua sentimentelor provocate de iubirea împărtășită sau nu, descoperim și acest mic poem ce dă seamă de puterea imaginatiei auctoriale: „Aveau mâini ochii tai, și timp / să-mi caute gândul pribeag – / trecând și căzând într-un anotimp / precum niște orbi peste un prag. // Mai aveau ochii tăi în înflorire / și niște aripi mari, zburătoare, / tu le vorbeai de despărțire, / eu îi învățam să zboare” (*Singur*). Jocul imaginației continuă cu „puneri în scenă” neobișnuite și originale, precum în *Stih*: „A înfrunzit în drum o cruce, / tu ai spus că n-o poți duce – / teama-n oase cuibărită / te-a lăsat ademenită. // Și-ai venit și la picioare / mi te-ai aruncat vâltoare, / cine-ar vrea să te împartă / dac-ajungi la mine-n poartă ? „.

Poezie a amintirii și retrospectivei iubirii, suita de poeme se încheie (ca o autoconsolare ?) cu un *Epitaf*: „Mult captivă, neștiută / în carte-am să te las – / rămâne-vei-n veci căzută / fără nicun bun rămas. // Te-am păstrat ca pe o taină / lângă sufletu-mi arzând, / tu i-ai spus să nu mai vină / răstignindu-l și râzând...”

# Radu Cârneci și prisma revelatoare a interviului



Elisabeta Bogățan

Cartea *Amintiri din Paradis* de Radu Cârneci (Editura Anamarol, București, 2016) este o carte deosebită ca structură și valoare pentru istoria literară. Titlul, explicat de autorul însuși, acoperă „o serie de întâlniri culturale: interviuri, convorbiri, mărturisiri, amintiri care, ca într-un panopticum, adună și oglindesc momente esențiale din cele peste opt decenii ale vieții" lui Radu Cârneci.

Despre interviu, Constantin Călin spune într-un cuvânt înainte: „Genul interviului a fost rar sau a lipsit din presa noastră în a doua jumătate a deceniului cinci și în deceniul următor: o presă monologică, univocă. Redescoperirea lui s-a făcut în anii ^60. Aflat atunci în plină afirmare, dl. Radu Cârneci e unul dintre beneficiarii acelei „deschideri", ai (cum i s-a spus) „instituționalizării [treptate a] dialogului".

Structurată în două părți, (I. *Stimate domnule Radu Cârneci* și II. *Vă mulțumesc pentru această convorbire*) cartea este o bogată sursă de informații atât despre Radu Cârneci, cât și despre persoanele intervievate de el, autorul reușind mereu să pună în lumină rostul poetului și al poeziei, puterea dată de iubire, în sens restrictiv și în sens larg, măsura în care tenacitatea și neabdicarea de la idealuri reprezintă temelia unei vieți luminate de fapte.

Autorul începe prin a se autodefini în câteva cuvinte, într-un *Cuvânt înainte*: „Ca *om cultural* – cum am fost definit și cum îmi place să mă consider – m-am implicat într-o multitudine de activități (unele aparținându-mi ca idee și împlinire): ființarea unor reviste și fundații, sărbătoriri culturale, călătorii întru deveniri spirituale, alcătuiri de antologii literare în premieră, toate acestea îmbogățindu-mi ființa creatoare și îndrăzneala acesteia, fixându-mă timpului respectiv."

Ca poet și în special ca poet al iubirii, temă fundamentală în creația sa, ca inovator în poezie, (rondo-sonetul), Radu Cârneci lasă pe alții să-l caracterizeze, lasă să se deducă din convorbirile avute, publicate în carte.

Cele mai multe dintre interviuri focalizează pe rând multiplele laturi ale complexei personalități a lui Radu Cârneci.

Astfel, este pusă în lumină tenacitatea, energia și lupta pentru înființarea la Bacău a revistei *Ateneu*, rolul ei de a polariza talente și de a propulsa valori.

Provocat să-și definească poezia de dragoste, Radu Cârneci afirmă: „Poezia mea *de dragoste*, de azi, este în cea mai mare parte expresia unor stări existențiale complexe, în care *dragostea* e doar un instrument al sondării în ființa interioară a autorului; viața ți moartea – cele două fețe ale chipului nostru dintotdeauna – devin prin mijlocirea acestui sentiment din ce în ce mai esențializate, mai posibile de trăit și de înțeles."

În privința apartenenței la generație, autorul afirmă: „Nu am simțit însă atât de acut, ca tinerii de azi, sentimentul generației. De altfel această generație *a mea* este cam *risipită*, fiecare din noi trăindu-și destinul, zidindu-și-l de unul singur. Aceasta, poate, și din cauza lipsei unor critici *ai generației* care să constituie, prin scrisul lor, liantul respectiv, așa cum s-a întâmplat cu generația lui Nichita Stănescu, apoi cu promoțiile ^70 și ^80...". Mai mult, peisajul actual al literaturii române îl îngrijorează, după cum se exprimă într-un interviu acordat lui Alexandru Deșliu în 2004: „de un deceniu și mai bine, asistăm la o reală năvălire barbară în câmpia literelor române, urâțindu-i chipul, șubrezindu-i puterile, vandalizându-i caracterele. E drept că, din când în când, se ivesc poeți autentici, îndrăzneți, inovatori chiar; către ei prețuirea noastră și în primul rând a criticii literare, atât cât mai este !"

Activitatea de traducător îi revelează „extraordinarele resurse, nebănuitele posibilități de expresie artistică ale limbii române, plasticitatea acesteia și, foarte important, adâncimea în care se poate gândi frumosul în limba noastră."

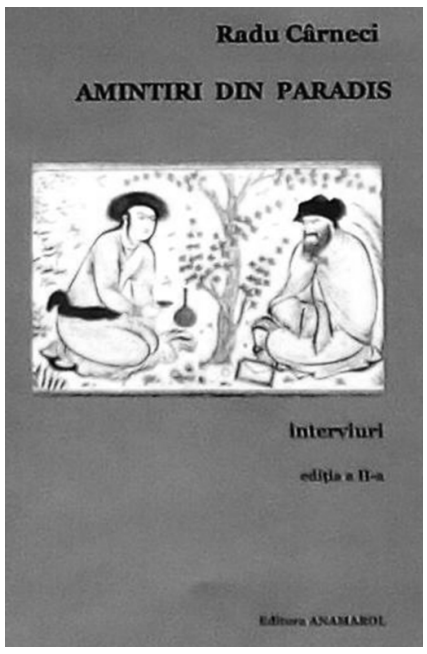
Interviul reprezintă o bună ocazie de punere în lumină a artei poetice a lui Radu Cârneci. „În ceea ce privește nevoia de profunzime – la mine cel puțin – ea se acordă întru totul cu virtuozitatea de care vorbeai, fiindcă gândirea poetică o pot exprima excelent prin această extraordinară *invenție* care e sonetul și care lipsit de virtuozitate (înțelege frumosul în adâncirea zicerii lirice !) nu ar mai avea nicio valoare. Cred că, bine temperat, pus în slujba sincerității poetice, meșteșugul poate să esențializeze frumosul, să-l plasticizeze, să-l facă a fi instrument al cunoașterii și, deci, al simțirii sublimului." Și, de asemenea: „da, poezia și celelalte arte pot fi – și sunt – o armă, mai precis o energie în stare să înnobileze, să mobilizeze spiritualitatea omenirii întru salvarea acesteia din uriașa baltă a răului." Și, apostaziind: „Poezia ? O religie ce se așează perfect principiilor platoniciene, dar și celor christice."

Ele revelează întreaga concepție despre om ca *zoon politikon* și despre scriitor: „Biografia unui om cuprinde în primul rând faptele sale, care-l descriu în raport cu societatea și timpul trăit. Bibliografia unui făptuitor de frumos constituie chiar miezul de taină al ființei sale, vârful de cer în care cutează. Biografia ar fi, deci, infrastructura, iar bibliografia suprastructura persoanei în cauză.

Se conturează aici liniile esențiale existențiale ale poetului Radu Cârneci, trecând prin „nodurile" biografice: inginer silvic, îndrumător în cultură, redactor-șef al revistei *Ateneu*, secretar al Uniunii Scriitorilor din România: „Dacă perioada Bacău este cea a începuturilor și acumulărilor (timp în care am publicat primele șapte cărți: *Noi și Soarele*, *Orgă și iarbă*, *Umbra femeii*, *Iarba verde, de acasă*, *Centaur îndrăgostit*, *Grădina în formă de vis*, *Cântând dintr-un arbore* – perioada București (ce se întinde până azi) rămâne timpul matur, al adâncirilor și esențializărilor, al definitivării operei poetice originale (*Cântarea Cântărilor*, *Oracol deschis*, *Banchetul*, *Nobila stirpe*, *Temerile lui Orfeu*, Heraldica iubirii ș.a.).

Aflăm, de ademenea, ideile înalte și nobile care au stat la baza activității sale de traducător și editor: „Ca traducător, m-au călăuzit întotdeauna două idei: în primul rând, să fac ce nu s-a mai întâmplat, să vin, deci, cu autori necunoscuți, până la acea dată, la noi (...); pe de altă parte, să împlinesc unele idei culturale". „Editura ORION, pe care o conduc de peste un deceniu, a dat publicului, bibliotecilor și istoriei literare câteva titluri de referință".

Provocat să se pronunțe despre drumul său literar ca destin, Radu Cârneci dezvăluie: „Nu voi uita niciodată că, la examenul de admitere, marele Călinescu (la răspunsul pe care i l-am dat, în legătură cu modernitatea poeziei lui Macedonski), mi-a prezis că voi fi cineva în câmpul literelor române, că Parcele au fost darnice cu mine ! Zicerea divinului critic m-a urmărit și mi-a marcat tenacitatea întru cele ale puterii Cuvântului." De asemenea, subliniază: „spre desăvârșire (la care nu ajungem pe deplin niciodată !) înaintăm și cu ajutorul celor ce ne-au precedat, dar și cu îndemnul contemporanilor..."




Autorul trasează coordonatele afirmării unui spirit înalt: „A fi în durerea și speranța timpului tău este o datorie, a apăra binele și frumosul lumii, o onoare !". Evaluându-și retrospectiv drumul poetic, cultural, Radu Cârneci îl afirmă ca destin, ca dat: „Da, drumul meu a fost de o dăruire continuă, trudnic uneori, dar, nu o dată, cu bucurii, unele până la tării ! Recunosc puterea-I și mulțumesc Celui-Nevăzut pentru destinul în care m-a așezat."

Și, referindu-se la tema centrală a poeziei sale, iubirea, Radu Cârneci afirmă: „poezia de filozofie a iubirii, de pătrundere în taina acesteia, în puritatea absolutului (Adâncului și Înaltului), în despicarea duhului când sângele nu-i decât purtător al neființei iubirii, iată fațete esențiale ale acestei stări unice care îl apropie pe om de Creator."

Un punct de vedere interesant are Radu Cârneci asupra relației dintre un autor tradus și literatura în care această traducere intră: „spiritualitatea unui popor este un tot în care intră în primul rând creațiile naționale și în al doilea rând – dar cu aceleași drepturi – marile opere reprezentative ale altor neamuri, transpuse în limba poporului respectiv." „În același timp este de remarcat rolul fecundant al întâlnirilor dintre aceste civilizații complementare, întrucât de-a lungul timpului nimic nu s-a născut din nimic, totul născându-se din tot și pentru toți. În aceste idei de o covârșitoare importanță pentru prezentul, dar mai ales pentru viitorul umanității văd rolul traducerilor și al altor contacte de ordin spiritual pe Terra. Cât privește tălmăcirea poeziei, aceasta este proba supremă a calităților literar-poetice ale unei limbi..."

Autorul își exprimă, de câte ori are ocazia, încrederea în rolul poeziei: „Cred, așadar, în forța de înnobilare a poeziei, în puterea-i de purificare, salvatoare a ființei noastre interioare; iar poeții tineri dovedesc, fără niciun dubiu, că înțeleg întru totul acest demers al spiritului uman."

Și, vorbind despre poezie, Radu Cârneci ajunge, inevitabil, la sonet: „Vorbind doar despre sonet, în care am rămas un împătimit, consider că nicio altă expresie poetică nu-ți dă mai precis starea de poezie, puterea de a face din cuvântul la îndemâna oricui diamant în rimă sau în contextul versului. A scrie sonet înseamnă *a sculpta limba poetică*, dar și gândirea artistică; nicio altă formă a poeziei nu-ți dă atât de mult sentimentul creației de excepție, al puterii de faur și artizan, totodată, a celui care face din acel fagure de miere al limbii populare statuie de lumină și muzică fără de asemănare."

În ceea ce privește propria sa încadrare în generațiile poetice, Radu Cârneci afirmă: „Ca și ceilalți care au scris poezie, începând cu anii 1950-1955, nu mă mai pot regăsi în acele versuri care se sustrăgeau universului poetic. Nu le neg utilitatea de moment, dar n-au putut dura. Generația acelui deceniu, căreia mă integrez, încă fiind cea mai puternică din lirica actuală, nu a fost nici ea ferită de confuziile care au separat politicul de estetic."

Despre prezentul poeziei, spune: „În prezent, poezia noastră egalează nivelul interbelic – epoca de aur – a poeziei românești - și atinge un nivel european. Păcat că bariera limbii se trece însă cu greu."

În ceea ce privește metoda sa de lucru, aflăm: „Spontaneitatea mea e foarte trudnică. Lucrez la o poemă, ca și la o carte, ani de zile. Chiar după „ediția princeps" cărțile mele sunt scrise și rescrise". „În orice caz, râvna mea a fost și rămâne în ideea de a scoate *cărți mari* sau, mai bine zis, cărți frumoase, adică necesare sufletului nostru."

Despre sine ca om de cultură Radu Cârneci afirmă: „cele mai importante fapte culturale izbutite de mine rămân: înființarea revistei *Ateneu* și, legat de aceasta, Festivalul Național *George Bacovia*, prima mare sărbătoare a unui scriitor român după 1944 încoace."

Radu Cârneci crede în poezia ca har: „În ce mă privește, cred că am scris numai *atât cât am putut*, cât *mi s-a dat semn nevăzut a scrie* (inspirație ?)".

Convingerea în existența harului o afirmă și când vorbește despre familia sa: „Există cineva deasupra noastră, mult mai puternic, care fixează steaua fiecăruia. Harul vine de la Dumnezeu și sunt mândru de fiicele mele. Magda și-a dat un doctorat strălucit la Sorbona, în domeniul esteticii, un doctorat cu *magna cum laude*, în toamna acestui an urmând să plece să predea la această prestigioasă universitate. Cealaltă fată, Carmen Maria Cârneci, este cunoscută în lumea muzicală, fiind una dintre compozitoarele-dirijoare prețuite în străinătate."

Acest har, în concepția lui Radu Cârneci, obligă: „Trebuie să sfințim locul de fiecare dată, să rămână ceva după noi. Dacă Dumnezeu ne-a dat o mireasmă în plus, ea trebuie dăruită oamenilor într-o carte, într-o revistă, într-un spectacol, într-un tablou."

Necesitatea abordării unor teme mari, esențiale din punct de vedere uman, este subliniată mereu, chiar și din punct de vedere al selectării unor traduceri: „Senghor, ca toți marii făptuitori de frumos, scrie o *poezie a stărilor esențiale* care nu trec, nu se trec: *sentimentul istoriei* în permanentă devenire, *puterea iubirii* ce leagă totul și purifică, și, nu în ultimul rând, *necesitatea* (azi, mai mult ca oricând), a armoniei dintre oameni, toleranța rămânând condiția sine qua non a viețuirii pe Terra."

În ceea ce privește specificul poeziei sale, Radu Cârneci afirmă: „așa cum preciza Radu Enescu, trăsătura esențială a poeziei mele este iubirea, cu tot ce are ea puternic și înălțător." „Poezia de iubire este totul."

În partea a doua, *Vă mulțumesc pentru această convorbire*, în interviurile pe care le ia diferiților artiști, Radu Cârneci reușește să facă un sugestiv portret artistic celor intervievați, să surprindă trăsăturile distinctive ale artei lor, gândirea lor artistică. Mai mult chiar, știe să ghideze interviul astfel, încât prin afirmațiile lor își subliniază propriile concepții despre subiectele abordate.

Astfel, din convorbirea cu Nichita Stănescu, autorul notează cuvintele semnificative ale acestuia, despre cuvânt, Limba Română, Poezie: „nu eu am dat viață și frumusețe cuvintelor și necuvintelor, ci ele mi-au dat mie viață și frumusețe." Și: „Limba Română pentru noi toți ne este și Casa și Masa și Țara; dar, mai presus de orice, ea e mireasa poetului. Repet: Limba Română e Mireasa Poetului !" De asemenea: „Poezia este dimensiunea cea mai curată pe care orice ființă umană o are." Nichita Stănescu consideră legitimă și binevenită orice zicere poetică. Interesantă este ralierea la îndemnul lui Heliade Rădulescu: „trebuie desființată în mod exemplar suspiciunea față de gândirea melodioasă care naște și scrie semnele și chinul Poeziei. În rest, ca și Heliade, referindu-mă nu doar numai la ai noștri, mă opresc și zic: „Scrieți, băieți, numai scrieți !"

Din convorbirea cu plasticianul Virgil Almășanu sunt de reținut, între altele, cuvintele: „Da, cred că purificarea prin frumos este un imperativ al timpului de față mai ales". La rândul său, Ion Murariu afirmă: „artistul fiind, bineînțeles, ochiul și mâna și vocea cu care nația se autodefinește făcându-și portretul de suflet". El vorbește despre „clipa de eternitate pe care uneori reușim s-o prindem în cuvânt, culoare sau sunet..." Dumitru Almaș vorbește despre necesitatea reperelor istorice și umane: „În concepția mea, literatura cu tematică istorică este și va fi permanent datoare să se inspire din viața și fapta unor personaje și personalități-reper, din frământul unor momente cruciale care au hotărât destinul neamului nostru, i-au dat coloană vertebrală și putere afirmatoare în lume." În context, sunt subliniate cuvintele lui Lucian Blaga: „Există, zice Lucian Blaga, două realități a căror imensă, zdrobitoare greutate nu o simțim, dar fără de care nu putem trăi: aerul și istoria". La rândul său, Ion Silișteanu face afirmații cu care Radu Cârneci e de acord, ca, de exemplu: „Adevărata artă – mă refer la toate genurile – nu poate fi decât morală"; sau: „Indiferent de ce ne putem îngădui a pretinde artei, aceasta își urmează imperturbabilă cursul asemenea naturii, fecundând generos spiritele însetate de adevăr și noblețe." Jean Joubert conturează un sugestiv tablou al literaturii de azi: „Există azi în Franța, pe de o parte, unii „scriitori" care amăgesc gustul public, cultivând bestsellerul cu ajutorul eficient al mass-media și al publicității; pe de altă parte, există scriitori care își construiesc opera într-o anume izolare, pe care, de altfel, o acceptă, iar uneori chiar și-o revendică, nemaiavând încredere în acest vacarm contemporan."Și, de asemenea: „De aici înainte, poezia franceză contemporană, cu toate că plină de vitalitate, este condamnată publicului celui mai restrâns." Foarte semnificative sunt afirmațiile lui Léopold Sédar Senghor pentru definirea termenilor de *négritude* și *négrité* în raport cu fenomenul cultural: „am atribuit cuvântul *Négritude* „firii negre", în timp ce am dat numele de *Négrité* „ansamblului de valori ale civilizației lumii negre".

Cartea *Amintiri din Paradis* se dovedește astfel de o inestimabilă valoare, înmănunchind mărturii unice legate atât de personalitatea autorului, cât și de alte personalități din lumea culturală.

Drept concluzie, subscriem înălțătoarelor cuvinte ale lui Radu Enescu: „Radu Cârneci, opera sa – amestec rafinat de sensibilitate și inteligență artistică, de virtuozitate de orfevru și de inspirație tumultoasă, precum și de încredere ilimitată în puterea Cuvântului și a frumosului, va dăinui."

# Înneguratul revelion

Florin Colonaș

Când am luat contact cu volumul *Revelion '60*, apărut la editura RawexComs sub semnătura lui Vasile Szolga, am crezut în primul moment că este vorba despre o carte de mici povestioare cu caracter mai mult sau mai puțin amuzant, desfășurate sub umbrela acelei mari sărbători prilejuită de cumpăna dintre ani. Răsfoind însă primele pagini mi-am dat seama că mă înșelasem și că era vorba despre cu totul altceva: o narațiune desfășurată sub semnul dramaticului, cu tonalități dintre cele mai grave și cu o acuitate remarcabilă a descrierii unor etape, pe care o națiune întreagă le-a trăit sub o orânduire care a condus o mare parte a globului, refugiată și existentă și astăzi în unele focare endemice.

Subiectul acestei cărți se desfășoară sub semnul suferinței unui copil și mai apoi a unei tinereți scurse sub semnul unui secret, personajul care narează fiind mezinul unei familii năpăstuite din vremea comunismului, orânduire aflată într-una dintre fazele sale cele mai fioroase. Firul povestirii este simplu și dramatic sub influența purității gândirii de la acea vârstă.

Un inginer, aflat pe șantier, unul dintre multele unde se construia socialismul victorios, secui prin origine, se destăinuie naiv unui coleg de serviciu despre faptul că ar trebui făcut ceva și la noi pentru o altă modalitate de ordine socială. Delațiunea funcționa perfect și colegul care părea a fi un om de caracter, „toarnă" imediat, la organele de securitate, cu acea pasiune specifică multora din acea vreme, pe neinspiratul coleg, care se devotase muncii de șantier în cele mai grele zone din țară, punându-și toată energia și priceperea în slujirea construirii noii societăți. Vigilența colegului și a securiștilor nu are limite, așa că bietul om cade pradă, ca mulți, mulți alții, dinozaurului care sfârteca societatea românească, dezbinând-o și aruncând-o în epoca medievală.

De-a lungul celor 176 de pagini ale romanului său, Vasile Szolga, fiul inginerului constructor Szolga Gabor, care plătește cu viața, la Gherla, îndrăzneala de a fi gândit în afara tiparelor impuse de către gloriosul partid muncitoresc român, descrie dramatismul perioadei, accentuând cu elemente precise momente din martirajul tatălui său. Chiar din rândurile prefeței, autorul subliniază faptul că tineretul care trăiește astăzi într-o societate liberă „nu poate gândi că au fost oameni care au suferit chinuri inimaginabile, sau chiar moartea, pentru o vorbă, o părere sau pentru un gând".

Sunt cu un deceniu mai vârstnic decât autorul și, din păcate, am prins din plin epoca comunistă și-i cunosc tot „repertoriul" diabolic.

După 23 august 1944, când Armata Roșie a ocupat Capitala, a urmat o perioadă în care Partidul Comunist a început să se organizeze. Au început înscrierile în partid, care număra până atunci mai puțin de o mie de membri. Au început dezorganizările unor asociații de tradiție: Automobil Clubul Român, Yachting Club, Jockey Club, Touring Club. Au început epurările în uniunea scriitorilor, pictorilor, muzicienilor. Un obscur profesor ieșean a fost desemnat să facă epurări în rândul membrilor Academiei Române și a desăvârșit actul de trecere în uitare a Editurii Fundațiilor Regale. Acest personaj s-a propus singur la ocuparea unui fotoliu în Academie, după ce l-a eliminat pe George Enescu și pe mulți alți reprezentanți de seamă, unii dintre ei trecând prin închisori, multora dintre ei rămânându-le oasele prin gropile comune ale penitenciarelor, precum profesorul George Brătianu, istoric dar și fondator al Partidului Georgist (liberal). Profesorilor N. Ciorănescu sau I. Petrovici – sunt doar două mari figuri ale culturii interbelice – li se intentează procese și urmează recluziunea. Rector al Politehnicii bucureștene va fi numit un... tâmplar.

Partidul comunist, ghidat de consilierii sovietici, acționează la început cu sprijinul vechii Siguranțe a Statului, crescându-și rapid noile cadre. Această „generație spontanee" este prelevată din rândul unor persoane în marea majoritate agramate și de multe ori cu un trecut dubios. În 1948 și mai apoi, agenții și comisarii Siguranței vor fi întemnițați în Cetatea Făgărașului, cadrele nou promovate luându-le locul.

În închisori vor intra toți marii politicieni, ca și cei de rând, înalți prelați, academicieni, universitari, militari, oameni de cultură, țărani, unii dintre ei fără școală, dar oamnei de conștiință românească veche, elevi chiar. De studenți să nu mai vorbim. Sunt arestate femei, unele însărcinate, totul mergând până la prizonieratul unor nonagenari.

Există un palier important de arestări după 15 mai 1948, partidul zburdând după abdicarea Monarhiei. Închisorile se umplu rapid, descinderile nocturne nu contenesc, în zdrobitoare majoritate urmate de reținieri „sine die" ale „bandiților", uneori depășind un deceniu, fără niciun fel de proces, fără nicio condamnare. De fapt, procesele politice erau o mascaradă. Vezi procesul Antonescu, Maniu, Pătrășcanu și potopul celor care au urmat. Mai mult, în apriga dispută pentru putere, comuniștii încep să se aresteze între ei sau chiar să se suprime.

Conducătorul națiunii, Gheorghiu-Dej, își croiește drumul din ce în ce mai drept. Scăpase, prin seismul din noiembrie 1940 care prăbușise Doftana, de tovarășul de luptă Ilie Pintilie, apoi, la putin timp de la „eliberare" își suprimă un alt rival puternic la șefia partidului, Ștefan Foriș. După o altă perioadă va elimina pe revizioniștii Ana Pauker, Vasile Luca și pe Teohari Georgescu, ministrul de interne (fost tipograf), care cu „elan muncitoresc" umpluse la refuz toate închisorile existente, construind cu același entuziasm „campusuri" cu zeci de barăci, utilizând și mijloacele plutitoare de pe Dunăre și de pe canalele Deltei. De pe aceste inele ale gulagului comunist se vor „recolta" munți de cadavre, rezultatul acelei opere de construire a „omului nou", prin desăvârșirea „luptei de clasă".

Am trăit la maximum de intensitate această epocă. Familia mea a fost dată afară din casă și am avut între 1948 și 1964 paisprezece percheziții domiciliare pentru diferite motive: arme, substanțe interzise, manifeste și tipărituri interzise. Niciuna dintre descinderi neatingându-și ținta, decât cea psihologică, traumatizantă, mai ales că în plină noapte tatăl meu era ridicat și ținut, din fericire, numai până dimineața, pentru declarații.

Tot pentru o asemenea „declarație", un alt membru al familiei, din aceeași locuință, a fost ridicat și ținut cinci ani, după ce a fost plimbat prin unsprezece asemenea „universități" (Gherla, Aiud, Pitești, Ocnele Mari, Cap Midia – Canal și altele) și este trecut, ca și Szolga Gabor, în acea lucrare cu caracter enciclopedic în unsprezece volume, semnată de Cicerone Ionițoiu, dedicată „victimelor terorii comuniste".

Prin teroarea instituită, comuniștii, bine sprijiniți de diviziile sovietice aflate pe teritoriul României, țară condusă de consilierii sovietici care-și instruiseră agenții români la Moscova, după desființarea partidelor politice, după ce România devenise Republică Populară „pe soartă stăpână", după naționlizarea principalelor mijloace de producție și înființarea Sovrom-urilor, după instaurarea dictaturii proletariatului, după reforma învățământului în care se studia obligatoriu limba rusă la toate nivelurile, istoria și geografia URSS, presiunea se adâncește și depersonalizarea individului se accentuează de la zi la zi. Fericirea individului se traduce prin raționalizarea hranei, introducerea cartelelor pentru pâine, alimente, vestimentație, combustibil necesar încălzirii.

Cu toată campania furibundă a luptei de clasă (lozinci, filme, poezii, cântece patriotice), manifestațiile triumfaliste de 1 Mai, 23 August și 7 Noiembrie, campania din ziarele partidului unic, învățământul politic cu însușirea cursului scurt de istorie a P. C. din URSS, există eșecuri majore, cum ar fi întreruperea lucrărilor la canalul Dunăre – Marea Neagră sau îndârjita rezistență din munți a partizanilor, ca și decredibilizarea internațională.

În 1956 „viitura" revoluției din Ungaria ajunge și în România, mai întâi în Ardeal, apoi în întreaga țară. Valul de arestări se dezlănțuie cu bestialitate. Interogatoriile „beneficiază" de măiestria unor demoni cu chip uman.

Anul acesta, cu prilejul unui târg de artă desfășurat în Palatul Kretzulescu din Capitală, edificiu construit prin '32 de marele arhitect G. M. Cantacuzino, s-au devoalat publicului cabinetele izolate fonic în care zbirii Securității anchetau în spiritul „dragostei față de om" niște biete făpturi în lanțuri și cu ochelari negri din tablă pe ochi sau sub o lumină orbitoare. Culmea, chiar cel care proiectase impunătorul edificiu va fi adus prin subsolurile ce traversau vechea Cale a Mogoșoaei, din clădirea Ministerului de Interne (viitor C.C.) aflat peste drum, pentru a fi schingiuit fizic ori psihic înainte de a-și începe periplul recluzional.

În această etapă posterioară revoluției budapestane, secuiul Szolga, un om cinstit, cu trei copii și soție fără un venit, pentru câteva cuvinte este luat de pe stradă, schingiuit, interogat pentru a spune lucruri inexistente, întemnițat și „ajutat"... să moară. Inginerul constructor Gabor Szolga, șantierist înnăscut, secui „ab originem", deloc șovin, echidistant față de români și unguri, datorită spiritului său deschis va fi și în închisoare un camarad de nădejde, apreciat de către ceilalți încarcerați, deopotrivă români, unguri, evrei, toți uniți de același ideal.

Romanul scris de Vasile Szolga, minorul de atunci, profesorul universitar de astăzi la Institutul de Construcții din București, parcurge un itinerar trist, tulburător prin autenticitate și datele oferite. Este un veritabil tablou, în care mizeria unei epoci este zugrăvită prin microclimatul unei familii în care lipsurile financiare, alimentare, vestimentare și a căldurii culminează cu o scrisoare de Anul Nou, prin care familia primește vestea cumplită a decesului capului familiei, la nici șase decenii de viață. Asta se întâmpla în seara unei zile în care mai tot omul cât de necăjit ar fi fost, căuta să întâmpine cu veselie anul ce venea, adică Revelionul '60.

# *Jurnalul roșu (V)*
# *Visăm, sperăm și atât*

Ion STATE

**14 septembrie 1955.** M-am înapoiat din concediu. Copiii, Mariana și Aurelia au început școala. Iulică m-a supărat prin faptul că a dat demisia de la servici fără să știm noi, sub pretexte fictive, iar acum nu poate ocupa alt serviciu. Cu Dorina e și mai problematic. De la Serviciul Cadre i se pun o sumedenie de piedici.

**10 octombrie.** Marioara a venit cu copiii. Începem iarăși viața grea. Elvira a început la 1 oct. cursurile la facultate. E în anul V. La 7 oct., în sfârșit Iulică a fost angajat la UCR. La 16 oct. a început și Dorina serviciul de încercare la Garajul ITB Floreasca, Serviciul Planificare. O ducem foarte greu, din cauza salariului întrerupt pe timpul concediului.

**27 octombrie.** Am luat acont eu și Iulică, dar sunt atâtea datorii că aproape nu le putem acoperi, în două zile nu mai avem bani, a fost o perioadă grea, până la 12 nov. a trebuit să fac atâtea datorii ca niciodată. Au fost zile când nu s-a mâncat decât cartofi fierți .

**6 noiembrie.** Azi e duminică. Nu avem nimic, nimic pentru mâncare. Am venit de la servici. Toți mă așteaptă că poate am adus ceva. Am plecat cu Marioara la un vechi și bun prieten al nostru, Nae Dumitru – Mitică – care în zilele grele ne-a ajutat prietenește. Dar de rândul acesta nu am avut norocul să-l găsesc acasă, l-am întâlnit pe drum, plecase cu soția într-o vizită, totuși a avut bunăvoința și mi-a dat 10 lei, care i-am dat pe 5 pâini. Ce a mai urmat în celelalte zile e greu de descris. Cei mari nu mai întreabă nimic când vin acasă.

**7 noiembrie.** Azi se serbează ziua Revoluției Socialiste. Ieri, deși a fost duminică, magazinele au fost deschise. Ce nepotriviri. Dacă stai la piață sau în stradă vezi două categorii de cetățeni: unii care cară ca disperații tot felul de cumpărături, iar alții care nu au decât ochii să vadă și se mulțumesc cu un oftat Îi deosebești ușor, primii cu fețe pline, haine confortabile, mers tandru, îndrăzneț – ceilalți obosiți, cu fețe supte, haine peticite, mers împleticit, nesigur, se uită cu sfială la vitrine parcă ar fi în țara basmelor. Și de ce acest lucru ? Poate că eu nu voi mai fi când cineva va face comparația timpului. Deci voi face aci o descriere a balanței economiei familiei unui muncitor:

În mod real câștig pe lună 650 lei. Să facem necesarul ca să putem justifica starea deficitară ce *supremează* în permanent. Existent avem 21,60 lei pe zi, pentru 9 persoane.

Necesarul ar fi pentru o zi, astfel:

Pâine 10, zarzavat 2,50, diferite 3, ulei 5,50, marmeladă 2,50, lapte 2,40, carne 25, zahăr 5, lemne 3, coloniale 5, conserve 5,50, lumină, apă 2, chirie 2. Total 71,40 lei.

Rezultă un necesar de circa 2.142 lei lunar, la care se mai cere cel puțin 200 lei lunar pentru îmbrăcăminte, încălțăminte etc., adică 2.342 lei pe lună, deci reiese un deficit de 1.692 lei. Poate oricine să-și imagineze cum ne ducem existența. Văd lumea cum își duce cumpărăturile, deși nu este uman, dar totuși ceva lăuntric mă face, mă îndeamnă să-i urăsc pe toți cei ce își trăiesc o viață așa cum se cere. Mă uit la copilul vecinilor noștri cum e îndopat cu toate bunătățile și Nelu și Ada se uită cu jind la ea, mai mult Nelu, Ada nu poate suferi să vadă, intră în casă și spune că-i e silă să vadă, deși are numai trei ani și ea pricepe că noi facem parte din adevărații proletari, pe umerii și grumajii cărora huzuresc o mână de profitori.

**12 noiembrie.** Azi am luat salariul, ca în câteva ore să nu-l mai am. 80% din el s-a dus la datorii. În 15 nu mai avem niciun ban. Marioara e bolnavă de 4 zile. Nu am avut cu ce să-i plătesc consultația la medic – 15 lei și nici cu ce face rețeta – 16 lei, așteptând să luăm salariul ca să ne vedem iarăși în imposibilitatea de a o face. Ne hrănim cu cartofi, ciorbă, piure, mâncare, în lipsă de pâine tot cartofi.

**17 noiembrie.** Sunt de servici pe linia 4. Nu am mâncat nimic de ieri la ora 9 (250 gr pâine), și nu am decât 15 bani, profit de plecarea încasatorului ca să-i fur 1 leu cu care am luat 500 gr pâine, din care am consumat eu și am dus și copiilor, știindu-i nemâncați. Antoaneta iarăși a slăbit, e predispusă boalei din nou. Se mai menține cu vitamine, calciu etc. La fel și Mariana și Nelu, Aurelia e mai rezistentă. Dorina e veșnic nemulțumită, asta din principiu. A luat primul salariu și nici nu a venit cu el acasă, nici nu ne-a spus nimic, s-a dus de și-a cumpărat palton, ne-am bucurat, dar în schimb nu a vorbit cu noi o săptămână, de teamă că-i cerem bani din leafă. În schimb Iulică ne-a dat ultimul ban.

**3 decembrie.** Azi am auzit că vin prizonierii din URSS. Mă frământă gândul la Aurel. Marioara are presimțirea fermă că trebuie să avem vești despre el.

**9 decembrie.** În sfârșit mă hotărăsc să merg la Arion, ca să-mi spună marea veste că în ziua de 4 decembrie Aurel a sosit la Godeni. Nu-mi vine să cred, dar în sfârșit m-am convins, hotărându-mă să merg la Godeni să-l văd.

**13 decembrie.** Am plecat la Godeni cu Marioara, unde am sosit pe la ora 21. După 12 ani și 4 luni am avut mult dorita clipă să-l găsim pe mult doritul nostru Aurel. L-am pipăit pe de-a rândul să mă conving că-i întreg. Drăguțul de el, e slăbit, nervos, abătut, veșnic nemulțumit. N-am putut vorbi cu el prea mult, e slăbit, e obosit. Am discutat referitor la sănătatea lui, care lasă de dorit, lucru de care m-am interesat cu Arion spre a-l interna.

**24 decembrie.** Ajunul Crăciunului. Un vis. Nu am decât un leu în buzunar și m-am împrumutat de 5 lei ca să luăm pâine pentru 25 decembrie 1955. Aseară copiii mi-au cerut voie să se ducă cu Moș Ajun, dar nu prea aveau cu ce să se îmbrace, dar tot s-au dus la vecini, la Alișor, de i-au cântat de Moș Ajun și au primit daruri. Moș Crăciun nu a putut veni. Se știe de ce. Au urmat zile grele, grele de tot. Ne mulțumim cu pâine și apă. Rareori luăm marmeladă. Se face colectă, oricine are un bănuț îl pune la mijloc.

**1 ianuarie 1956.** Copiii cei mici sunt în vacanță. Stau în casă și pe la poartă. S-ar duce și ei pe stradă, dar cum toți sunt îmbrăcați și ei nu au decât sărăcuțele de haine și rochițe, le e jenă să se întâlnească cu colegele.

(Notele aparțin prof. Corneliu State)

***(Va urma)***

# CÂTEVA PRECIZĂRI LA BIOGRAFIA POETULUI STAN PALANKA



Nicolae Scurtu

Biografia și bibliografia poetului Stan Palanka (n. 1895 – m. 1968) sunt necunoscute chiar și unora dintre specialiștii din domeniul istoriei literare.

Deși autor a trei cărți de poezii, numele său lipsește din dicționare și istorii literare, din bibliografii și compendii, din antologii și panorame ale poeziei.

Un exemplu, totuși, elocvent, îl constituie articolul[1] lui Gh. Catană, precum și fișa[2] lui Mihail Straje din *Dicționarul de pseudonime,* care au readus, în actualitate, numele și pseudonimele unui poet așa de cunoscut în primele decenii ale secolului douăzeci. Remarcabile sunt și evocările și schițele de portret aparținând unor confrați precum Ștefan Baciu[3], Vasile Velisaratu[4], Neagu Rădulescu, Eugen Jebeleanu, Ion Pas, Victor Eftimiu și Geo Bogza.

Evocarea lui Ștefan Baciu, deși scrisă în Honolulu și la o mare distanță în timp, își păstrează câte ceva din farmecul specific memorialisticii credibile. De aceea o și reproduc, aici, integral.

Poetul s-a născut în satul Palanca din ținutul Giurgiului. Numele său de naștere este *Iosif Gheorghe Stan,* pe care l-a schimbat în Iosif Stănescu.

A folosit pseudonimele Cantacuza, V.A. Gabond, Stan de la Regie, Stănică Dâmbov, Iosif al Stanei, Artur Stanton, Stănișor, Stănuț, Ion Târziu și, desigur, altele.

A colaborat, cu o oarecare ritmicitate, la revistele și ziarele: *Adevărul literar și artistic, Acțiunea, Curierul, Expresul, Gazeta Transilvaniei, Opinia liberă, Universul literar, Tribuna ceferistă,* revistă ce își avea redacția în Gara Iași și în paginile căreia a publicat o excelentă *Noapte de iarnă*, pe care, pentru frumusețea imaginilor, o reproduc, de asemenea, aici.

Plachetele sale de versuri, *Victorii prăbușite* (1921), *Cotnar* (1934), *Ciocane și pluguri. Versuri proletare* (1945), tipărite în tiraje confidențiale, au fost citite de câțiva dintre prietenii săi și nu au fost receptate așa cum meritau.

Ultima plachetă[5] conține pe foaia liminară un emoționant autograf oferit poetului, traducătorului și colecționarului George Stratulat: *Amicului întru viață și eternitate George Stratulat, pe care îl rog să mă plimbe în gânduri, precum și eu îl port în suflet. Stan Palanka, 17 Brumar 1945.*

*

## STAN PALANKA

Excelentul *Dicționar de pseudonime* al bunului meu prietin Mihail Straje informează că „numele la naștere” al vestitului bard era Iosif Gheorghe Stan, și că s-a născut în 1895, murind în 1968. Nu știu ce se va putea „dezgropa” odată și odată din „opera” lui lăsată în revistele timpului, sub pseudonime ca *Stanis*, *Ion Târziu*, *V.A. Gabond*, *Stan de la Regie* și altele, dar sunt sigur că încă destulă vreme se va cânta romanța despre Smaranda, „cea mai frumoasă din satul de peste Sabar”.

Îl văd în fața mea, la ore târzii, în mai toate locantele Bucureștilor, de la „Modern” la „Cafe de la Paix”, de la „Balotă” la „Doi Lei” și de la „Mohor” la „Știrul cu Colonade”. Trecea printre mese, dând peste gât un pahar după altul, risipind o vorbă de spirit aici, un calambur alături, cu o demnitate pe care i-o dădea porecla pe care a schimbat-o în renume: REGELE ȘPRIȚURILOR.

Deseori în stare de ebrietate, rareori „bețiv”, îi plăcea să declame din propria „operă” și uneori o făcea cu talentul unui actor consumat, cum era cazul, de pildă, al unei poezii care mi se pare că era întitulată „Balada săpunului” sau ceva în felul acesta. Îl cunoștea o lume întreagă, de la miniștrii și deputați, la actori și ziariști, până la cel din urmă piccol și așa cum trecea printre mese, părea un Don Quijote în căutare de un Sancho Panza, care nu venea niciodată.

Singur sosea, singur declama, singur dădea peste gât un șpriț după altul, și apoi, când i se părea că stătuse destul într-un loc, pleca „spre alte zări mai calde”, spre alte bodegi, spre alte cârciumi, spre alte localuri mai bine sau mai rău famate. Umbla veșnic, fie cald fie frig, cu o pălărie gen „artist”, iarna cu un „trenci” cât foaia de ceapă, căruia, nu văd cum, știa să-i dea un aspect de romantică pelerină. Când era bine dispus, primea să ia loc la masă; rar accepta să mănânce, și la plecare făcea un „compliment”, lansând o bezea, iar dacă se întâmpla ca în clipa aceea cineva necunoscut să se apropie, se prezenta, foarte ceremonios:

– „Stan Palanka, șef de ghilotină-n Cișmigiu !”

Câteva clipe după aceea, era înghițit de noaptea bucureșteană, pe care – desigur – o cunoștea ca nimeni altul.

*

## NOAPTE DE IARNĂ

În pădure-și urlă vântul
Strașnicu-i cuvânt...
Și din lume doar cuvântul
Zboară după vânt...

În poiana unde dorul,
Fuse un amor...
S-a uscat de plâns amorul,
Părăsit de dor...

Cerbul croncăne cu glasu-i
Numărând din pas...
Și-n zăpadă trist cu pasu-i
Calcă după glas.

Pitpalac ce-ți face cântul
Prins într-un cuvânt ?
Ori îți îngropași cuvântul
Dincolo de cânt ?

Noapte... somnul tău de iarnă
Veșnic să-mi așterni,
Cum l-ai pus să mi s-așternă
Iarnă peste [i]erni.

E senin și luna-i ștearsă
Ca un vis în vers...
Și-n lumina-i ce se varsă
Stelele s-au șters...

*

Câte-n soare n-aș mai spune
Dar înspre apus
S-a-norat și luna-apune
Fără să-mi fi spus.

*

În pădure-și urlă vântul
Strașnicu-i cuvânt...
Și din lume doar cuvântul
Zboară după vânt...

*STAN PALANKA*
*1914, Onești*


STAN PALANKA

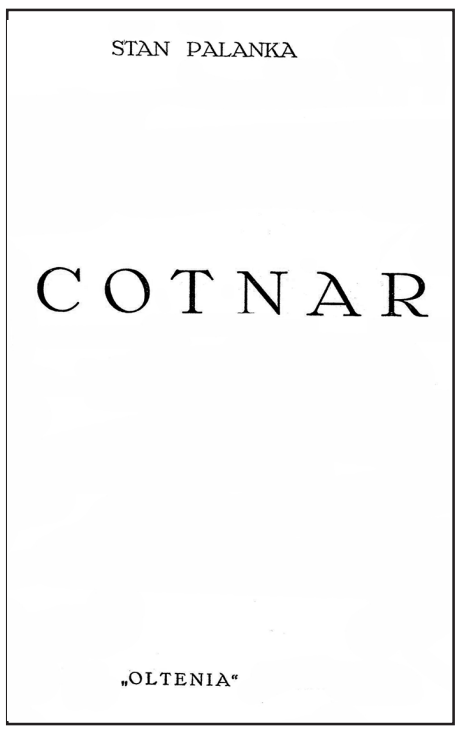
VICTORII PRĂBUȘITE

POEZII

BUCUREȘTI

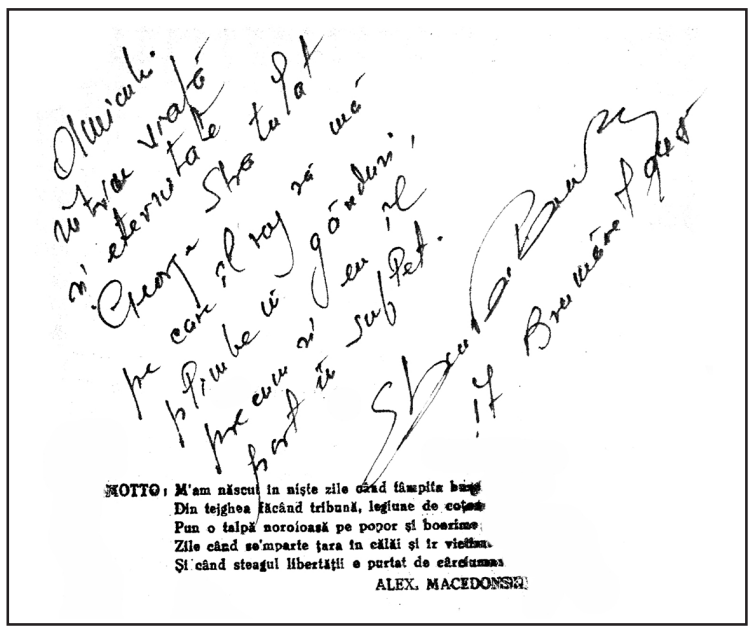
Editori: Stelian Georgescu și Teodor Jercea

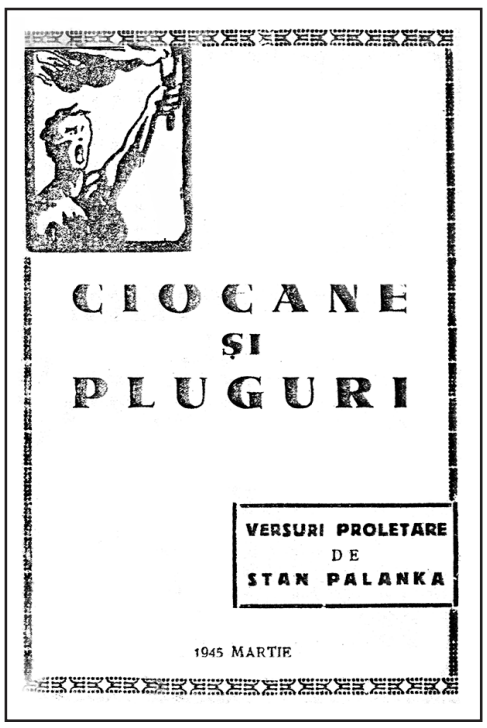
1921


STAN PALANKA

COTNAR

„OLTENIA”


MOTTO: M'am născut în niște zile când fâmpita bate
Din tejghea făcând tribună, legiune de cofeți
Pun o talpă norocoasă pe popor și boerime
Zile când se'mparte țara în călăi și în victime.
Și când steagul libertății e purtat de cărăbuși
ALEX. MACEDONSKI


CIOCANE ȘI PLUGURI

VERSURI PROLETARE DE STAN PALANKA

1945 MARTIE

---

[1] Gh. Catană, *Stan Palanka*, în *Convorbiri literare*, nr. 24 (48), 30 decembrie 1973, p. 11, col. 2, sus (*Dicționar de pseudonime*).

[2] Mihail Straje, *Stan Palanka.* [*Fișă de istorie literară*] în *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*. București, Editura Minerva, 1973, p. 511.

[3] Ștefan Baciu, *Stan Palanka* în *Microportrete.* Honolulu, Mele, 1984, p. 217-218.

[4] Vasile Velisaratu, *Stan Palanca* în *Destine de artiști în secolul XX.* București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2007, p. 172–173.

[5] Acest exemplar cu autograful lui Stan Palanka se află la Biblioteca Academiei Române, Cota II 441033.

# Economia și finanțele lumii în era Inteligenței Artificiale

**Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR**
**Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)***



Motto: *Proliferarea datelor false, create sau interpretate de I. A. și impactul lor asupra ecosistemului nostru hiperconectat, vor produce puternice tulburențe pe termen mediu și lung, generează crize, volatilizează economia și pieţele financiare, dezastre, un adevărat Armaghedon.* (Elon Musk, fondatorul TESLA, inventator genial, futurolog)

În epoca post-modernă și post-umană în care am păşit cu speranțe și temeri grație realizărilor în domeniul Inteligenței Artificiale (IA), umanitatea, în nesăbuința și trufia sa continuă într-un ritm ameţitor aventura cunoașterii, fără limite etice și morale, jucând totul pe cartea IA. Din păcate, se neglijează efectele de boomerang și domino pe care le-ar putea genera instabilitatea cibersecurității IA și posibilitatea hackingului care poate prelua ilegal controlul și influența IA.

Deja, primele semne au fost resimțite puternic prin atacurile informatice la bazele de date ale unor bănci, companii de transport, spitale, mari companii occidentale, dar și a infrastructurilor critice din Europa și Asia, cu consecințe încă greu de cuantificat. Pericolul injectării datelor false în mod intenționat în spațiul de colectare a sistemelor informatice devine o realitate tangibilă și o problemă centrală pentru securitatea cibernetică, întrucât I. A este capabilă să producă imitații de o acurateţe ce face aproape imposibilă detectarea față de cele reale. Falsitatea datelor numerice interpretate sau produse de IA constituie primul vector de instabilitate indus de aceasta.

Îngrijorările, justificate de vasta experiență a lui Elon Musk în problema IA, au fost și în atenția Conferinței anuale a Interpolului de la Singapore, unde, pentru prima dată s-a ridicat problema luptei împotriva ciberterorismului și cibercrimei. Lucrările conferinței au scos în evidență necesitatea ca gestionarea amenințărilor cibernetice internaționale să aibă o abordare la scară globală, deoarece de modul cum se va asigura securitatea ciberspațiului depinde viitorul omenirii și al planetei Terra.

Drept urmare, Interpolul va trebui să creeze un departament specializat în prevenirea și combaterea acestor pericole și amenințări, care vizează nu numai infrastructurile critice și sistemul de securitate al statelor, ci și economia și finanțele lumii.

**Viitorul Băncilor Centrale în era monedelor virtuale**

Criptomonedele, aceste unități de cont care circulă în rețelele de tranzacții scăpând controlului statelor, au apărut pe fondul incertitudinilor de pe pieţele financiar-monetare și incapacității Băncilor Centrale de a asigura un sistem financiar stabil, controlat cu autoritate.

Bitcoinul are o cotă de 48% din piața tuturor monedelor virtuale și este cea mai stabilă pe termen lung, cu aprecieri constante. Recent însă, criptomonedele au suportat o scădere dramatică, ce a generat numai într-o lună „volatilizarea" a 36 miliarde de dolari, care ne indică un lucru îngrijorător și anume posibilitatea manipulării pieței criptomonedelor de către emitenți, creând și pe piața monedelor virtuale speculații de curs. Pentru moneda etherum s-a înregistrat într-o lună o scădere de 52%, pentru ripple 57%, iar pentru bitcoin numai 21%.

Analizând moneda, Aristotel îi acorda trei funcții codificate, care sunt menținute până în zilele noastre și anume: unitate de cont, intermediar de schimburi comerciale, valoare de rezervă.

Pentru Platon, ultima funcție nu era indispensabilă, moneda putea să fie doar o „convenție socială", fără valoare adevărată.

Problema monedelor care nu știu să se impună ca rezerve de valoare este că treptat ele încetează să mai fie folosite, până la dispariția lor. Printre cele 775 monede fiduciare care au existat sau mai există încă, 599 sunt moarte, dispariția lor putând lua câteva generații, iar cimitirul monedelor fiduciare ieșite din uz este bine garnisit.

În ceea ce privește monedele virtuale, bitcoinul și derivatele sale, observăm că acestea nu îndeplinesc cele trei condiții menționate, nu sunt andosate de nimic tangibil și nu varsă dobânzi. Ele atrag speculația, căci, emitenții lor sunt anonimi, dar „garantează" doar că există într-o cantitate limitată. Fundamentul acestei speculații sună cam așa: „ceea ce este rar, este scump", însă eu cred că ar trebui să se enunțe mai degrabă ca „ceea ce este rar și căutat, este scump".

Unde se simte mirosul câștigului fără muncă, acolo apar și speculatorii, care au lansat deja în spațiul virtual ideea că aceste monede virtuale vor deveni din ce în ce mai căutate, iar volumul tranzacțiilor va atinge recorduri semnificative, amenințând existența actualelor monede de schimb și implicit folosirea pe termen mediu și lung a cash-ului (banilor lichizi). Apreciez că, în ciuda acestor „previziuni" optimiste, totuși aceste monede devin riscante, neputând constitui un rezervor de valoare.

Guvernele și organismele de reglementare financiar-monetare văd în existența acestor monede o chestiune de rău augur, pentru că tranzacțiile nu pot fi controlate și nu pot fi impozitate.

**Folosirea și impactul banilor lichizi într-o lume digitalizată**

Pe un alt plan, banii lichizi folosiți în tranzacții comerciale ridică serioase probleme de transparență și de taxare, de aceea, în ultima perioadă s-a lansat o amplă campanie publică în țările UE pentru promovarea tranzacțiilor al căror traseu poate fi controlat în orice moment, invocându-se rațiuni de combatere a evaziunii fiscale, spălarii banilor, crimei organizate și eradicării surselor de finanțare ale terorismului internațional.

Deutche Bank a publicat recent o notă-raport sub titlul: *Cash Freedom and Crime-use and impact of cash in a world going digital* (Folosirea și impactul cash-ului într-o lume mergând spre digitalizare), care precizează următoarele:

- cu folosirea crescândă a plăților electronice, nevoia de cash nu se mai impune;

- cererea de euro cash crește, hârtiile în circulație reprezintă 1.100 miliarde euro în trimestrul trei din 2016, de trei ori mai mult decât în 2003, cantitatea de euro cash crește mai repede în comparație cu PIB-ul UE;

- în domeniul politicilor monetare, cash poate fi un instrument hotărâtor în mâinile oricui. Dacă deponenții retrag depozitele bancare la scară mare, instituțiile financiare și autoritățile monetare vor fi limitate ca puteri;

- crima nu se va elimina automat fără cash. A suprima cash-ul nu înseamnă că se elimină și sursa financiară a crimei organizate, pentru că modalitățile de transfer alternativ a fondurilor activităților criminale, se vor substitui cash-ului, chiar dacă se percep costuri superioare.

Dezbaterile pro și contra efectuării tranzacțiilor cu bani lichizi cu siguranță vor continua în funcție de interesele părților implicate. Banca Centrală germană ar fi fost mai util să prezinte un raport detaliat privind modul în care a „reușit" performanța să acumuleze datorii prin intermediul „ingineriilor financiare" de tot soiul, care au atins cifra record de 72.100 miliarde de dolari, punând în dificultate serioasă întreaga piața financiară a lumii. Poate că ar fi fost util opiniei publice să prezinte și măsurile de achitare a acestor datorii și să nu se mai erijeze în deontologul financiar al UE. Gurile rele spun că se duc negocieri cu Banca Centrală a Chinei pentru ca o parte din datorii să fie cumpărate de băncile comerciale și marile companii chineze ! Dacă așa ar sta lucrurile, ar trebui să nu se mai opună prin pârghiile politice și economice ce le deține la nivelul structurilor europene ca și alte state, precum România, să dezvolte parteneriate economico-financiare cu China, sau vede în această posibilitate o diminuare a surselor de finanțare chineze în direcția Germaniei ?

Referindu-ne la măsurile de limitare a tranzacțiilor cu bani lichizi, cred că acestea ar trebui aplicate tranzacțiilor mari comerciale și nu cetățeanului care își achită facturile la utilități sau cumpără produse de strictă necesitate din magazine, pentru a evita costurile mari percepute de băncile comerciale pentru folosirea cardurilor. Aceste măsuri nu sunt în sprijinul cetățeanului tot mai împovărat de taxe și impozite, ale cărui venituri se limitează în mod deliberat prin aceste metode, numai și numai pentru a salva băncile de la faliment, bănci care au produs îndatorarea statelor și implicit a cetățeanului pentru următoarele generații, fără a răspunde în fața contribuabilului.

**Băncile Centrale și politicile monetare**

Simone Walper, specialistă în politici financiar-monetare și autoare a mai multor cărți privind politicile economico-financiare păguboase promovate de Băncile Centrale ale țărilor membre UE și ale BCE, subliniază că „Renunțarea la cash poate fi considerată ca o formă de întărire a controlului cetățeanului, ceea ce ar face ca încrederea în autoritatea publică să se erodeze. În această situație, criptomonedele constituie o alternativă în cazul în care încrederea în autoritățile publice se evaporă. În acest sens, speculatorii ar putea avea dreptate, criptomonedele vor deveni rare pentru că emitentul lor în mod intenționat le menține la o cantitate limitată și pentru că ar trebui ca moneda statală să devină ilegală, adică cash-ul."

Incertitudinile și volatilitățile care cutremură periodic pieţele financiare se datorează, fără îndoială și politicilor monetare practicate de Băncile Centrale, care s-au dovedit de multe ori neinspirate și fără viziune pe termen mediu și lung.

Întrebarea, care se pune în mod firesc, este oare vorba de nepricepere sau aceste politici monetare sunt în mod voit neadecvate și conduc la îndatorarea statelor ? Răspunsul ni-l oferă cv-urile președinților Băncilor Centrale naționale și ale președinților și membrilor consiliului de administrație al BCE, care au lucrat la Goldman&Sachs ori la fonduri de investiții ale marilor bănci comerciale. Cum ar putea să apere cetățeanul de abuzurile și ilegalitățile băncilor comerciale aceste „elite" financiare școlite pe Wall Street ? Ei sunt ca lupii puși să păzească turma de oi și turma este la discreția lor.

În acest context, se discută tot mai mult în forumuri civice dacă mai este de actualitate funcționarea băncilor centrale cu costuri necontrolabile și a armatelor de „experți" ai acestora, care și în timpul crizei din 2008 au beneficiat de retribuții fabuloase și de bonificații în condițiile în care se reduceau salariile și pensiile cetățenilor. Cred că a sosit timpul ca acestor atitudini sfidătoare să li se pună punct și cetățeanul să fie protejat de abuzurile de putere ale bancilor centrale și comerciale.

Recent, ziaristul Pascal Richet, într-un articol publicat în *Contrepoints* (23 iulie 2017), ca expert cunoscut pe domeniul politicilor financiar-monetare, punea sub semnul întrebării, rațiunea de a fi a Băncilor Centrale și chiar a politicilor monetare, întrebându-se „unde a dispărut inflația ?" și că „în ciuda eforturilor Băncilor Centrale americane, japoneze, europene, inflația nu a mai revenit. A murit ?".

Enunțarea acestei ipoteze a fost todeauna un subiect tabu, inflația, după aprecierile economiștilor băncilor centrale și specialiștilor în economie și finanțe, este ca „aceea a morților vii din filmele regretatului G. Romero. Ea sfârșește întotdeuna prin a se retrezi, iar când se trezește inflația este un adevărat coșmar, cu atât mai mult cu cât nu o mai poți face să regreseze".

Ziaristul în cauză reamintește în articolul său de gluma intrată deja în vocabularul băncilor, a ex guvernatorului Băncii Centrale franceze și fost președinte al BCE, Jean Claude Trichet, care compara inflația cu tubul de pastă de dinți: „este ușor să faci să iasă pasta din tub, dar foarte greu sau imposibil, să o faci să reintre". În ciuda injecțiilor masive de monedă prin politica de relaxare cantitativă (QE) și a dobânzilor de politică monetară extrem de scăzute, chiar negative, mai nimic nu iese din „tub". Aceasta semnifică existența unor serioase probleme economice care pot genera riscul căderii în deflație, această spirală distrugătoare.

Joi, 20 iulie 2017, Consiliul guvernatorului BCE a decis să prelungească politica de „acomodare", la sugestia președintelui Mario Draghi, care a cerut să se mai aștepte puțin.

„Reîntoarcerea la obiectivul nostru de inflație (2% NDLR) este mai cert decât acum trei ani", afirma domnia sa. „Am putea avea o reîntoarcere a inflației, dar este o problemă de timp."

Personal, cred că dacă se continuă cu actuala strategie, BCE va intra în zona roșie, țările din arealul euro vor cădea una după alta ca efect al dominoului, știindu-se deja dificultățile prin care trec Franța, Italia, Germania, Grecia, Spania și lista ar putea continua.

Față de poziția exprimată de președintele Draghi, deja o serie de reputați economiști și experți în politici financiar-monetare încep să-și pună serioase probleme și să ridice o serie de întrebări cu privire la precaritatea politicilor BCE. Astfel, Patrick Artus, economist șef la NATIXIS, ține să ne atenționeze că „problema care se pune este profundă. Ne aflăm pe turnantă. Ceea ce este în joc, sunt fundamentele chiar ale politicilor monetare proiectate de băncile centrale și BCE în ultimii treizeci de ani. În acest caz, rațiunea de a fi a bancherilor centrali cu obiectivul lor de inflație, devenit inutil, ar fi remisă în cauză, aceste politici monetare promovate de BCE, sunt complet inutile, de nefolosit în viitor".

Dacă suntem în acest mediu „neinflaționist", Băncile Centrale ar trebui să constate acest lucru, ori ele se fac că nu văd realitatea în care am păşit și anume în era economiei numerice care, grație progreselor tehnologice rapide, apar într-un ritm ameţitor modificări în structura serviciilor oferite pieții mondiale, la prețuri mult mai scăzute în comparație cu actualele servicii.

Pentru a face față concurenței pieţelor Asiei care practică prețuri scăzute la diverse servicii, întreprinderile țărilor industrializate preferă să comprime marja de profit și/sau să robotizeze ori să externalizeze serviciile, decât să crească prețurile. Totodată, piața muncii la nivel planetar a devenit foarte flexibilă odată cu externalizarea, delocalizarea, procesarizarea, multiplicarea antreprenorilor, muncitorii renunțând treptat la formele clasice de organizare în blocuri sindicale care să lupte pentru drepturile lor. Această situație este efectul firesc al globalizării, în care economiile și pieţele financiare sunt puternic interconectate.

Pentru Patrick Artus „dacă Băncile Centrale continuă politica lor ca și cum nimic nu s-a întâmplat, asta ar fi dramatic, căci, la sfârșit când continuă să inunde lumea de monedă, sau când se va continua să aibă dobânzi extraordinar de joase, se fabrică o enormă instabilitate financiară. În sfârșit, dacă moneda deversată nu vine să hrănească prețurile și salariile, trebuie să se găsească un debuşeu. Și acesta poate fi imobiliar, acțiuni, artă contemporană. Riscul este enorm de a avea pe pieţe active ale căror prețuri devin exorbitante, datorii care cresc fără încetare."

Pascal Richet concluzionează că „Atunci când privești ceea ce s-a întâmplat în ultimele două decenii, constați o coordonare clară între creșterea ofertei de monedă și aceea a cursului acțiunilor și prețurilor imobiliare, dar și o corelare cu evoluția prețurilor bunurilor, care din contră a scăzut... Pentru ca moneda să creeze aripi către bunurile de consum și nu către active, ar trebui schimbate radical politicile economice și să se favorizeze direct cererea, ceea ce nu este pe placul elitelor bancare și guvernamentale."

Ziaristul în cauză prezintă o realitate pe care bancherii și politicienii nu vor să o trateze cu responsabilitate și pentru prosperitatea cetățeanului de rând, astăzi când economia la nivel global este dominată de servicii și bunuri imateriale, îndeosebi numerice, ceea ce ar putea genera creșterea ofertei, atunci când cererea devine tot mai mare.

Drept urmare și BCE ar trebui să fie mai prezentă în realitățile evoluțiilor pe pieţele financiar-monetare, deoarece lipsa de viziune și conectare la noua economie digitală sunt menționate și în raportul anual al Autorității Pieţelor Financiare, care avertizează în privința unui iminent crash financiar, ce riscă să survină în orice moment. Raportul Autorității Pieţelor Financiare ne prezintă un tablou și o radiografie severă, dar realistă, a situației financiare mondiale și critică direct Băncile Centrale ale căror politici financiar-monetare s-au transformat prin efectul de boomerang,

*(continuare în pag. 14)*

# Convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XVI)

## „Mai picură, Doamne, un strop de sânge din coasta Ta peste neamul nostru românesc”

**Luminița Cornea:** Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să mergem într-un spațiu binecuvântat de Dumnezeu, acolo unde nu ninge niciodată, acolo unde este cea mai „adâncă” așezare omenească de pe Pământ. Este vorba de Ierihon și vă rog să vorbim despre personajul Zaheu.

**Înps. Ioan**: Deci să coborâm în Ierihon, ca să vedem ce se petrecea acolo într-o zi ca aceasta, în urmă cu două mii de ani. Mai întâi să vă spun că Sfântul Apostol și Evanghelist Luca a consemnat pentru noi cele petrecute atunci. Mântuitorul după ce-i vindecase pe cei 10 leproși, venind din nordul Țării Sfinte, din Galileea, a ajuns la Ierihon. După atestările arheologice, ar fi una dintre cele mai vechi cetăți din lume, cu mărturii de aproape zece mii de ani. Spune Sfântul Apostol Luca că, intrând în cetatea Ierihonului, s-a întâlnit cu un orb, care se numea Bartimeu. Acesta auzind că trece Hristos pe acolo I-a spus: *Iisuse, Fiul lui David, fie-ți milă de mine !* Și i-a dat vederea. Orbul acesta era cunoscut în toată cetatea Ierihonului, pentru că cerșea și, din când în când, stătea la poarta cetății, știind că pe acolo trec, în general, caravanele - cu mărfuri din Orientul Îndepărtat - spre nordul Africii și că pe acolo trec cei care se suie la templul din Ierusalim și făceau milostenie cu cei necăjiți. Așa a stat orbul acolo – era cunoscut în toată cetatea. Hristos îi dă vederea, el începe să umble liber prin cetate și vestea acestei minuni a venit ca un fulger peste toată cetatea. Ierihonul era și un punct important în Imperiul Roman de atunci, pentru că Țara Sfântă era sub ocupație romană și pentru că era și un punct comercial important și nu numai. Acolo trăiau mai mulți vameși și – cum ne spune Sf. Apostol Luca – mai marele vameșilor se numea Zaheu, o persoană importantă din cetate, o persoană protejată de autoritățile romane și o persoană în fața căreia tremurai de frică, deoarece știai că, în orice moment, poate să vină în casa ta să-ți ia pâinea de pe masă, pentru că vameșii nu iertau pe nimeni. L-a cunoscut și el pe acest orb, l-a văzut de atâtea ori în cetatea Ierihonului și niciodată n-a scos un ban sau o bucată de pâine să-i dea și lui. Dar auzind și el că Hristos, Iisus Nazarineanul, i-a dat vederea, a vrut să vadă cine este acela care a putut să dea vederea, să deschidă ochii unui orb.

Spune Sfântul Luca că, întrucât era mic de statură, nu putea să-L vadă din mulțime. S-a dus în fața casei, s-a urcat într-un dud, într-un sicomor, știind că Hristos va trece pe acolo. Gândea că doar va privi de acolo, de sus, din sicomor, să-l vadă pe pelerinul, pe călătorul spre Golgota, pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce deschisese ochii orbului. Hristos era în ultimul său drum prin Ierihon, spre Ierusalim. Trecând prin cetate, Hristos a știut dorința lui Zaheu de a-L vedea și când a ajuns prin fața casei și a sicomorului lui Zaheu, n-a trecut, așa cum făcea adesea, cu capul plecat, ci s-a oprit, și-a ridicat privirea spre sicomor și i-a spus lui Zaheu pe nume.

**L.C.:** Vă rog să-mi permiteți să redau eu acele cuvinte din Sfânta Evanghelie: „*Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi se cuvine să intru în casa ta*” (Luca 19, 5) și spune Evanghelistul că L-a primit cu bucurie, „*L-a primit, bucurându-se*” (Luca 19, 6).

**Înps. Ioan**: Spuneți-mi ce îi oferim noi unui oaspete important și drag ? Desigur tot ce avem mai bun. Să vedem ce a scos, din visteria lui, Zaheu, care, spune Sfântul Luca, că era bogat. Nu ne relatează Sfântul Luca că i-a întins o masă bogată, dar ne dăm seama că Zaheu I-a dat inima lui. Auziți care este averea noastră cea mai importantă – inima, în care să-și plece capul ostenitul de drum Hristos. Văzând Hristos că I-a dat inima, l-a lăsat să vadă ce mai scoate din tezaurul familiei sale – și spune: „*iată jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit*” (Luca 19, 8). Acesta este ceasul împăcării cu Dumnezeu ! Iată cum ne putem noi împăca cu Dumnezeu: să-I oferim inima !



**L.C.:** *Dar, Înaltpreasfințite Părinte, oamenii din vremea aceea, locuitorii din Ierihon, nu s-au arătat bucuroși de această faptă, dimpotrivă, au cârtit. Cum să ne explicăm acest lucru ?*

**Înps. Ioan**: În timp ce în casa lui Zaheu coborâse Dumnezeu din Cer, cei de lângă el îl judecau pe Hristos, spunând cum a intrat să găzduiască la un păcătos. Cum să nu fie socotit un vameș, în vremea aceea, păcătos, doar el aduna dări de la poporul lui Israel și le dădea autorităților romane ! ? Cum să iubești un om care vine să-ți ia pâinea copiilor de pe masă ca s-o dea autorităților romane ! ?

Haideți să ne întoarcem la numele pe care i l-a dat maica sa și tatăl său acestui vameș. Când i-a pus numele, la opt zile, i-a spus preotului, în aramaică, Zakai, care, în graiul nostru românesc, se traduce Curat. Deci când mama sa îl striga, îi spunea: „*Zaheu, fiul meu*”. În română suna: „*Curatul meu fiu*.” Auziți cum ar fi vrut mama și tatăl lui Zaheu să rămână fiul lor toată viața ! Curat. Ei ! Dar vă rog să ascultați acum ce se spunea pe ulițele cetății Ierihonului. Oamenii, unul-altuia, vecinii își șopteau: Vine Zaheu să ne ia pâinea de pe masă ! Practic ei spuneau: Vine Curatul să ne ia pâinea copiilor de pe masă ! Vedeți cum și-a întinat numele și probabil că nu mai spuneau oamenii: vine Curatul Zakai să ne ia pâinea de pe masă, ci probabil spuneau „Vine întinatul să ne ia pâinea copiilor de pe masă.” Iată cum Zaheu și-a întinat numele, de la curat, cum au vrut părinții lui să rămână toată viața, a trecut la întinatul Zaheu.

**L.C.:** Desigur asemenea schimbări ale oamenilor se întâmplă și astăzi, în societatea noastră.

**Înps. Ioan**: Să ne punem întrebarea: noi ce suntem ? Eu sunt creștinul Ioan. Frăția ta ești creștina Maria, Dumitra, creștinul Vasile, Partenie, Pantelimon. Așa ne arată oamenii cu degetul: iată-l pe creștinul Dumitru ! Oare n-am întinat noi numele de creștin care ni s-a dat la botez ? Mai sunt eu creștin ? Mai sunt eu al lui Hristos ? Numele nostru nu este simplu Vasile sau Dumitru, căci la botez primim numele de creștinul Vasile, creștinul Dumitru ș.a.m.d., de aceea să ne uităm puțin în viața lui Zakai, a lui Zaheu, Curatul, cum în viața lui și-a întinat numele.

Dumnezeu să ne ajute, prin harul Său, să ne păstrăm numele curat de creștin în viața aceasta și în Împărăția lui Dumnezeu ! Știți cum vom fi strigați noi de îngerul lui Dumnezeu la judecată ? Ferice de cel ce va fi strigat de înger: Curatul Dumitru să vină în Împărăție ! Adică Zakai Dumitru, Zakai Vasile, Zakai Maria; Curatul Dumitru, Curatul Vasile, intrați în Împărăția Tatălui Meu ! va zice Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Dacă atunci când îți vei auzi numele, nu vei auzi înaintea lui și numele *Zakai*, numele *Curatul*, vei începe a plânge, pentru că numai cei curați cu inima vor intra în Împărăția lui Dumnezeu.

**L.C.:** Dar ce s-a întâmplat, Înaltpreasfințite Părinte, cu Zaheu după această întâmplare ?

**Înps. Ioan**: Despre Zaheu, ne spun scrierile de acum două mii de ani că, după întâlnirea cu Hristos, și-a lăsat profesia de mai marele vameșilor și L-a urmat pe Hristos. Zaheu a fost acela care L-a urmat și a mers împreună cu Sfântul Apostol Petru în mai multe călătorii, dând mărturie despre Hristos, Fiul lui Dumnezeu. După ce a fost chemat la Domnul Corneliu Sutașul, care a fost primul ostaș român trecut la creștinism și care a condus comunitatea creștină din Cezareea Palestinei, Sfântul Petru l-a așezat pe Zaheu episcop în Cezareea Palestinei. Iată cum și-a spălat, prin harul lui Dumnezeu, Zaheu numele. Așa a rămas curat și este și astăzi curat în Împărăția lui Dumnezeu.

Sfântul Luca ne vorbește despre orbul de la intrarea în Ierihon, ne vorbește despre Zaheu, dar Sfântul Luca nu vorbește despre încă o persoană, de încă un om care era la cealaltă ieșire din cetatea Ierihonului, cum urci spre Ierusalim.

**L.C.:** Cine este această persoană, Înaltpreasfințite Părinte ? În pericopa evanghelică despre care vorbim nu știu să mai fie încă o persoană.

**Înps. Ioan**: Despre acea persoană n-a scris Sfântul Luca, însă despre acea persoană am să vă spun eu două vorbe. Acea persoană care stătea și cerșea la cealaltă poartă a Ierihonului era și orb, era și mut. El nu a putut să strige către Hristos să-l vindece și pe el. Și-a rămas acolo să cerșească mai departe, la poarta Ierihonului.

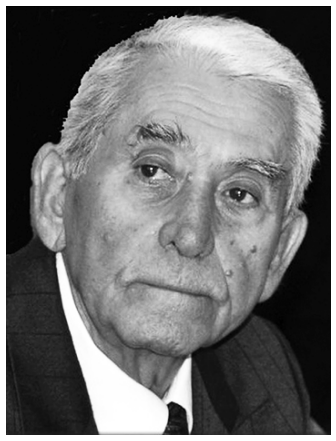
Și L-au întrebat ucenicii: pe acesta care este și orb, și mut de ce nu L-ai vindecat ? Și a răspuns Hristos: lăsați-l să rămână aici la marginea cetății și, când mă voi întoarce, o să-l vindec. Dar Hristos S-a dus spre Golgota și orbul de la poarta cetății a așteptat. Văzând Hristos de pe cruce că orbul de la Ierihon tot se uită în zare, când a coborât de pe cruce, S-a dus la orb și i-a uns ochii cu sângele Lui. A văzut și a grăit. Orbul-mutul era foarte fericit.

Despre aceasta n-a scris Sfântul Luca, dar eu vă spun că acela eram eu. Eu eram și orb, și mut, și m-a vindecat Hristos cu sângele Său de pe Golgota. Doamne suntem atâția orbi și muți în lumea aceasta, mai pune un strop de sânge peste noi să te vedem și să putem trăi cu Tine. Mai picură, Doamne, un strop de sânge din coasta Ta peste neamul nostru românesc !

Doamne, de vei trece azi pe ulița mea, oprește-Te, pentru că vei vedea că înaintea casei mele se află un sicomor. Oprește-Te, Doamne, lângă sicomorul din fața casei mele și vindecă-mă și pe mine, așa cum l-ai vindecat de orbirea cea sufletească pe Zaheu !

**A consemnat Luminița Cornea**

# Oferta chineză



Radu Theodoru

**Politically incorrect.** La 17 februarie 1949, James Warburg, fiul bancherului Paul Warburg, fondator al „Federaliștilor Unei Lumi Unite", sponsor generos al afacerii sângeroase Trotki-Lenin, preocupat de soarta umanității și-a difuzat gândurile legate de salvarea ei după dezastrul celui de-al Doilea Război Mondial, citez: „... marea problemă a timpului nostru nu este dacă putem avea o lume unitară, ci dacă această lume poate fi creată prin mijloace pașnice. Vom avea un guvern mondial indiferent că vrem sau nu. Problema este doar dacă acest guvern va fi instaurat prin consens sau prin cucerire..." În cei 68 de ani scurși de la întrebarea pusă de bancherul James Warburg, cei interesați de soarta umanității văzută din perspectiva megastructurilor financiar-economice, energetice și alimentare și-au creat întregul sistem ideologic botezat New Age, organizatoric, administrativ, juridic, menit să slujească un guvern, dacă nu mondial, cel puțin suprastatal, grijuliu să agonisească averile națiunilor care, fie printr-un fel de consens realizat prin mijloace atipice, fie prin mijloace contondente, s-au înregimentat ofertei megastructurii numită globalizare.

Am trăit și trăim ambele variante ale ofertei extremului Occident care, generos, nu se mulțumește să salveze popoarele de racilele înapoiate ale statului lor national închistat în limbă, credință, obiceiuri, cultură și spiritualitate de un localism îngust și sărăcitor, oferindu-se generos să le elibereze de oboseala, riscurile și constrângerile gestionării propriilor economii și resurse naturale, dându-le șansa nesperată ca din popoare ferecate în lanțurile vetuste ale tradițiilor, să devină populații migratoare pe glob în căutarea fericirii Noii Ere a Vărsătorului.

**Politically incorrect (2).** După anularea economiei nationale, dinamul, suportul și organizatorul independentei și al suveranității care a transformat țara în tomberonul Occidentului, efortul ofertei megastructurilor ambalată în lozinci cu aparență umanitară curgând – să fim foarte atenți – numai din presupusele drepturi ale categoriilor sociale minoritare: copii, tineri, refugiați, minoritari, homosexuali, deasupra cărora tronează sacral și, la nevoie, contondent, „democrația", noțiune golită de conținut (vezi experiența sârbă, irakiană, libiană), deci efortul ofertei globalizatoare se focalizează pe omul român, luat în colimator de la naștere până la moarte, spre a i se schimba identitatea, transformându-l din persoană în număr înseriabil și rentabilizabil, fixat la banda rulantă a economiei de piață planetară sau migrator pe Terra, după cerințele pieții muncii.

Homosexualitatea, cuplurile de același sex, pornografia, sexualitatea transformată în țel suprem, înstrăinarea copiilor de părinți, devalorizarea tineretului, arme ale ofertei mai sus numite spre a disloca identitarul omului român, nu fac priză cu conștiința noastră istorică. Nici Sinodul de la Creta, replică dizolvantă la ortodoxie a Conciliului Vatican II, nici Supermemorandumul de la Strasbourg, semnat la 24 iunie 2014 de către Herman van Rompuy, pe atunci președintele Consiliului European, contrasemnat de ierarhi, în majoritate greci, dacă nu eretici, sigur ordonanțe de serviciu ale privilegiilor asigurate de către Supermemorandum vizând anularea Bisericii ortodoxe ca biserică a statului national și transformarea ei într-o sucursală a ecumenismului de tip New Age, nu fac priză cu românii anilor 2017, treziți din buimăceala postdecembristă, regăsindu-se pe ei înșiși în istoria contemporană.

**Politically correct.** Oferta Chinei, de fapt contraoferta la globalizarea tip megastructuri spoliatoare de economii nationale și de identitate, se numește *Noul Drum al Mătăsii*, are drept nucleu de dinamică geoeconomică, desigur cu adiacențele geopolitice, geoculturale, și geostrategice de rigoare, fabuloasa rețea a căilor de comunicații terestre, maritime și aeriene nou crată în scopul de a interconecta economia Chinei la piața mondială, iar ca ax al fluxului economic cu dublu sens est-vest, acest nou drum al mătăsii, calea ferată care unește estul maritim industrial al Chinei cu Europa, pe un traseu feroviar de 12.000 de km, parcurs de primul tren cu mărfuri între Yiyu și Londra în timp record. de șase zile. Performanța feroviară explică direct performanța noii economii chineze, căreia conducerea Chinei îi adaugă oferta unor ample investiții în rețeaua de transporturi și în economia țărilor riverane acestui nou drum al mătăsii, fără niciun fel de complemente politice, cultural-spirituale sau de altă natură, care ar viza complexul identitar al statului riveran, actul fiind strict pragmatic, cu benficii economice reciproce.

Bugetul pus la dispoziția acestui proiect gigant, constând din credite fără dobândă, unele nerambursabile, se ridică la sume astronomice. Nu sunt economist. Nu mă interesează câte mii de miliarde de dolari sunt alocate proiectului numit și „O centură, un drum". Interesează esența lui. Mesajul lui. Scopurile și finalitatea lui. Raportul României cu această oportunitate de a ieși din criza totală indusă de globalizarea de tip fabiano-capitalist.

Președintele chinez Xi Jinping a radiografiat proiectul cu întregul lui complex de adiacențe și intercondiționări la Forumul de Cooperare Internațională „O centură, un drum", ținut în 14 și 15 mai 2017 la Beijing. Subliniez că importanța planetară a acestui Forum a fost marcată de participarea celor 29 de șefi de stat și guvern, 1.500 de reprezentanți a peste 130 de țări și a 70 de organizații internaționale și, spre deosebire de amenințările directe sau voalate ale portdrapelului globalizării adresate țărilor recalcitrante, a afirmat noul concept de dezvoltare regională în spațiul fecund al înțelegerii și al avantajului reciproc.

**Politically correct (2).** În documentarea acestei intervenții n-am găsit prezența României la Forumul de la Beijing, cu toate că în antedecembriadă relatia România-China a fost și fecundă economic și benefică politic. Am notat însă prezența a trei foști șefi de guvern la Forumul Primarilor China-ECE (Europa Centrală și de Est), ținut la Ningbo la 7 și 8 iunie 2017, anume: Emil Boc, avansat primar la Cluj Napoca, de altfel singurul primar din cei trei participanți, Adrian Năstase în calitate de președinte al Fundației Internaționale Titulescu și Victor Ponta, probabil invitat sau simplu turist, directorii de firme și oficialii de la ambasada din Beijing bucurându-se de discreția anonimatului.

Un fapt excelent dacă, dincolo de discursuri festiviste ne implicăm în oferta chineză.

Mă întreb discret dacă nu cumva Marele Zeu, sâcâit în planurile lui globalizatoare de unele opțiuni gen spătarul Milescu, manifestate incorect politic de Adrian Năstase și Victor Ponta, nu i-a dat pe mâna băieților lui de la intelligence spre a le monta ambuscade care să le interzică Drumul Mătăsii și, prin ei, României drumul spre reconstrucția statului național.

Grădiștea pe Argeș
29 august 2017

# Economia și finanțele lumii în era Inteligenței Artificiale

*(continuare în pag. 12)*

în adevărate săbii ale lui Damocles deasupra capetelor bancherilor, dar și mai grav, deasupra cetățenilor. Raportul explica că „Piețele financiare au cunoscut în 2016 mai multe episoade de stres și de volatilitate explicate de multiplicarea veștilor neașteptate pe care prețurile activelor au trebuit să le integreze de-a lungul anilor. De asemenea, piețele financiare s-au confruntat și cu dificultatea evaluării la justa valoare a activelor, într-un mediu marcat de politici monetare expansioniste."

Potrivit raportului FMI pe 2016, „creșterea activelor economice este stabilă din 2012, la 3,1%, chiar dacă este însoțită de vârfuri de volatilitate pe piețele financiare. Inflația rămâne slabă și diferențele între Europa și SUA sunt în creștere. Se observă un decalaj între politica Rezervei Federale și cea a BCE."

Raportul Autorității Pieței Financiare (AMF) arată că „La nivel macroeconomic, creșterea pe care au cunoscut-o țările occidentale a fost un succes modest, dar piețele financiare au fost supuse la puternice fluctuații, iar gradul de îndatorare publică și privată, îndeosebi a întreprinderilor non-financiare, produc serioase îngrijorări."

În fața pericolului apariției unei noi crize financiare mondială de o magnitudine mult mai mare decât cea din 2008, Băncile Centrale ar trebui să aibă un rol cu precădere preventiv, să-și revalorizeze politicile de dobânzi mici și zero și de control asupra datelor comunicate privind rentabilitatea economică și nivelul de îndatorare.

Din păcate, BCE și Băncile Centrale Naționale europene, în ciuda aparatului supradimensionat și a veniturilor salariale „confidențiale" sfidătoare, a beneficiilor și bonificațiilor, a cheltuielilor extravagante practicate, nu se interesează de a exercita o supraveghere competentă și prudențială a activității băncilor comerciale și a întreprinderilor non-financiare, care fără jenă practică evaziunea fiscală, spălarea de bani, falsifică bilanțurile, sporesc gradul de îndatorare a antreprenorilor și cetățenilor.

Această stare de lucruri îngrijorătoare a determinat G-7 și OCDE să reanalizeze modul de impozitare la nivel mondial, astfel ca niciun venit să nu poată scăpa netaxat și să se mențină credibilitatea datoriilor suverane a țărilor bogate și puternic îndatorate.

**Se pune în mod firesc întrebarea: cine vor fi beneficiarii impozitului mondial ?**

În materie de evaziune fiscală și soluții pentru a scăpa de impozite prin diverse „inginerii financiare", elitele băncilor comerciale și instituțiilor financiare sunt experte, îndeosebi cele din SUA, Japonia, Germania, Marea Britanie, Elveția, pentru că ele au imaginat și „exersat" tehnicile de evaziune fiscală la aceleași prestigioase universități occidentale. Este interesant că aceste elite au pus la dispoziția companiilor o serie de mecanisme de evaziune fiscală pentru a lăsa trezoreria întreprinderilor și a statelor aproape goală, raportând profituri minime sau „pierderi", deci gradul de impozitare asupra lor a fost nesemnificativ. În calitatea lor de consilieri financiari la mari corporații, bănci comerciale sau întreprinderi non-financiare, apoi transferate în cadrul autorităților de colectare a taxelor și impozitelor, aceste elite au fost instruite să ocolească cu abilitate legislația fiscală, practicând transferul de bunuri, stabilirea prețului de transfer, compensarea, reportul, derivatele.

Acest dute-vino profesional care operează între elitele guvernamentale și corporații, îl regăsim și în România (foști salariați, consilieri sau experți din structurile BNR și ANAF se regăsesc în conducerea și acționariatele unor întreprinderi non-financiare care practică dobânzi la creditele acordate și de 500-1000%, păgubind antreprenori și persoane fizice, fără a fi deranjate de BNR, ANAF sau DNA).

Greutatea datoriilor suverane și incapacitatea de a genera creștere economică, a condus G-20 să-și stabilească drept obiectiv reducerea la minimum a evaziunii fiscale prin punerea la punct a unei fiscalități mondiale unitare, prin acțiuni coordonate și schimb de informații. Această misiune de recuperare a resurselor pierdute prin evaziune a fost delegată de G-20 către G-7 (SUA, Italia, Japonia, Germania, Franța, Canada, Marea Britanie), argumentându-se că în aceste țări funcționează întreprinderi, corporații și bănci comerciale bogate și cu taxe de impozitare dintre cele mai ridicate și că aceste țări pierd cel mai mult în materie de evaziune fiscală. Secretariatul tehnic va fi asigurat de OCDE.

Planul Fiscalității Mondiale (BEPS – Base Erosion and Profit Shifting), despre care Președintele Obama și cancelarul german, Angela Merkel, declarau în 2016 că „Este crucial ca punerea în practică a BEPS să se facă de o manieră regulată, coerentă și concertată, pentru a se ajunge la un teren de egalitate mondială pentru toți cei care sunt angajați în activități economice", începe să prindă contur prin crearea unei baze de date și schimbul de informații. În continuarea declarației celor doi lideri, se „reafirmă apelul lansat prin G-20, ca toate țările implicate, inclusiv toate locurile financiare și jurisdicționale în vederea punerii în practică a măsurilor de apărare împotriva jurisdicțiilor care nu cooperează".

Despre ce este vorba în realitate ?

G-20 insistă ca tranzacțiile să fie în întregime transparente și publice la nivel internațional, pentru a se utiliza aceste informații în scopul aplicării impozitelor, potrivit propriilor sale condiții, iar jurisdicțiile care refuză să coopereze vor suporta consecințele măsurilor „defensive".

Decriptând acest limbaj codificat, înțelegem că avem de a face cu o manieră elegantă de a atenționa că țările care nu se conformează noului sistem de impozitare vor fi excluse de la obținerea de credite de pe piețele financiar-bancare și, indirect, supuse unui embargou care va genera daune serioase și chiar falimente la nivelul companiilor și țărilor mai mici ca pondere economico-financiară.

**În concluzie, țările bogate se vor îmbogăți mai mult**, iar țările sărace vor fi expuse la o nouă formă de colonialism, cel financiar, care le vor săraci și mai mult. Prăpastia dintre țările bogate și cele sărace se va adânci tot mai mult, iar instabilitatea economică, socială, politică și militară se va instala în tot mai multe zone ale planetei. Prin BEPS se va instaura un control mai riguros asupra tranzacțiilor efectuate de țările din afara G-7 și G-20, cărora li se vor aplica standarde de colectare a taxelor și impozitelor greu de atins, fapt pentru care vor fi „sancționate" prin diverse măsuri coercitive: limitarea accesului la credite de pe piețele financiar-bancare, îngustarea sau blocarea participării la piețele internaționale de bunuri și servicii, limitarea participării la cooperări economice și tehnico-științifice etc., într-un cuvânt condamnarea țărilor sărace sau în curs de dezvoltare la izolare și sărăcie.

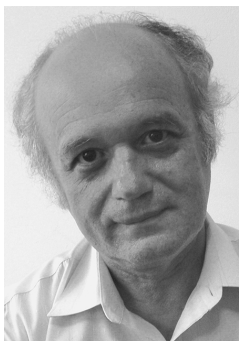
Pe un alt plan, societățile multinaționale și băncile comerciale care dețin din „inginerii financiare" peste 7000 miliarde dolari în paradisuri fiscale, nu vor fi afectate de noile reguli de taxare, întrucât beneficiază de „consilierii" care au lucrat la elaborarea acestui sistem și cunosc portițele de scăpare introduse chiar de ei pentru a eluda BEPS.

Prin BEPS, se încearcă salvarea actualului sistem de funcționare a Băncilor Centrale, aflate sub asediul criptomonedelor care tind să acapareze tot mai mult din piața monedelor de schimb și să limiteze cash-ul ca monedă clasică. Suntem de fapt într-un adevărat război al monedelor, formă a războaielor hibride care se vor multiplica și vor deveni mai sofisticate pe măsura evoluției IA și implicării sale în conducerea proceselor economice, politice, financiare, sociale, militare ce vor caracteriza civilizația post-umană în care am intrat în pas alergător, în căutarea sensului pierdut.

Să sperăm că România va ști să valorifice cu înțelepciune imensul rezervor de genialitate cu care Divinitatea a înzestrat acest popor, prin lansarea unor proiecte de interes și cu impact național și global, în domeniul IA, în care unii tineri ai generației Mileniului III excelează pe plan internațional, în beneficiul și prosperitatea trăitorilor acestor meleaguri mioritice, dar și pentru ridicarea spirituală a umanității.

**Centrul de Etică și Strategii**, va organiza dezbateri cu experți în politici finaciar-monetare și economice, pentru a creiona propria strategie de țară în vederea aplicării cât mai corecte a prevederilor BEPS, așa cum se practică în țările membre UE, fără discriminări, așa cum s-a întâmplat până în prezent, când ni s-au impus standarde inacceptabile în țările din nucleul puternic al UE.

# Quo vadis Historia ? (II)



Emil Păunescu

Cu un an în urmă am participat la primul Congres național al istoricilor români, în urma căruia am publicat un scurt articol cu acest titlu (vezi *Sud*, nr. 9-10, 2016). Am prezentat atunci câteva observații generale și am promis să revin cu o serie de considerații personale.

Timpul a trecut cu repeziciune, iar eu nu m-am hotărât să transmit redacției a doua parte a articolului. Pe de o parte am simțit nevoia decantării impresiilor culese la Congres, pe de altă parte am dorit să le consolidez cu date noi, urmărind evoluția domeniului în contextul apropiatei aniversări a Centenarului și al crizei tot mai profunde în care se cufundă societatea noastră. Acum o fac, cu convingerea că mi s-au clarificat întrucâtva lucrurile din ambele direcții.

**Istoricii României contemporane**

La Congresul breslei au fost prezenți ori au trimis mesaje majoritatea membrilor secției de resort a Academiei Române, predominant octogenari (Dan Berindei, Dinu Giurescu, Șerban Papacostea, Alexandru Zub, Victor Spinei, Marius Porumb, Ioan Aurel Pop). Au onorat evenimentul cunoscuți profesori universitari: Ioan Scurtu și Bogdan Murgescu de la București, Gheorghe Iacob și Gheorghe Clivetti de la Iași, Vasile Pușcaș, Ioan Bolovan și Ovidiu Ghitta de la Cluj-Napoca. Au participat și câțiva conducători ai unor instituții importante, precum Ioan Drăgan (directorul general al Arhivelor Naționale) ori Ovidiu Cristea (directorul Institutului de istorie „N. Iorga"). Personal m-am întâlnit cu o serie de prieteni și cunoscuți, cu care am stat mai mult de vorbă, dintre care-i amintesc pe Sergiu Iosipescu, Mihai Oprițescu, Mihai Retegan și Alin Spânu de la București, Ionel Cândea de la Brăila, Sabin Luca și Vasile Ciobanu de la Sibiu, Gheorghe Lazarovici, Radu Ardevan, Stelian Mândruț, Vasile Vesa și Tasin Gemil din orașul-gazdă.

Tagma istoricilor profesioniști cuprinde mai multe categorii: pe cei din institutele de cercetări (subordonate sau nu Academiei, dar în general subfinanțate); pe cei din mediul universitar, de stat și privat (unii cu cercetări serioase, alții care le mimează); pe cei din instituțiile tezaurizatoare de patrimoniu (muzee, arhive, biblioteci – aflate la periferia preocupărilor ministerelor și autorităților locale tutelare); individualități din învățământul preuniversitar și din alte domenii. Pe lângă aceștia roiesc și o sumedenie de veleitari, susținuți mai mult ori mai puțin de diverse O.N.G.-uri.

Pentru a înțelege cât anume din fărâmițarea breslei istoricilor se datorează unor cauze obiective (care corespund unor deosebiri ideologice, politice ori religioase) și cât unor motive mai greu detectabile (unele moștenite din trecutul comunist, altele preluate fără discernământ din „reformele" postdecembriste), s-ar cuveni analizate fără ură și părtinire ambele perioade. Puțini s-au încumetat până acum, iar atunci când au făcut-o s-au repezit doar asupra regimului precedent. Am auzit că anul trecut un cercetător italian, Francesco Zavatti, a publicat la Stockholm o interesantă teză de doctorat asupra „frontului istoric" românesc. Poate pe drumul deschis de el vor porni și ceva autohtoni...

**De la un Congres la altul**

Ca orice manifestare de o asemenea amploare aflată la debut, Congresul de anul trecut a avut plusuri și minusuri. Dorim să-i felicităm pe organizatorii clujeni, care au asigurat o locație adecvată pentru ședințele în plen și pe secțiuni, s-au descurcat foarte bine în ceea ce privește cazarea și masa participanților, au făcut și alte lucruri bune. Totuși, încercarea de a împăca dorințele cât mai multora dintre cercetătorii înscriși în program, pe criterii prea „relative", a condus practic la diluarea unor teme. Totodată, unele mese rotunde s-au dovedit de mai mare interes decât cel anticipat de alcătuitorii programului, spațiul și timpul rezervate lor fiind insuficiente.

Diriguitorii Congresului au căutat – în prelegerile susținute – să sublinieze „cumpăna" prin care trece domeniul nostru (și cercetarea românească în general !), dar în prea mică măsură și cumpăna în care se află țara. Unii au făcut observații acide ori polemice, alții doar constatări de bun simț, iar la alții am recunoscut și clișee pe care le consideram apuse odată cu Academia „Ștefan Gheorghiu". Printre vorbitori au apărut și utilizatori ai noului limbaj de lemn, dar nici putregaiurile și nici uscăturile recente nu ne îngrijorează, pe cât se resimte puținătatea „pădurarilor".

Atât în mesajele anterioare Congresului, cât și în articole și interviuri posterioare (ultimul apărut în *Contemporanul*, nr. 7, din iulie a.c.), academicianul Ioan Aurel Pop a dat suficiente explicații pentru opinia publică. Pe cele mai multe le împărtășim, pe unele le-am dori nuanțate, cu câteva nu suntem de acord. Modestele noastre posibilități și dorința de a nu abuza de spațiul oferit de revistă ne fac însă să ne abținem de la dezvoltarea acestui subiect.

Nu mă îndoiesc că delegații ieșeni la Congres și-au făcut propria evaluare, au tras învățăminte în plan organizatoric și se vor strădui să-i depășească pe clujeni la ediția a doua. Aceasta nu ne împiedică să venim cu câteva propuneri, care – în opinia noastră – pot îmbunătăți imaginea breslei.

Comitetul de organizare al celui de-al doilea Congres s-ar cuveni să-și deschidă încă din această toamnă un „site" propriu și să provoace o dezbatere „on-line". La rândul lor, organismele (mai vechi ori mai noi) ce vor fi implicate în susținerea perpetuării unui asemenea congres ar fi normal să acționeze fiecare – în sfera lor de influență și cu mijloace specifice – pentru consultarea cât mai multor grupuri și persoane interesate.

Așa cum am afirmat-o deja, ar fi bine – chiar dacă ne vom afla în anul festiv al Centenarului – ca tematica propusă participanților să fie mai restrictivă decât la prima ediție, iar temele alese în final să asigure o participare mai densă și mai echilibrată.

Rețelele muzeelor și bibliotecilor ar putea avea o participare mai bună decât în 2016, cu condiția cooptării în comitetul organizatoric a unora dintre reputații muzeografi și bibliotecari ieșeni. Lor li s-ar putea adăuga și intelectuali din rândul cultelor cu o istorie importantă în Moldova, precum și alte categorii neglijate până acum.

În ultimă instanță, un asemenea conclav profesional merită mai mult decât o atitudine defensivă (de apărare a statutului disciplinei noastre marginalizate), accentuând latura revendicativă (de reconsiderare a rolului social al istoricului și de revigorare a cercetării din domeniu).

Propunerile ar putea continua, dar ne vom mulțumi să mai amintim doar că, din soluțiile adoptate de-a lungul vremii de congresele internaționale de profil, se poate constitui și la noi un portofoliu bogat, din care organizatorii le pot alege pe cele potrivite locului și momentului.

Încotro merge deci ISTORIA ?

În direcțiile în care o vor ghida istoricii și societatea din care provin aceștia !

# Jumătate de secol între ziariști și scriitori

Filoteia BARBU-STOIAN

Adevărat profesionist, jurnalistul Neagu Udroiu, cu acribie și talent, cu stiluri diferite, a redat evenimente, situații politico-istorice, socio-culturale într-o prezentare panoramică, să ne capteze atenția asupra istoricului, teoriei și practicii presei. Memoria sa excepțională a reținut date, imagini din țară, de pe mapamond, ca să ne ofere o bogată trilogie tipărită între 2014-2016 de Editura Tipo Moldova: *Condeie, voci, chipuri*, *Pe Valea Dâmbovnicului*, *Grădina cu statui*. Renumitul ziarist, reporter, editorialist, personalitate cu funcții la Radio TV, Agerpres, ambasador, Neagu Udroiu a fost elogiat de mari personalități politice și culturale la Fundația Europeană „Nicolae Titulescu" în prezența ministrului Culturii și a președintelui I.C.R. S-a vorbit despre o istorie a presei românești pe 200 de ani, carte de referință pentru cultura română.

Marele Premiu al U.Z.P.R. a însemnat recunoașterea meritelor ziaristului Neagu Udroiu în dăruirea profesională, peste jumătate de veac, prin contribuția la dezvoltarea presei românești și la istoriografia ei. Academician prof. univ. dr. Răzvan Theodorescu consideră lucrările „*o capodoperă care candidează la un premiu al Academiei*". Academician prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop vede „*o carte monumentală*" prin conținut și cuprindere.

În volumul doi din *Oameni și cărți* (2017), scriitorul Ion Brad apreciază cele trei cărți premiate, alcătuite din 1.930 de pagini, a fi de „factură enciclopedică și care reprezintă, prin masivitatea și întinderea lor, o muncă excepțională făcută nu de un institut, ci de un singur om, de parcă întreaga viață a septuagenarului de azi s-ar fi desfășurat numai cu gândul la această scriere".

Se știa de preocupările extrauniversitare ale studentului Neagu Udroiu și de aceea a fost trimis să-l invite pe Marin Preda la o întâlnire cu studenții de la Politehnică: „Îmi revenea mie această misiune de a-l vizita acasă pe prozator. Însoțit de doi colegi de an, băteam la ușa apartamentului din Dionisie Lupu, într-un bloc în care locuia o mulțime de somități culturale.

Deși mai intrasem în diverse locuințe, nu bănuiam că pot să existe și astfel de spații, să zicem, atipice. O cameră de dimensinea unei aerogări, ocupată cu puțin mobilier și, prin aceasta, părând și mai întinsă. Prin ușa întredeschisă puteai vedea terasa, și ea de dimensuni neașteptate. Îl consideram pe Marin Preda de-al meu. De la noi din sat, peste câmp, până la Siliștea-Gumești, puteai merge pe jos. În *Morometii* îi recunoșteam pe toți după vorbă, după ticurile de comportament, după haine..."

În perpetua mea însingurare, în blocul din Dionisie Lupu, într-o garsonieră dublă cumpărată în mai 1988 de la moștenitorii scriitoarei Dana Dumitriu, știu că apartamentul 33 de la etajul șase, unde a stat între 1956-1969 Marin Preda, spațiul este de 135metri pătrați. Holul locuibil se întâlnește cu sufrageria (glaswandul dispărut) în L și de aceea i s-a părut tânărului student Udroiu *cât o aerogară*. Acum dorește să revadă acel apartament, să-și evalueze exagerările.

Făcând parte din aceeași *generație a războiului*, pot veni cu alte evocări, cu intenția de a participa cu gânduri asemănătoare pe când scriitorul Neagu Udroiu este preferat amfitrion la multe lansări de carte ale prietenilor și colegilor, la târgurile editurilor, în librării, în instituții culturale... Dintre scriitorii cunoscuți și de mine, numai câțiva n-au fost gazetari, editori. Munca într-o redacție asigura atunci un venit constant familiei, o alternanță în activitatea de scriitor. Cu zeci de ani în urmă, am văzut în casa familiei Udroiu teancuri mari de materiale, ziare, documente, scrisori, cărți în saci care așteptau prelucrarea pentru o istorie a presei. Iată că avem acum rodul unei activități perseverente cu început în anii studenției, de când s-a statornicit o prezență activă, lăsând pe planul al doilea creația literară. Până la urmă, ambele preocupări s-au completat, au ieșit învingătoare: ziarist/scriitor.

6 iunie 2017. După o serată închinată lui Mihai Eminescu, pe fundalul expoziției de tapiserie a plasticienei Lia-Maria Andreiță, la Institutul Cultural Român, Marieta și Neagu Udroiu m-au invitat câteva zile la casa lor de la Predeal. Acolo, sub un arțar cu frunza rară, în dimineți răcoroase, la cafeaua caldă, ori la cina cu pretenții dietetice din partea mea, ne-am lansat în discuții despre momente importante din viața noastră. Marieta cerea completări, explicații clare. Discutăm despre Nicolae Labiș. Accidentul, fatalitate, a fost considerat un „accident absolut", când i-a alunecat mâna pe mânerul înghețat al tramvaiului și a căzut peste bordura refugiului de la Colțea. Secționarea măduvei coloanei vertebrale a pus medicina în neputința de a-l ajuta. Diagnosticul fatalității s-a pus în același spital și pentru fiul meu peste 25 de ani, în strada Ion Mincu de la șosea. Neagu Udroiu amintește de înmormântarea lui Nicolae Labiș când se afla în preajma aleii pe care trecea cortegiul îndoliat cu portretul tânărului Nicolae Labiș, urmat de familie, prieteni, colegi, cititori... Fără să ne fi cunoscut cu Udroiu atunci, am ascultat împreună cuvântările la despărțirea de un coleg de generație. Din partea Uniunii au vorbit Ion Brad și Eugen Mandric.

Amintirile cu triști sau bucurii se întâlnesc peste timp în scrierile noastre, în discuțiile noastre. Cu opt luni înainte de ceremonialul dureros, la 29 aprilie 1956, Tomozei ne invitase, ca și anul trecut, la ziua lui de naștere, la masa de prânz, pe Drumul Sării, în locuința părinților. Își anunțase colegii că va veni și Nicolae Labiș. Ne-am bucurat, am pregătit costumașul bleu trimis de el prin Doina Sălăjan, să mergem toți trei. Întâmplarea a făcut să vină soacra mea după bani să-și cumpere răsaduri și arpagic. N-a vrut să stea cu băiatul câteva ore ca noi să mergem la petrecere. Supărată, am rămas acasă. În vara aceasta, am primit câteva scrisori trimise de Stoian unei colaboratoare de la *Tânărul Scriitor* (1955-1956), într-o pagină din cele opt ale scrisorii de la 2 mai 1956, în grabă, nervos, cu creionul, se mărturisește: „...cu toate că o lună am jurat să nu mai gust nimic alcoolic... Asta din cauză că, duminică împlinind Tomozei 20 de ani, m-am cam afumat. Și mi-a fost rău. Și asta nu pentru că am băut mult, ci că mă necăjise mama în ziua aceea. Alte noutăți de pe-aici ce să vă mai spun ? Maestrul Demostene e redactor șef. Ședința de despărțire (de Mihu) și de numire a maestrului a fost de neuitat. Totodată cu numirea maestrului a fost încadrat și Tomozei la secția de poezie."

În 2006, am aflat de la dr. Ionescu-Târgoviște că și el cu George Coandă (amândoi studenți, foști colegi de liceu cu Tom) au fost între învitații de la 29 aprilie 1956. Stoian n-a spus nimic rău despre Labiș, nu s-a comparat cu el. După ce m-am instalat la căminul studențesc (1 septembrie 1953) într-o seară la șosea, ținându-mă strâns de mână, a șoptit ca pentru sine: „Acum, am și eu Doina Ciurea a mea." Am tăcut, pentru că nu înțelegeam de ce se referea la prietena lui Labiș. Dorința de a urma un model ?

Nichita Stănescu se căsătorise în studenție cu Doina Ciurea, profesoră de limba română, însă au divorțat după vreo zece ani. În dedicația pe volumul *Sensul iubirii*, Nichita Stănescu scria la 24 decembrie1960: „Poetului Nicolaie Stoian, în amintirea unor ceasuri de pomină, petrecute împreună." Poetul se duce cu gândul la un gest necugetat (o impietate), la Cimitirul Bellu, ca un omagiu adus lui Labiș: au luat candele aprinse la alte morminte și le-au pus la crucea lui Labiș. Stoian a venit acasă tulburat de ce făcuseră la 24 decembrie 1957. De la Capșa, cu ultimii bani, Nichita a luat un taxi până la Bellu.

Deși aparent copilăros, poetul tinereții mele, tinereții noastre, Nicolae Labiș avea sobrietatea unei comportări de om educat, citit, cu o gândire bine structurată. De ce numai el cunoscuse gloria până la 20 de ani, se bucurase de aprecierea colegilor, nu era atacat, ca după 1990 de detractori nevolnici. Nu știu cât a fost tradus în limbi străine, dar știu că nu lipsește din antologiile cu scriitori, nici din dicționare literare, de la edituri cu retipărirea scrierilor sale.

Peste doi ani, deși nu scria versuri, Neagu Udroiu trecea adesea pe la secția de poezie a revistei *Luceafărul* cu Ion Gheorghe, Niculae Stoian, Theodor Balș. Pe soții Udroiu i-am cunoscut când erau studenți la Politehnică, la facultăți diferite, în ultimul an.

Vremea a trecut cu 50 de ani peste vârsta de atunci. Cărțile sunt expuse comentatorilor de specialitate, să fie ierarhizate în rândul scrierilor susținute și de un bun prozator. Între cele 35 de cărți tipărite în patruzeci și cinci de ani, despre trilogia amintită se vorbește și se scrie ca despre un *unicat* în cultura românească, un documentar pentru studenții de la Jurnalism și un îndemn pentru ziariștii porniți pe drumul unor coordonate geografice, istorice, cultural-sociale, în țară și pe mapamond.

Dintre toți gazetarii noștri, Neagu Udroiu și alți câțiva au scris cu pasiune și talent despre tot ce au văzut, i-a impresionat în drumurile lor pentru cunoașterea lumii și cu tot ce a creat trainic natura pământului cu frumusețile sau cu spaimele înălțimilor, hăurilor văzute de sus, de la mii de metri.

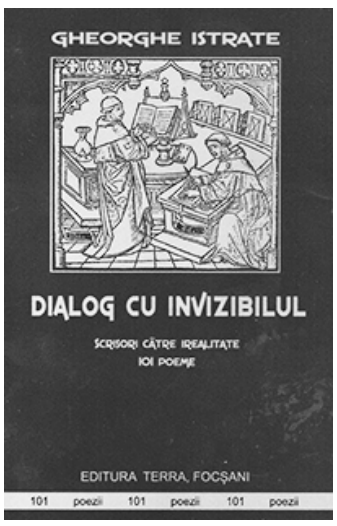
# POETUL NU MAI AȘTEAPTĂ NIMIC...



Victoria Milescu

Volumul de versuri *Dialog cu invizibilul. Scrisori către irealitate.* (*101 Poeme*) este ultima carte a regretatului poet Gheorghe Istrate, o antologie de autor completă și complexă, apărută la Editura Terra din Focșani, în 2010. În consistentul său „Cuvânt înainte", dl Dumitru Radu Popa, scrie: „Gheorghe Istrate, iată un nume de care, fără cea mai mică umbră de îndoială, vom avea să dăm seamă la *judecata din urmă a poeților*, când, cum și unde va fi să fie ea ! Și o operă ce și-a câștigat rândul întâi chiar și în cele mai selective, severe biblioteci !" Prin titlul său extins: *Dialog cu invizibilul. Scrisori către irealitate* (*101 Poeme*), sugerând că „Cele nevăzute sunt mult mai profunde decât cele văzute" , volumul reprezintă o selecție severă din întreaga creație a lui Gheorghe Istrate ilustrând un parcurs liric omogen și coerent, purtând „stigmatul" unei singularități distincte. Poeziilor selectate din *Măștile somnului, Zodia Șarpelui, Sceptrul singurătății, Oase de fluturi, Interiorul tăcerii, Despărțirea de cuvinte, Fragmente despre infinit, Puberul divin* etc., li se adaugă o serie de inedite, multe cu dedicații pentru familie, prieteni, confrați etc., într-o succesiune gândită de poet ca un „fragmentarium unitar și solid". Esența lucrării este, după autor, „o căutare disperată a ființei poeziei", poetul fiind „lacrima lui Dumnezeu". Cele 100 de poezii împreună cu poemul *Omul întrerupt* (o surpriză ca realizare stilistică față de consecvența sa privind prozodia clasică) reconstituie poetic o biografie așa cum a fost, cu iluzii și deziluzii, cu vise și cu treziri de o candidă perplexitate, cu răscolitoare întrebări adresate instanțelor cerești sau terestre.

Dacă numele lui Fănuș Neagu se asociază cu zona Brăilei, Gheorghe Istrate intră în istorie cu locul nașterii sale, satul Limpeziș din județul Buzău, ce dă și titlul unei cărți scrise în 1997, *Limpeziș. Locul ființei*. Acest loc e văzut ca nucleu al unei lumi primordiale, ce se autogenerează printr-o gestualitate și verbalitate proprii, cu personaje adecvate în spirit și formă. Aici misterul este la el acasă, iar enigma, semnul, simbolul, constituie mijloace de comunicare. Satul ilustrat de Gheorghe Istrate nu este unul eminamente solar, vesel, ci unul al forțelor primare, sumbre, inițiale și inițiatice, aflat sub haloul unei taine ancestrale, ce răzbate din mormântul strămoșilor, al unui timp când pe apele încă nelimpezite mai plutesc duhuri neîncarnate și neîmpăcate. „Am veste despre entități", spune poetul, într-o permanentă și acută alertă senzorială. Trecutul e sincron cu prezentul printr-un act de magie, printr-un logos incantatoriu. Atmosfera generală are o apăsare inexplicabilă, stranietatea pare a fi normă de viață: „dospește casa-n nopți străvechi/ rotindu-și talpa-n lutul sferic/ se-aude câinele lovindu-și/ grumazul gros de întuneric// eram al casei rege scit/ furtunile m-au smuls din vatră/ tot neamul meu a coborât/ în sarcofagele de piatră// eu de trei ori le înconjor/ singurătatea-n urmă crește/ doar eu lipsesc din somnul lor/ ca din oceanul morții-un pește// înalț o scară albă-n cer/ prin care-o pasăre de sânge/ mai are dogorind de ger/ o rugă doar și mă ajunge// asemeni ei sparg vraja runii/ se-aud în vid tăciunii puri/ la care își aprind străbunii/ cuvintele-adormite-n guri/ (*Ritual, dospește casa*)". Satul nu e rememorat cu nostalgie, ca un paradis pierdut, ci e văzut ca loc al unei reprezentări dramatice asumate ca destin implacabil. Ritmul vieții se desfășoară după anume ritualuri, cu rol de purificare, de îmblânzire a nevăzutului tutelar, de racordare la mecanica universului sub miza supraviețuirii. Însuși actul scrisului reprezintă un ritual, iar poetul – un sacerdot „călugărind cuvinte", cu un glas sonor și solemn. Cuvintele, alese cu grijă și prudență, se contopesc după o cerință secretă în versuri clare și definitive având ceva din limpiditatea și duritatea unui cristal.




Poezia lui Gheorghe Istrate e mare prin concizia ce-i reglează dimensiunile. Puțini creatori au darul de a spune atât de mult în atât de puține cuvinte. Deși preponderent rurală ca tematică, poezia autorului *Runelor* este una modernă, elevată, expurgată de tarele tradiționalismului, căci lumea sa pare a fi una ieșită de pe orbita timpului și a spațiului comun, printr-un capriciu al sorții, ori printr-o fatalitate, față de care poetul simte mai mult fascinație decât revoltă. Între celest și teluric, își oferă ofranda sa lirică unor zei păgâni dar și unor îngeri poposind din când în când printre creștini rătăciți. Detașarea de durere, de viață, de moarte transcende un maximum de tragism lucid: „Sunt un mormânt în alt mormânt". Moartea coabitează liniștită cu viața, statornic, pe termen lung: „când marii morți ai casei noastre moarte/ timpului meu orb îi dau ocol/ până la ziuă pământul miroase/ a cimitir gol..."

Denumite generic ritualuri, poeziile au în subsidiar inflexiuni de bocete, rugăciuni, psalmi etc., după o metrică specifică, riguroasă. În aceștia din urmă vom regăsi ecouri ale maestrului său, Tudor Arghezi, în ceea ce privește maniabilitatea termenilor, rezistența la dogmă etc. Orașul apare evocat accidental, sumar, când eul poetic experimentează dezrădăcinarea, contactul cu citadinismul contemporan generând repulsia: „urăsc orașul urinar/ râma fecundă scârna și scaieții/ ciorba de bale împroșcând pereții/ și sângele virgin și doctrinar...".

Relația cu divinitatea e una când prietenoasă, chiar de rudenie, când rezervată și reticentă până la interogația incomodă. „Doamne iar ni se întâmplă/ să stăm tâmplă lângă tâmplă/ nădușeala Ta divină/ mă-nlumină în lumină// vorba Ta e carnea lumii/ lunecă prin ea postumii:/ nenăscuții, visătorii/ din bisericile florii...". Preluând elemente din folclorul popular și creștin, alchimizând incantații ancestrale, folosind un vocabular modern din care nu lipsesc neologismele, poezia lui Gheorghe Istrate este originală, profundă, venind în continuarea marilor poeți Blaga, Bacovia, Arghezi, care au trasat pe cerul vieții poetului din Limpeziș urme fine, aurifere, ocrotitoare. Închei tot cu vorbele scrise de Dumitru Radu Popa, bun prieten al lui Gheorghe Istrate: „În zeghea lui adulmecând a mirosuri străvechi, cu *sceptrul singurătății* în mâna stângă și Cartea în mâna dreaptă, Poetul poate nu mai așteaptă nimic de la *spiritul zilei,* acela ce produce efemere clasamente, ierarhii frivole, istorii și antologii destinate hărmălaiei circumstanțiale și, în consecință, uitării. Dar steaua lui rece, singulară, strălucește a mustrare, poate – căci nu știm dacă vom apuca, trăitori efemeri și călători spre moarte, ziua ce sigur va veni să ne-o recomande ca pe un astru fix, imutabil, pe vecie !"

# *O viață de om într-o carte de neuitat*



Don C. Ștefan

În îndelungata mea activitate de profesor, cititor de cursă lungă, scriitor și editor, foarte rar mi s-a întâmplat să lecturez cu atâta emoție și curiozitate cartea postumă a unui prieten. Parcurg paginile acestui volum de evocări, *Prieteni pentru toate anotimpurile*, semnat de talentatul scriitor Dumitru Dumitrică, din Bolintin Deal, județul Giurgiu, apărut într-o formă grafică de excepție la Paul Editions, sub îndrumarea și prin contribuția materială a unui alt prieten comun – talentatul și generosul scriitor Geo Călugăru.

Cuvintele de dincolo de tăcere ale celui care nu mai este printre noi au vibrat în sufletul meu ca reverberația unui strigăt într-o peșteră întunecată; numai că ele nu-mi mai pot răspunde la întrebări, decât poate prin efectul propriului meu monolog – rămânându-mi răsădite în gânduri ca o posibilă revărsare de sentimente.

Știam de mult despre taina acestei cărți de-o viață, care se înălța domol, dar temeinic, pe măsură ce prietenul nostru era tot mai asuprit de boală, îndurându-se de noi, într-o neîmplinire chinuitoare. Am fost mai mulți prieteni care am încercat să-l ajutăm să-și ducă la împlinire ultimul vis al vieții sale, de fapt, rădăcinile creației, care se înfiripau în solul rodnic al sufletelor noastre: Florentin Popescu, eu, Geo Călugăru – cel pe care Mitică, nepoata sa, soția și duhovnicul de suflet al Poetului l-au ales ca om de încredere și înfăptuire. Nu mă pot opri să nu scriu cuvinte de laudă generozității acestuia, fiindcă știu în ce stadiu de elaborare se afla manuscrisul, pe care acum îl primim ca operă împlinită. Din modestia lui materială a împrumutat generos celui plecat prea devreme dintre noi; cu lumina sufletului său a îmbrățișat frățește lumina celui care se stingea ca o făclie finală.

Și iată o izbândă tristă: cartea *Prieteni pentru toate anotimpurile* există, o putem citi, ca într-un alt dialog purtat cu poetul de pe Sabar, ca pentru un ultim rămas bun.

Știu că-n tinerețe Dumitru Dumitrică a scris romanul *O vară-n Paradis*; l-am primit cu dedicație și l-am citit cu plăcere. Era o cronică de șantier și de iubire, frumos gândită și scrisă cu stângăcia unui începător, care-și continua studiile, la îndemnul Sânzienei Pop și lecturile poetice, sub îndrumarea lui Virgil Carianopol, conturând un drum de înălțare. Mi se părea ca zborul dintâi al unui pui de vultur, țintind însă înaltele culmi înzăpezite ale creației.

Acum, acest ultim volum, semnat de el, mi se pare ca un roman final al vieții sale – deși a fost conceput ca o carte de memorii.

De fapt, Dumitru Dumitrică, scriind despre alții, scria despre sine: el a fost personajul principal al propriei sale existențe, iar noi am devenit eroii de raftul al doilea, urcând în biblioteca lui din grădina înflorită de pe Sabar, numai în măsura prețuirii sale – și pe aleile amintirilor sale: scriitorii care i-am fost *prieteni pentru toate anotimpurile*, care am crezut în el, l-am ajutat, pe măsura propriilor noastre priceperi și puteri. Din această structură arhitectonică de roman, am aflat despre Sânziana Pop și Virgil Carianopol, dascălii lui dintâi și cei mai apropiați, apoi despre Geo Călugăru, Ion Neagu și alții, într-o interferență comună și descoperindu-ne altfel (și altceva) unii despre alții.

Dumitru Dumitrică a fost sincer până la lacrimile izvorâte din durerea că nu avea studii, ca alții, care au urmat școala în mod firesc și cronologic, deși cea mai aspră școală a formării sale literare a urmat-o ca *directoare de suflet* Sânziana Pop, care, ani de zile, i-a recomandat cărțile cele mai bune, pe care le putea găsi în biblioteci, în vremea aceea – și chiar *l-a ascultat*, ca la școală, fiind mulțumită de progresele lui și îndrumându-l, în continuare.

A mai fost și o a doua profesoară, de data aceasta de la Liceul de Petrol, din Bolintin Vale, Ioana Șandru, care, pe lângă faptul că l-a învățat gramatica și i-a predat clasicii literaturii române, i-a mai făcut cunoștință cu Virgil Carianopol, Ion Potopin, Viorel Cosma, Ion Neagu și cu mine, atât de atașați acestui poet rural, cu suflet de aur. Încât Dumitru Dumitrică a scris capitol după capitol, având ca titlu doar numele scriitorilor prieteni, alături de cei amintiți: Vasile Hauca, Dumitru Ilinca Istrate, Dumitran Frunză, Vasile Răvescu, Ion Gheorghe, Lucian Avramescu, Nicolae Dragoș, Dan Mutașcu, Ion Lotreanu, Marcel Crihană, Constantin Carbarău, Eugen Barbu, Nicușor Constantinescu, Ștefan Mitroi – nu într-o enumerare care-mi aparține, ci după starea sufletească a eroului principal, și, probabil, într-o oarecare cronologie în timp a cunoașterii lor.

Interferența actuală dintre noi a făcut-o cel mai generos dintre generoși, scriitorul Geo Călugăru, care a alcătuit această carte de suflet, păstrând nemodificate cuvintele autorului. Dumitru Dumitrică l-a descris pe fiecare după cum l-a înțeles, într-un episod sau într-un capitol, în funcție de apropierea noastră față de el. Nu bănuiam că facem aceasta din generozitate sau interes, ci datorită dragostei noastre pentru un scriitor, care, în unele privințe, s-a dovedit a ne fi superior moral.

Acum, ne redescoperim, sub chipurile noastre din tinerețe. Sânziana Pop: „Era o doamnă blondă, cu o privire și o aură ca o adevărată zeiță salvatoare din basm. Era foarte frumoasă, cu ochii ei atât de expresivi, plini de simțire și cred că intuise din primele clipe cât eram de… pierdut ! Privirea ei parcă mi-a dat curaj iar emoțiile nu mă mai copleșeau atât de hain" (p. 53).

Virgil Carianopol: „De asemenea, scriitorii din jur au fost foarte încântați iar maestrul Carianopol care, din primele clipe, când l-am văzut, mi-a apărut ca un om distins, un adevărat cavaler, mi-a vorbit pe nume și m-a felicitat îndată ce s-a terminat întâlnirea: – Bravo, măi băiete, bravo Dumitrică, frumoasă poezie !" (p. 100).

Eugen Barbu: „Era un om modest, altruist, comunicativ, omenos și care, ca scriitor, m-a convins cu certitudine că se bucură de o faimă cum rar aveam să văd în rândurile breslei" (p. 246).

Geo Călugăru: „Multe prietenii frumoase am avut de-a lungul vremii, pe drumurile vieții și ale soartei, pe drumul literaturii, dar acum, pot mărturisi cu glasul inimii că prietenia acestui minunat om rămâne pentru tot restul zilelor mele și dincolo de această lume, cununa de neînlocuit a prieteniilor mele." (p. 291).

Ștefan Mitroi: „Mi-a apărut la un moment dat și alura plăcută a unui tânăr foarte îndrăgit de colegi, altruist și cu o privire luminoasă, pe care o emanau ochii săi cenușii spre negru" (p. 299).

Iat-o și pe profesoara de Limba și literatura română, Ioana Șandru: „Era o femeie de treabă, o fire blândă, cumsecade, sufletistă și, din punct de vedere profesional, o profesoară ideală, un adevărat cadru didactic care își îndeplinea menirea căreia se dedicase." (p. 93).

Tot de la Bolintin Vale, scriitorul Constantin Carbarău, „părintele și directorul revistei *Sud*, rar un om cu un suflet deschis, un om cu care poți vorbi fără acea rigiditate protocolară, un om cu o inimă mult mai mare decât trupul." (p. 227).

Apoi, însuși autorul cărții, în viziunea Sânzienei Pop, dintr-un articol publicat de aceasta în *România liberă*: „Întâlnirea noastră s-a produs la revista *Luceafărul*, unde, după șase luni de așteptare, pe sală, tânărul cu părul ca focul și mâinile ca arama s-a decis să treacă de cealaltă parte a ușii, rămânând, după acest gest de curaj și luptă înțepenit, – Eu, știți… L-am invitat să se așeze și, roșu el însuși ca focul cel roșu, Dumitru Dumitrică mi-a pus înainte cea mai pictată operă literară pe care am văzut-o în viața mea: un caiet de 1000 de pagini, cu coperțile atinse de un incendiu de soare." (p 72).

Acestea sunt doar câteva exemple pe care le-am ales pentru a vă demonstra frumusețea și sensibilitatea scrierii lui Dumitru Dumitrică. Se observă minunata îmbinare între înfățișarea portretului fizic și reliefarea caracteristicilor sufletești. Fiecare este înfățișat așa cum a fost în realitate, raportat la relațiile dintre narator și autorul respectiv – fiecare altfel, dar reflectat în oglinda sufletului lui Dumitru Dumitrică. Ce suflet mare ! Ce minunată pătrundere in înfățișarea activităților fiecăruia ! Astfel de pagini – dar ce scriu eu ? – întreaga carte a lui Dumitru Dumitrică este de-o rară frumusețe !

Să înțelegem însă mai profund derularea vieții sale: omul cel bun, cel darnic, cel plin de prietenie și sacrificiu, a fost el însuși. Ceilalți ne raportăm doar la caracterul său ales.

Trăind mai mult și cunoscând și alte caracteristici ale vieților celor înfățișați – știm că n-au fost toți atât de buni; au existat intrigi, lupte de principii și politice, dezvăluiri, turnătorii, grupări antagoniste – dar toate acestea în afara cunoașterii lui Dumitrică. Încât nu-l putem acuza de prezentarea prea în roz a unora dintre ei. Mai mult încă: îl putem aprecia pentru talentul său și pentru harul de-a intra într-o relație convenabilă cu fiecare dintre ei. Acesta este purtătorul unui talent deosebit și al unei purități sufletești aparte – aproape un înger care, într-o zi călduroasă de vară, și-a deschis larg aripile, zburând spre o lume mai bună.

(Dumitru Dumitrică, *Prieteni pentru toate anotimpurile*, evocări, sub redacția lui Geo Călugăru, Editura Paul Editions, București, 2017)

# Un roman fundamental despre momente ce nu se vor uitate



Luminița Cornea

Ion Topolog este un scriitor foarte cunoscut în spațiul literar românesc, în mod special în cel transilvănean-brașovean, fiind mulți ani profesor și director al prestigiosului Colegiul Național „Andrei Șaguna” și președinte al *Filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România*. Copilăria și adolescența trăite în zona subcarpatică din Vâlcea și-au pus vizibil amprenta asupra literaturii prozatorului Ion Topolog. Avem în vedere, în acest sens, romanul apărut recent, *După război,* vol. II din *Tatăl și fiul* (Brașov, Editura Pastel, 2017, 242 p.).

Volumul II, *După război*, este un roman fundamental pentru înțelegerea unor fenomene sociale, ridicând un admirabil edificiu literar unei epoci greu încercate din istoria satelor românești imediat după Al Doilea Război Mondial. După mărturisirea autorului aflată pe coperta a IV-a, perspectiva ideologică a cărții „este inspirată din *Originile totalitarismului* volum al scriitoarei Hanah Arendt (studentă evreică îndrăgostită până la sfârșitul vieții de filozoful Martin Heidegger)”. Însă „materialul faptic vine din tot ce-a fost totalitarismul în România.” Perioada istorică și spațiul sunt foarte cunoscute autorului ce ar putea mărturisi, după vorba psalmistului, „acolo șezum și plânsem”. Tocmai de aceea „povestea” te ține încordat pe tot parcursul lecturii, în timp ce acțiunea se dezvăluie treptat.

Ion Topolog este un scriitor de secol XX. Nu pentru că discursul său epic înfățișează o anume epocă învolburată de la jumătatea acestui secol, ci deoarece Ion Topolog se alătură prozatorilor reprezentativi ai literaturii române din secolul XX, prin faptul că utilizează funcția critică, manifestată prin „revizitarea” unui segment de istorie, și funcția nostalgică, materializată prin identificarea în conștiința domniei sale a unor momente ce nu se vor uitate. Conștiința istoricității discursului despre trecut este un factor definitoriu pentru prozatorii secolului al XX-lea, ca agent al memoriei culturale.

Adăugăm faptul că romancierul Ion Topolog folosește tehnica discursului epic specifică marilor prozatori din secolul al XX-lea, precum Marin Preda ori Zaharia Stancu. Exemplificăm, în primul rând, prin atașamentul față de proza lui Marin Preda, fapt evident în scrisul lui Ion Topolog. Mulțimea numelor și poreclelor țăranilor, explicarea neologismelor de către țărani ori lectura ziarelor la sate ne amintește de Ilie Moromete și de personaje ce descind din *Moromeții*:

„– Cum ? Cum ai zis ? S-a oprit Văcălie cu lingura plină în mână pentru a o duce la gură, așteptând ca Oprișel să spună încă o dată cuvântul acela elegant.

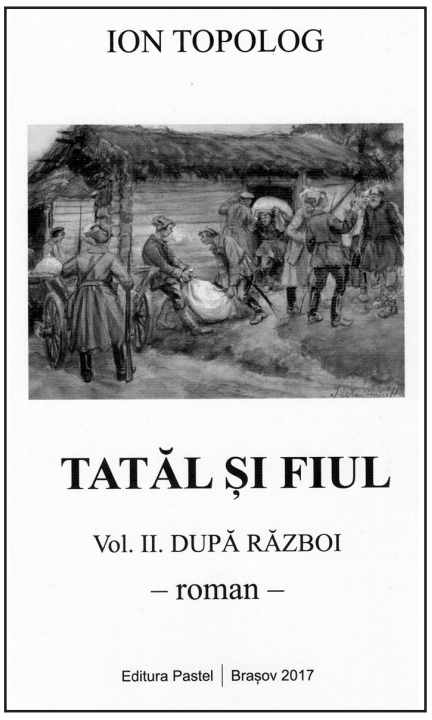
– *Artistic*, adică cioplite și fasonate frumos...” (p. 8)

„– Ce ? Cum ai zis ? Cum e cuvântul ăla ? *Ideolo...*

– *Ideologizat*. Zi-l de câteva ori și-l înveți, c-așa am făcut și eu, și uite că merge.” (p. 67)

„– Dumneata nu citești ziarele ? *Scânteia*, asta e acu. Gata cu ălea dinainte, dumneata nu erai abonat la *Universu* ?

– Ba, eram, și nu poci spune că nu-l citeam. Aveai ce citi în el. Și nu-ți spuneam și ție atâtea câte le găseam de-acolo din ziar, de puteam spune că suntem niște oameni informați ? Sigur, trebuie să ne abonăm și la *Scânteia* asta.” (p. 115)




Prezența unor personaje reale din societatea românească a timpului evocat, identificate ușor în text, oferă plus valoare operei; referirea noastră este la mareșalul Antonescu și la patriarhul Justinian Marina. Ne oprim la importanta și cunoscuta personalitatea din mediul clerical, patriarhul Justinian Marina (1901-1977), „un vrednic prelat, apărând din toate puterile independența și funcționalitatea bisericii și vieții religioase din România.” (p. 146), înfățișat ca fiind „cu adevărat, un apostol. Pornise de jos, ca preot de țară și, de fapt, așa rămăsese: simplu și dăruit oamenilor, mereu printre ei (...) patriarhul Justinian Marina a venit personal să facă acele slujbe. S-a rămas pe ideea că a dorit să-i facă o bucurie unui prieten din vremea preoției lui la țară, adică cel de față, preotul Gheorghe Diaconu din Berislăveștii de Cozia” (p. 225).

Prezența unor percepte general valabile se mulează perfect pe caracterul personajelor și pe grozăvia întâmplărilor din sinistra perioadă următoare războiului și cea de început a comunismului în România: „comunismul ăsta, bolșevismul, cum îi zice, pe care îl aduc rușii, nu prea le are cu biserica și cu Cel de Sus” (p. 14); „nu cred că vin anglo-americanii să ne salveze” (p. 97); „oriunde ar fi, oamenii sunt tot oameni și iubirea e aceeași pentru toți.” (p.165); „Poftele animalice răzbăteau însă la deținătorii de putere, fără nicio opreliște. Cine îi judeca pe ei ?” (p. 175). Pe întreg parcursul discursului epic, se simte permanent prezent sentimentul fricii la toate personajele. În prima jumătate a romanului, acțiunea se desfășoară lent, ca apoi să se precipite, însă peste tot se întrevede puternic teama. De ce ? „Pe drept, pe nedrept, la mititica cu tine, că ești dușman al poporului.” (p. 239). Se urmărea „o distrugere a oamenilor de frunte pe motivul că ei sunt reacționari” (p. 104).

*După război*, al doilea volum din romanul *Tatăl și fiul*, este un fel de spectacol la care se face haz de necaz, se râde, dar mai mult se plânge, se-nvață, în primul rând. Viața continuă să meargă înainte, cu obiceiuri, cu tradiții, dar și cu strângerea cotelor, cu înscrierea în colectiv, cu atât de multe abuzuri ale celor ce se simțeau puternici. Se învață din starea de frică permanentă, știut fiind că, în acea cruntă perioadă, „securitatea hărțuia și aresta în continuare, mai ales sub pretextul de subminare a statului nou” (p. 174), încât așa „am ajuns să ne fie frică și de umbra noastră” (p. 216). Dar „oamenii trebuie să se întoarcă la iubire” (p. 188). Concluzia rezultată din experiența vieții este adaptarea la noile condiții sociale și politice, anume că „oamenii se vor obișnui și cu colectivul. Totul e să nu ne înrăim, să nu devenim câini unii cu alții. Și el simte că în comunitatea rurală se rupe definitiv ceva ce nu va mai fi pus niciodată la loc” (p. 221). Aici este tragedia.

Satul se dezvăluie treptat din cele bune și din cele rele. Sufletul naratorului este interesat cu entuziasm de toate, nu-și îngăduie să se îndepărteze de fapte. De aici, caracterul monografic al romanului, realismul, veridicitatea și autenticitatea, ușor sesizabile datorită hinterlandului și toponimelor. Romanul se structurează pe o schemă epică narativă în manieră predominant tradițională, împletindu-se cu cea modernă printr-o anume perspectivă subiectivă, prin anularea strictă a cronologiei și prin alternanța planurilor.

În romanul *După război* (*Tatăl și fiul*), scriitorul Ion Topolog desfășoară o imensă dramă jucată pe scena satului românesc din perioada lui cea mai înfiorătoare, oferind cu maiestuoase tonalități literare minunate pagini spre mângâierea și, de ce nu ?, spre educarea cititorului/spectatorului.

# Scriitori. Case memoriale

Mihaela MALEA STROE

Prin acest al doilea volum al seriei *Scriitori. Case memoriale* (Editura Nico, Tg. Mureș, 2017), Luminița Cornea face dovada unei cercetări minuțioase și consecvente care nu poate izvorî decât dintr-o autentică pasiune.

Cartea, gândită ca un periplu, își poartă cititorii de la Iași la Brașov, la Râmnicu Vâlcea, Bacău sau Oradea, la Suceava, București, Câmpina sau Lancrăm, Ciucea, Zaim (Basarabia) sau Ipotești, la Mărțișor, la Vălenii de Munte sau la Cotnari, pe urmele scriitorilor și cărturarilor neamului românesc.

Informația, specifică unei cărți-document, nu este aridă, ci înglobată în narațiune și descriere, condimentată cu nuanțele unei evidente participări afective, Luminița Cornea devenind „ghid” într-o interesantă călătorie culturală, pe un traseu efectiv parcurs, în timp. Ani la rând, înainte de a purcede la publicarea cărții, autoarea a cercetat, s-a documentat „la fața locului” pentru fiecare scriitor sau cărturar în parte. Filologul, căci muzeograful Luminița Cornea este filolog prin formație, nu se dezminte. Apelând la o tehnică cinematografică aplicată și în literatură, autoarea se apropie și pătrunde cu obiectivul camerei în incintele muzeale, imbiind la vizitarea lor.

Bunăoară, la Brașov: „Intrând prin gangul dinspre Piața Sfatului, te orientezi imediat. Muzeul este la etaj. Urcând scările, poți intra deja în atmosfera muzeului și a... familiei Mureșenilor. Cum ? Oprindu-te și studiind arborele genealogic adus la zi – ocupă un întreg perete, cel care însoțește scările”. Sau: „A treia sală a muzeului este sala de muzică, bogată în instrumente muzicale; multe dintre ele au aparținut familiei Mureșenilor”. Similar, la Câmpina, la Castelul „Iulia Hasdeu”: „Pătrundem, aproape uimiți de ceea ce vedem, în vestibul, unde ne întâmpină portretul Iuliei, realizat de Diogene Maillart, profesorul ei de pictură de la Paris”. La Ciucea, după reîntâlnirea cu Octavian Goga, „operatorul” mânuiește camera îndepărtându-se lent de locul vizitat: „Ne mai întoarcem cu emoție privirea la mausoleul de pe culmea dealului, ca pentru un ultim salut. Înainte de a părăsi complexul muzeal, observăm, în dreapta, un amfiteatru cu scena acoperită, unde desigur răsună, din când în când, versurile poetului”. Și tot așa, „Ieșind din Muzeul *Mihai Eminescu*, și noi, ca orice vizitator, simțim ambianța culturală a întregului parc Copou, cu Teiul Poetului, cu Obeliscul cu lei și Galeria de busturi ale atâtor personalități care, trăind la Iași, l-au îndrăgit pe marele Poet”.

Cred că seria *Scriitori. Case memoriale* este de două ori binevenită. O dată întrucât îi incită pe cei interesați să străbată nu doar livresc itinerariul propus de „ghid”, ci să meargă ei înșiși să viziteze obiectivele culturale descrise. Apoi, pentru că acelora pentru care, din varii motive, deplasarea nu este posibilă, cartea le aduce acasă crâmpeie dintr-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat ce se cuvine cu prisosință cunoscut și prețuit.

# Avatarul roșu



Emilia Motoranu

Poetul și eseistul Mihai Hanganu (12 noiembrie 1946, Hânțești, Suceava) a debutat editorial în 2004 cu volumul de versuri, *Nostalgii*. Mihai Hanganu a publicat volumele de versuri: *Bucoavnele Bucolicei Bucovine* (2005), *Apa Regală* (2006), *Fractalia* (2007), *Crai Nou* (2009), *Fleacuri* (2009), *Judecata de Apoi a Românului* (2010), *Desculț prin roua poemelor* (2012), *Taina șoaptelor* (2013), *Cutreierând prin amintiri* (2014) și volumele de proză: *Constelația Destinelor* (2008), *Bombe cu efect întârziat* (2008), *Sub Judecata Timpului* (2010), *Nemuritorii* (2010).

Romanul *Avatarul roșu (Enigma crucii de sub Toaca)*, publicat în 2015, la Editura Andvertising, București, este un volum surprinzător, destinat lecturilor încrucișate. Ideea acestei cărți pornește însă de la faptul că posibilul model al eroului de roman semnat de Mihai Hanganu este, printre altele, autorul unei cărți mult mediatizate și celebră de mulți ani, *Orizonturi roșii*, titlul găsit de autor fiind o formă literaturizată de a trimite către acest volum; totodată, mai trebuie spus că toate căutările personajului centenar Victor Lacela se leagă de o dramă din anii ’50, de un tânăr student și de meleagurile nemțene supuse prefacerilor aduse de edificarea Barajului de la Bicaz. Acțiunea este plasată la poalele Muntelui Ceahlău, casa zeului dac Zamolxis și locul de baștină al eroului – Victor Lacela. Facem cunoștință cu acesta în momentul reîntoarcerii lui în țară, după un exil de 60 de ani în America, „întrucât nu concepea să moară și să fie îngropat în pământ străin”. Straniul personaj în jurul căruia gravitează firul narativ, este celebrul șef al spionajului românesc din anii comuniști, generalul Ion Mihai Pacepa, dispărut din peisajul românesc și adoptat de Statele Unite ale Americii, de unde și-a manifestat puterea; în același timp el devine un personaj ocult, intrând în sfera miturilor urbane. Legenda străveche a Dochiei este relevată în chip memorabil. Autorul nu ne propune o narațiune explicită, ce ar fi condus la o biografie uriașă a eroului, ci alcătuiește un șir de povestiri, în care sunt abordate mari teme literare: viața și moartea, natura, istoria, prietenia ș.a. Elogiu adus naturii, în special muntelui sfânt al românilor, Ceahlăul cu vârful său Toaca, romanul scoate în evidență și alte elemente: râul Bistrița și orașul Piatra Neamț: „Muntele Ceahlău este considerat un simbol al poporului și spiritualității românești, asimilat, pe bună dreptate cu Muntele Athos din Grecia și cu Muntele Tabor din Israel” (p. 87).

Scopul naratorul este relevarea dramatismului prin evenimente memorabile: ridicarea Complexului Hidroenergetic Bicaz, în primii ani ai comunismului, după planurile inginerului Dimitrie Leonida a însemnat o victorie a omului în fața naturii, dar și o sumă de drame, pierdute în apele legendare ale Bistriței.

Interesant în acest roman este faptul că noi, cititorii, nu trebuie să ascultăm de o singură voce narativă, ci putem opta, deoarece textul lasă destule căi deschise spre imaginea enigmaticului personaj, care la sfârșitul romanului pleacă, lăsând în urma sa multe semne de întrebare. În același timp, naratorul ne asigură de autenticitatea întâmplărilor povestite: „Tot ce spun, sunt lucruri văzute și trăite de mine pe viu [...] am fost prezent și am contemplat aceste minunății” (p. 89). În ochii cititorului se dezvăluie, pe rând, locuri cunoscute din opere literare: Broșteni, Borca, Valea Sabasei, Drumul Talienilor, Ozana, Piatra Teiului ș.a. În paginile romanului *Avatarul roșu* sunt relevate evenimente istorice din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, fapte ce ne indică faptul că „istoria noastră este, în fond, un lung șir de trădări, defecțiuni pe câmpul de luptă, care de care mai odioase și mai nerușinate, mai lipsite de onoare și de dragoste de țară, tratate și înțelegeri încălcate [...] din dorința de a obține puterea și de a o menține cu orice preț” (p. 30-31).

Trecerea de la legendă la istoria apropiată se realizează într-o succesiune ce atestă vocația de povestitor de cursă lungă a unui autor ce nu uită importanța documentării riguroase. Dar totul este orchestrat ingenios, încât povestea ce trimite la titlu (*Enigma crucii de sub Toaca*) să se intersecteze, constant cu o largă tipologie de relatări, completări, episoade anecdotice, fișe monografice, informații tehnice ș.a. Consătenii veniți la întâlnirile periodice cu Victor Lacela, după 1990, ca la un fel de „sfat al bătrânilor”, un alt fel de „Poiană a lui Iocan” sau „han al Ancuței”, istorisesc amintiri și întâmplări de demult, iar curiozitatea lor este alimentată de fostul exilat prin întrebarea: „Cine este prințul deșertăciunilor, denumit apoi Avatarul Roșu – împărat al trădării, care a cutremurat România, și nu numai” (p. 14).

În final, scriitorul ne invită să medităm pe tema trecerii ireversibile a timpului, *fugit irreparabile tempus*: „Timpul, ca un vis frumos, curge domol și rătăcește, fie vremea rea ori bună, asemănându-se cu mișcarea norilor și cu sunetul duios al buciumului străvechi, având tendința de a urca mai sus, tot mai sus”.

Tableta de Cultură. Oameni de seamă giurgiuveni



Emil Talianu

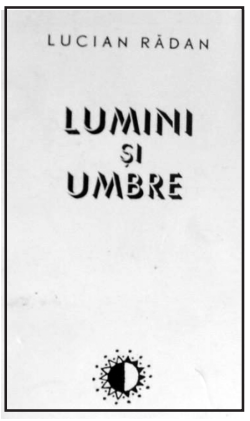
# Debutul poetului giurgiuvean Lucian Minel Rădan

Despre poetul Lucian Minel Rădan, născut în anul 1925, în satul Vieru, din județul Giurgiu, se cunosc puține repere biografice. Unele surse menționează doar că a absolvit Liceul „Ion Maiorescu" în anul 1944, după care a fost redactor cultural la periodicile giurgiuvene *Vlașca liberă* și *Viața nouă*. Și-a continuat studiile la Institutul de științe Economice și Planificare, devenind economist cu specialitatea organizarea creditului pe termen scurt. În anul 1956 va susține examenul de stat. Se mai menționează faptul că Lucian Minel Rădan a mai colaborat, cu articole și poezii, la ziarul regional *Steagul roșu*, la revista tinerilor aflați la porțile consacrării (*Tânărul scriitor*) și revista *Luceafărul*.

Pe când era elev în ultimul an de studiu la Liceul „Ion Maiorescu" din Giurgiu, Lucian Minel Rădan debutează în paginile ziarului tuturor vlășcenilor, *Călugărenii*, nr. 8-9, din 1-15 aprilie 1944, cu poezia *Rondelul clopotarului*:

*Clopotare, clopotare,*
*Sună clopotul pe deal –*
*Sună-l tare, cât mai tare*
*Să se-audă în Ardeal !*
*Și din lunga lui cântare*
*Iasă Mureșul din mal !*
*Clopotare, clopotare,*

*Clopotare, clopotare,*
*Sună clopotul pe deal !*
*Pentru dorul care moare*
*Într-un stih patriarhal,*
*Tu vestește-o sărbătoare,*
*Vărsând jalea val de val,*
*Clopotare, clopotare.*




Tot în paginile acestui reușit ziar bilunar giurgiuvean, deși apărut în anii grei ai războiului, în *Călugărenii*, nr.11 din 1-15 iunie, 1944, tânărul poet Lucian Mirel Rădan va publica și epigrame, destul de izbutite. Reținem doar una, unde „poanta" specifică acestei creații o constituie un pitoresc joc de cuvinte :

*Mă-ndoiesc că jumătatea*
*O să-l facă fericit,*
*Când atât amar de vreme*
*Doar cu „litra" a trăit.*

Iubitor al literaturii franceze, Lucian Mirel Rădan este preocupat și de traduceri din creația lui Charles-Pierre Baudelaire. Astfel întâlnim în paginile periodicului *Călugărenii* traducerea, într-o reușită formă literară a poeziei *Dușmanul*, inclusă în volumul *Florile răului*.

Așadar, numele adolescentului poet din satul Vieru apare, pentru prima dată, în pagina literară a publicației *Călugărenii*, alături de alte nume deja consacrate în Panteonul literaturii române: Radu Gyr, Nichifor Crainic, Nicolae Crevedia, Virgil Carianopol.

Debutul editorial al poetului Lucian Rădan va avea loc cu mulți ani mai târziu, post-mortem, prin strădania soției sale, Elena, care i-a adunat versurile în volumul *Lumini și umbre*, apărut la Editura pentru literatură, în anul 1967. Poetul trecuse în eternitate la 15 august 1956, după cum se precizează în Dicționarul personalităților giurgiuvene „Asalt spre crestele destinului", realizat de Elena Ștefan și Ion Gaghii, apărut la editura giurgiuveană Cronos, în anul 2006.'



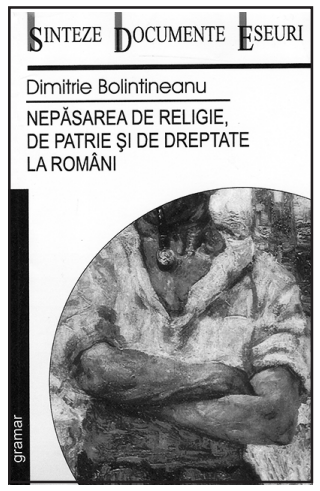
Romanița-Maria Ștențel

# Pornind de la o dedicație... (II)

...pe o carte aflată pe un raft de jos al bibliotecii mele, o cărticică, nu prea voluminoasă ca pagini și ca format tipografic, de aceea nu o zăream ușor. Deschid curioasă să citesc dedicația: „nepăsare... și nu de orice fel vei întâlni în cartea asta, mai ales că pe scriitor, îl cunoști și tu ca poet, de legende istorice !"... îmi scria prietena care îmi dăruise cartea, în 2007, într-un octombrie, de ziua mea.

Cum trece timpul, sunt zece ani de atunci... deci cu mare interes voi răsfoi câteva pagini...

Autorul este Dimitrie Bolintineanu, titlul: *Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români*, apărută în colecția Sinteze. Documente. Eseuri, la Editura Gramar (2007).




Când, cum și de ce a scris Bolintineanu despre aceste „nepăsări" ? Aflu citind și transcriind aici lămuriri de la coordonatorul ediției și prefațatorul cărții, criticul Teodor Vârgolici:

„În 1869, Dimitrie Bolintineanu a publicat trei scrieri extrem de interesante, rămase mult timp, un secol și câteva decenii, prea puțin sau deloc cunoscute, iar una dintre ele este *Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români*. Aceasta o editâm acum prima dată, și este o scriere în care Bolintineanu își propunea să analizeze cauzele cele mari ale decadenței națiunii noastre, începută, în opinia scriitorului, la 11 februarie 1866, odată cu detronarea lui Alexandru Ioan Cuza", explică prefațatorul.

Ce spune Bolintineanu însuși, cum caracterizează, cum definește „nepăsările" ?

Citez: „cine are nepăsare de religie, are de libertate, de dreptate, de egalitate, de morală, de bine, de fericire, de Christ, de Dumnezeu și prin urmare de el însuși, de familia sa, de nația sa, de umanitate".

Cu uimire citesc și alte pagini și am impresia că Bolintineanu vorbește despre noi, românii din anul de grație 2017. Și din nou, citez: „Tot se cumpără, tot se vinde... nu te întreabă nimeni de unde ai milioane, totul este să ai... poți să le faci dacă ne servi ( !) să facem și noi... Fonctiuni, concesiuni, favoruri, recompense naționale, drepturi de contracte, servă a înavuți pe cei ce au de vânzare conștiința."

Un alt citat cutremurător de contemporan, din paginile eseului: „... acolo unde nu este justiție decât pentru cel ce este la putere și pentru favoriții domnilor și ai miniștrilor, omul onest nu mai poate a se crede în patria sa, nici a mai face cel mai mic sacrificiu pentru o patrie unde nu are garanție de nimic".

Și ce trebuie să facă Națiunea ? Ei bine, răspunsul lui Dimitrie Bolintineanu ne poate salva și voi cita în încheiere ideile sale interesante, profund patriotice: „Națiunea trebuie să facă sacrifice pentru interesele generale, să iubească limba, literatura, istoria sa, gloria sa, neatârnarea sa, să onoare trecutul, să lucreze pentru viitor".

...Se face întuneric în locul de unde citesc și mai bine aș face să-mi luminez gândurile, destul de tulburate, cu ceva mai tonic, mai optimist... nu că nu mi-ar păsa de gândurile Bolintineanului, ba chiar... să zic cu voce ridicată ?... îmi amintesc dureros de nepăsările acelea care ar putea fi și în anii noștri ( ? !).

P.S. Coperta realizată de Done Stan, este un fragment dintr-o pictură de Octav Băncilă și mă duce cu gândul la nepăsările care l-au tulburat pe poetul *Legendelor istorice*...

# Avangarda de la A la Z

# ZENIT

**Florin COLONAȘ**

Între importantele reviste europene de avangardă trebuie să distingem o publicație tipărită în Balcani și anume în Croația, la Zagreb, intitulată *Zenit*, care a avut o succesiune de 43 de numere, editate între februarie 1921 și decembrie 1926.

Sufletul acestei remarcabile publicații avangardiste a fost Liubomir Micici. Revista a apărut inițial la Zagreb, după care a continuat să apară la Belgrad.

*Zenit* a avut de-a lungul celor cinci ani trei formate tipografice, ceea ce îmi permite să realizez o comparație cu o altă revistă modernistă, apărută tot în Balcani, de această dată la București, condusă de doi „clasici" ai avangardei, scriitorul Ion Vinea (director literar) și Marcel Iancu, desenator, pictor și arhitect de renume, remarcabil teoretician al fenomenului arhitectural, unul dintre protagoniștii mișcării Dada (1916), care a vegheat la apariția celor 102 numere ale *Contimporanului* în calitate de director artistic. *Contimporanul* a fost concomitent cu revista *Zenit*, apărând pe o perioadă de un deceniu, între 3 iunie 1922 și ianuarie 1932.

Între cele două publicații putem distinge anumite puncte comune, de aceea voi încerca o paralelă, comparând elementele lor de asemănare.

– În primul rând ambele au fost reviste cu un caracter pur avangardist.

– Tirajul fiecăreia a cunoscut trei formate tipografice și anume, la *Contimporanul*, format redus, apoi unul mare, format ziar, apoi unul mijlociu, apoi din nou unul mare, sfârșind cu formatul mijlociu. La *Zenit*, spre deosebire de publicația românească, care are formate variabile în timp, întâlnim un crescendo al suprafeței tipărite, de la formatul mic, la cel mijlociu, terminând cu cel mare.

– Hârtia utilizată la editarea *Contimporanului* este, în general, cea utilizată în tipărirea ziarelor, cu excepția formatului mijlociu care a beneficiat de un suport de hârtie de o calitate superioară. Revista croată este imprimată pe o hârtie mai groasă, având un pigment care-i dă o tentă de culoare.

– La *Zenit* întâlnim coperți colorate. La *Contimporanul* există doar la câteva numere titlul scris cu culoare roșie.

– Ambele publicații și-au propus să promoveze arta internațională, căutând să integreze arta națională în contextul culturii universale.

– În ambele publicații vom întâlni semnătura unor prestigioși literați, graficieni, pictori, sculptori, arhitecți, muzicieni, esteticieni, sociologi, filosofi.

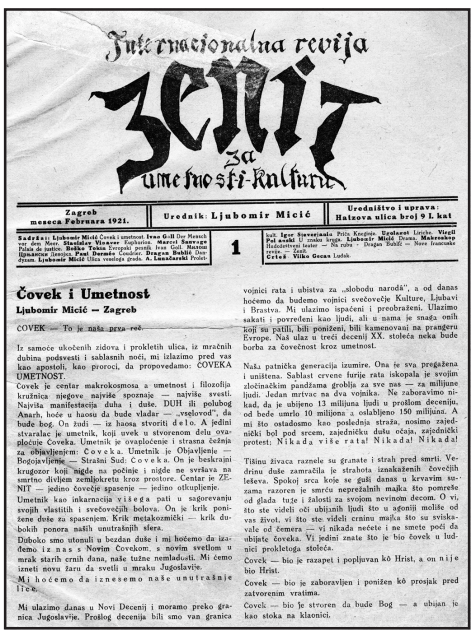
– Fiecare dintre ele se ocupă de promovarea celeilalte.

– Unele nume de referință apar în ambele publicații. Un exemplu: Jo Klek (participant la Expoziția Internațională Contimporanul, 1924), care apare atât la *Contimporanul* cât și la *Zenit*.

– Ambele reviste publică texte în limbi străine, publicația croată utilizând pe lângă alfabetul latin și pe cel slav.

Din primul număr întâlnim semnătura lui Ivan Goll la textul *Omul și marea*, apoi poezia lui Marcel Sauvage, *Palatul de Justiție*, sau *Alunul*, aparținând lui Paul Dermée.

Să nu uităm caligrafia slavă, așa cum găsim publicat textul *Evroyski Pesnik*, al aceluiași Goll, în transcrierea lui Boško Tokin din Belgrad.


Internacionalna revija
ZENIT
za umetnost i kulturu
Zagreb mesecа Februara 1921. | Urednik: Ljubomir Micić | Uredništvo i uprava: Hatzova ulica broj 9 I. kat
1
Čovek i Umetnost
Ljubomir Micić — Zagreb
ČOVEK — To je naša prva reč.
Iz samoće ukočenih zidova i prokletih ulica, iz mračnih dubina podsvesti i sablasnih noći, mi izlazimo pred vas kao apostoli, kao proroci, da propovedamo: ČOVEKA UMETNOST.
Čovek je centar makrokosmosa a umetnost i filozofija krunisnica njegove najviše spoznaje — najviše svesti. Najviša manifestacija duha i duše. DUH ili polubog Anarh, hoće u haosu da bude vladar — „svelovod", da bude bog. On želi — iz haosa stvoriti d e l o. A jedini stvaralac je umetnik, koji uvek u stvorenom delu ovaploćuje Čoveka. Umetnik je ovaploćenje i strasna čežnja za objavljenjem: C o v e k a. Umetnik je Objavljenje — Bogojavljenje — Strašni Sud: C o v e k a. On je beskrajni krugozor koji nigde na počinje i nigde ne svršava na smrtno divljem zemljskretu kroz prostore. Centar je ZENIT — jedino čovečje spasenje — jedino otkupljenje.
Umetnik kao inkarnacija v i š e g a pati u sagorevanju svojih vlastitih i svečovečnih bolova. On krik poniženе duše za spasenjem. Krik metakozmički — krik dubokih ponora naših unutrašnjih sfera.
Duboko smo utonuli u bezdan duše i mi hoćemo da izađemo iz n a s a s Novim Čovekom. s novim svetlom u mrak starih crnih dana, naše tužne nemladosti. Mi ćemo izneti novu žaru da svetli u mraku Jugoslavije.
Mi h o ć e m o d a i z n e s e m o n a š e u n u t r a š n j e l i č e.
Mi ulazimo danas u Novi Decenij i moramo preko granica Jugoslavije. Prošlog decenija bili smo van granica vojnici rata i ubistva za „slobodu naroda", a od danas hoćemo da budemo vojnici svečovečje Kulture, Ljubavi i Bratva. Mi ulazimo ispačeni i preobraženi. Ulazimo sakati i povređeni kao ljudi, ali u nama je snaga onih koji su patili, bili ponižení, bili kamenovani na prangeru Evrope. Naš ulaz u treći deceniji XX. stoleća neka bude borba za čovečnost kroz umetnost.
Naša patnička generacija izumire. Ona te sva pregažena i uništena. Sablast crvene furije rata iskopala je svojim zločinačkim pandžama grobija za sve nas — za milijune ljudi. Jedan mrtvac na dva vojnika. Ne zaboravimo nikad, da je ubijeno 13 miliuna ljudi u prošlom deceniju, od bede umrlo 10 miliona a oslabljeno 150 miliuna. A mi što ostadosmo kao poslednja straža, nosimo zajedničku bol pod srcem, zajedničku dušu očaja, zajedničku protest: N i k a d a v i š e r a t a ! N i k a d a ! N i k a d a !
Tišinu živaca raznele su granate i strah pred smrti. Vedrinu duše zamračila je strahota iznakaženih čovečjih leševa. Spokoj srca koje se gasi danas u krvavim suzama razoren je smrću nepreželnih majka što pomreše od glada tuže i žalosti za svojom nevinom decom. O vi, što ste videli oči ubijanih ljudi što u agoniji moliše od vas život, vi što ste videli crninu majka što su sviskavale od čemera — vi nikada nećete i ne smete poći da ubijete čoveka. Vi jedini znate što je bio čovek u ludnici poslednjega stoleća.
Čovek — bio je razapet i poplivan kô Hrist, a on nije bio Hrist.
Čovek — bio je zaboravljen i ponižen kô prosjak pred zatvorenim vratima.
Čovek — bio je stvoren da bude Bog — a ubijan je kao stoka na klaonici.

Un text mai lung, întins pe patru pagini, este intitulat *Letopis* și aparține lui Stanislas Vinover, cel care semna și în primul număr poemul *Euphorion*. Un alt nume întâlnit încă de la debutul editorial, Ivan Goll, semnează textul *Alarm*, în germană, expediat fiind de la Paris.

Surpriză este întâlnirea cu avangardistul sudamerican, suflet al multor publicații de pe continentul respectiv, Vicente Huidobro, cu un text în franceză, *Bay-Rum*. Huidobro va fi întâlnit și în publicațiile românești de avangardă, iar în publicațiile pe care le-a îngrijit întâlnim adesea reclama la publicația *Contimporanul*.

Între cei prezenți în sumarul celui de-al doilea număr, un polonez, Ary Justman și, bineînțeles, textul *Marea tragedie* semnat de inițiatorul *Zenit*-ului, Liubomir Micici.

Tot în acest al doilea număr avem bucuria de a descoperi numele lui Tristan Tzara, alături de Cocteau, Picabia și mulți alții, în articolul aparținând redacției, intitulat *Da-Dadaisam*, desigur, un omagiu adus mișcării de la Zürich, în care Tzara și Iancu au avut un rol primordial.

Numărul al treilea din Zenit are pe copertă un text datorat lui Alexandr Block (Paris), cules cu caractere slave. Numărul cuprinde și reproduceri din opera bogată a pictorului austriac Egon Schiele, care semnează și coperta. Apoi, în slavă, un text și o reîntâlnire cu mai vechea cunoștință Stalislav Vinover, succedat de un text al sârbului Bosco Tokin, *O atmosferă ciudată* (Belgrad). Mai întâlnim semnăturile lui Mihaily Ödön, cu un poem în limba germană (Viena), alături de Liubomir Micici, Virgil Polianovski și Milos Grujanski (Paris).

După cum se vede, un număr important de artiști apar încă din primele numere ale *Zenit*-ului, în celelalte numere urmând să identificăm și alte nume prestigioase, care prin lucrările lor în paginile revistei întăresc faima acestei publicații, situând-o între revistele avangardiste internaționale de marcă, revista *Sud* publicând în viitoarele sale numere calupuri din sumarele numerelor *Zenit*, în serialul despre prestigioasele publicații avangardiste de pe tot întinsul globului.

# Portul tradițional în județul Vlașca

Prof. dr. Alexandru Cristian MARIN

Motto: *Cine suntem noi, românii, de îndrăznim să ne îmbrăcăm în straie dumnezeești ?*

Pentru mulți dintre noi cuvântul *Vlașca* nu mai înseamnă nimic. Nimeni nu mai știe că până să se aștearnă puterea comunistă la conducerea țării, Vlașca desemna o unitate administrativă a Regatului României. Vlașca era un județ de sine stătător, scăldat de fluviul sacru al geto-dacilor, Dunărea. Vlașca a fost și rămâne poarta țării spre soare-răsare. Vlașca este un cuvânt sinonim cu Valachia. Vlașca însemnă Țara Românilor.

Din păcate, această denumire scumpă românilor a fost scoasă din nomenclatorul județelor. Acest nume valoros, acest giuvaer lucrat de Dumnezeu în clipele de tihnă a fost lepădat în colbul vremii. Așa suntem noi, românii, aruncăm mărgăritarele în troaca porcilor.

În județul Vlașca au fost descoperite așezări omenești care datează de mai bine de zece milenii. Pe acest tărâm de legendă a conviețuit puternica populație daco-getică din secolul I, a adăpostit Argedava, capitala regelui Burebista și tot aici Mihai Viteazul a obținut cea mai strălucită victorie din istoria neamului nostru, la Călugăreni. Considerăm că numele de Vlașca nu și-a pierdut starea de sfințenie.

Portul românesc tradițional are rădăcini milenare în veșmintele strămoșilor noștri geto-daci. Portul valah, din Vlașca până în Maramureș, va rămâne un filon de măiestrie care face parte din tezaurul acestui neam coborâtor din zei. Alături de iscusință, portul popular românesc împrăștie hărnicie, creativitate și bucurie. Frânturi din acest port se mai găsesc pe plaiurile mioritice, multe retrăgându-se în liniștea muzeelor. Totuși, mai există în zilele noastre meșteri care confecționează îmbrăcăminte tradițională care, încă, se mai caută prin târgurile valahe. În arealul etnografic Vlașca se mai găsesc gospodine iscusite care nu au aruncat războiul de țesut și se pricep să împungă pânza cu acul.

Înainte de a trece la descrierea costumului popular vlășcean, este necesar să aducem câteva precizări. Amintim că materia primă care stătea la baza confecționării obiectelor era lâna, cânepa, inul, bumbacul și borangicul.

Cămășile se lucrau din pânză de cânepă, in sau bumbac țesute în două ițe, iar fotele. peștemanele, zăvelcile, catrințele și ițarii se croiau din pânză le lână țesută în patru ițe. Țesătura lucrată în două ițe avea firul mai gros și se folosea în Vlașca pentru că motivele din zonă erau mai încărcate și cu firul buclat.

Croiul era din patru foi dreptunghiulare și urmărea rostul de a nu pierde niciun petec de pânză.

Cusăturile în relief care gătesc piesele portului vlășcean contribie la păstrarea specificului. Țărăncile vlășcene se inspirau din mediul înconjurător, din viața cotidiană. Urmăreau să asigure un echilibru între câmpurile ornamentale.

Cromatica se caracterizează prin armonie, prospețime și simț estetic. Culorile erau obținute din substanțe vegetale.

Specific stilului românesc este folosirea punctului de cusătură în urma acului, înaintea acului, tighelul, cruciulița și punctul la un fir. În Vlașca se foloseau brânele și brăduțul (pomul vieții).

Costumul femeiesc din Vlașca este compus din cămașă, peșteman, zăvelcă, bată, ilice, ciorapi, obiele și opinci.



**Elevi de la școala Palanca participanți la Clubul de Istorie**

Cămășile cu poale lungi aveau încrețituri în jurul gâtului, erau acoperite de cusături pe piept, mâneci și guler. Broderiile de pe mâneci aveau trei componente: altița, care acoperea umărul și partea superioară a brațului, cusăturile de pe brațul mânecii și horbotele de pe manșetă. Culoarea cusăturii era uniformă pe toate cele trei câmpuri ornamentale.

Peștemanul sau peștimanul este un obiect de îmbrăcăminte pentru femei obținut dintr-un material ușor, țesut în patru ițe, care se înfășura în jurul trupului ca o fustă. Îndeobște, era o țesătură din lână, dreptunghiulară, plisată. Lâna era vopsită în negru, cu chenar de culoare roșie, segmentat în dungi înguste, galbene și negre.

Zavelca era compusă din cele două fote dreptunghiulare, cu dungi sau brodate cu flori, ce se purtau în față și în spate, pe deasupra poalelor cămășii. Este o țesătură din lână, cu broderie dispusă orizontal. La marginea de jos are un chenar format din motive geometrice. În jurul taliei, femeile vlășcene purtau deasupra zăvelcilor bete înguste de 10 cm, țesute în război.

Fetele tinere, nemăritate, purtau pe cap ștergare confecționate din borangic sau din bumbac, iar femeile căsătorite foloseau basmale negre, numite și dirmele.

În anotimpul friguros, femeile se acopereau cu o dulamă lungă până la glesne, căptușită cu piei de miel. În partea de sud a județului Vlașca, în apropierea Dunării, femeile foloseau scurteica sau cațaveica din stofă colorată, presărată cu broderii ornamentale. În picioare purtau ciorapi de lână și opinci din piele de viței sau porc.

Costumul bărbătesc din județul Vlașca este format dintr-o cămașă albă, lungă, împodobită în jurul gâtului, până la piept și pe mâneci cu horbote cu diverse motive, cu flori de câmp în culori calde: roșu, albastru, galben, verde. Picioarele erau acoperite cu iți albi din postav. Mijlocul era oblojit de un brâu roșu de lână. Se încălțau cu ciorapi de lână, împletiți la cârlige, cu obiele și opinci. În timpul iernii, bărbații purtau căciuli din piele de miel și se îmbrăcau cu dulame groase. De sărbători purtau cu mândrie ipingele.

În funcție de anotimp, în special vara, fetele purtau ii divers colorate, cusute de mână, cu care se făleau la horă.

În lăzile de zestre ale gospodinelor din satele vlășcene se mai păstrează și astăzi nestemate ale portului tradițional. Zilele de sărbătoare reprezentau un motiv sacru de folosire a veșmintelor de podoabă, puse la păstrat în lăzile cu comori dumnezeești.

Considerăm că trebuie să depunem eforturi mai mari să păstrăm tezaurul moștenit de la strămoșii noștri geto-daci. Portul popular tradițional este un argument capabil să probeze continuitatea poporului român pe acest tărâm de basm care se numește România.

(Mulțumim doamnei Carmen Mihaela Pețanca, director al Centrului Județean Giurgiu pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, pentru materialele puse la dispoziție.)

Note bibliografice:

Constantin Olariu Arimin, *Adevăruri ascunse*, vol. I-III, Iași, 2016.

Gheorghe Oprescu, *Arta țărănească la români*, Cultura Națională, București, 1922.

Elena Avramescu, Florea Bobu Florescu, *Broderiile la români*, Editura de Stat pentru imprimate și publicații, Bucuresti, 1959.

# Graiul și portul din satul Uești (Vlașca)

Ioana NUȚEANU



**Învățătoarea Ioana Nuțeanu în mijlocul elevilor din Uiești, 1942**

*Autoarea acestor rânduri, învățătoarea Ioana Nuțeanu, era născută în anul 1910, în satul Bălăria din Vlașca și absolvise Școala Normală „Elena Doamna” din București în 1929. In anul 1943, când își întocmea lucrarea pentru gradul I din care am spicuit rândurile care urmează, funcționa la școala primară mixtă din satul Uiești, jud. Vlașca, azi în comuna Bucșani, jud. Giurgiu.* (V. G.)

Comuna Uești are o suprafață de aproape 20 ha, având o lungime de 1,50 km și o lățime de 850 m. Se mărginește la miazănoapte cu comuna Golășei, la miazăzi cu râul Dâmbovnic peste care vine satul Anghelești (Ciuperceni), la răsărit cu comuna Obedeni și la apus cu comuna Goleasca. În stânga râului Dâmbovnic, pe dealul ce se ridică spre miazănoapte de râu, este așezată comuna Uești. [...]

Știut este că graiul este exteriorizarea sufletului omenesc. Mai mult încă, la același popor, deosebirile de împrejurări, de așezare geografică, de fapte istorice, de contactul cu unele popoare și multe altele, au făcut ca unii locuitori dintr-o provincie să se deosebească întru câtva de alții din alta și această deosebire se exteriorizează și prin graiul vorbit. Astfel și la poporul român, despărțit în atâtea provincii până în zilele noastre când s-a înfăptuit România Mare, în mod natural, după condițiile enunțate mai sus, s-au format, au trebuit să se formeze atâtea dialecte.

Aceste dialecte și-au păstrat însă caracterul esențial de omogenitate al limbii române și oricât de grele au fost împrejurările ce s-au abătut pe capul bietului român, el și-a păstrat neștirbit graiul lui frumos românesc.

Niciun popor de pe pământ, trecut prin atâtea încercări ca poporul român, nu și-a păstrat unitatea de limbă ca el. La noi, grație însușirilor poporului român și grație școalei și bisericii, s-a păstrat unitatea de limbă. Săteanul din Uești își iubește graiul lui muntenesc, ține la el și pentru nimic în lume nu l-ar schimba cu altul.

Portul săteanului din Uești constă din cămașă albă, rar cu cusături naționale, aceasta vara. Iarna ia peste cămașă flanele făcute de soțiile lor, haină groasă de aba și pantaloni. Vara poartă pălării și iarna căciuli. Mai au și șube îmblănite cu piei de oi.

Femeile și fetele rar când mai îmbracă frumosul costum național. Ele cumpără fel de fel de stofe de la oraș pe care le dau la croitorese în sat de le coase. Părul nu l-au tuns până acum.

În picioare poartă opinci vara și cisme sau bocanci iarna. Femeile mai mult în picioarele goale vara și numai la sărbătoare mai încalță pantofi. În cap poartă basma și fetele mai umblă și cu capul gol.

În ultimul timp, poate prin insistența costumelor naționale apărute impus prin școală, sătencele au început și ele a îmbrăca, când și când, costumul național.

(ANIC, Fond *Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor*, 1630/1943, f. 12, 38v, 44, 51r-v)

# La drum cu... *Bolintin – cartea oraşului*

**Constanţa CRUDU**

La librăria bucureșteană „M. Sadoveanu”, vineri, 18 august 2017, a avut loc prezentarea volumului *Bolintin - cartea orașului*, lucrare cu caracter monografic ce îmbină rigoarea științifică cu „povestea” locurilor. Evenimentul s-a desfășurat într-o atmosferă academică, datorată atât participanților cât și înaltei ținute a intervențiilor vorbitorilor. Pentru că despre desfășurarea acestei manifestări s-a mai vorbit și se va mai vorbi în paginile revistei noastre și nu numai, vom aminti, dintre cei prezenți, alături de autori (C-tin Bărbuță, Constanța Crudu, Ștefan Crudu, Milica Dan, Marian Grigore, Vasile Grigore, Ciprian Necșuțu), pe George Apostoiu, Alexandru Cazacu, Geo Călugăru, Constantina Chiva, Florin Colonaș, Nicolae Constantin, Alexandra Crudu, Mirela Crudu, Corneliu Cristescu, Elena Dan, Monica și Mihai Dinu, Ștefania Dinu, Oana Dobrin, Gabriela și Marian Dumitru, Nicolae Dan Fruntelată, Mioara Georgescu, Andreea Grigore, Dinu Grigore, Mioara Mănescu, Sanda Mătăchiță, Victoria Milescu, Călin Necșuțu, Constantina Necșuțu, Mădălina Necșuțu, Florentin Popescu, Erasmina și Maria Porojan, Vasile Răvescu, Nicolae Scurtu, Mariana Stanciu, Călin Stănculescu, Filofteia Barbu Stoian, Niculae Stoica, Vasile Szolga, Nicu Șandru, Ion C. Ștefan, Pamfil Tudor, Raluca Tudor etc., ca și d-na Mădălina Corina Diaconu de la Radio România Cultural.






Succesul manifestării a fost posibil prin implicarea d-nei Georgeta Munteanu, director onorific al librăriei, care și-a îndeplinit cu multă plăcere rolul de moderator, dar și a d-nei Flori Buruiană, care s-a implicat în organizare și în promovarea albumului.

Conform unui parcurs considerat firesc de autorii *Cărții orașului*, următoarea prezentare a volumului a avut loc la Crivina, parte componentă a spațiului prezentat în volum, care, de-a lungul celor câteva veacuri de existență și-a îngemănat devenirea cu aceea a actualului oraș, istoria sa fiind și mai strâns legată de aceea a vechii mănăstiri Bunavestire, una dintre primele ale Țării Românești.

La 26 august 2017, într-o sală de evenimente pusă la dispoziție cu generozitate de Alexandru și Gabriela Răduță, în chiar centrul satului, s-a desfășurat pentru prima dată o manifestare de acest gen, menită să atragă atenția comunității asupra istoriei locurilor unde își duce traiul.

Această „premieră culturală”, poate, i-a făcut pe oameni să se apropie cu timiditate, prezenți fiind o serie de intelectuali ai satului precum învățătorii Titi și Marina Negoita, prof. Elena Cursaru, ca și personalități locale precum Gheorghe Tudor, Meltiade Constantinescu, Ionel Manea, Vasile Ștefan, de asemenea Tudorița Jurubiță, Mituș Dobrin și alți câțiva consăteni, oameni simpli și curioși.

A fost organizată o mică expoziție de către Ciprian Necșuțu, cuprinzând piese arheologice descoperite în zonă și reproduceri din arta neolitică gumelnițeană.

Au surprins aspecte referitoare la Crivina și locuitorii săi Vasile Grigore (istoricul satului



și legătura cu m-rea Bunavestire, etimologia bogată în sensuri), pr. Nicușor Beldiman (despre dificultatea elaborării unei astfel de lucrări și despre calitățile crivinenilor), Milica Dan (școala din sat și despre elevii săi), Marian Grigore (despre un document inedit privind biserica satului), Ștefan Crudu (bun cunoscător al locurilor, al bătrânilor satului, posesori ai unor informații prețioase ), Ciprian Necșuțu (despre munca la această carte), Constanța Crudu (despre monumente, clădiri vechi, oameni precum centenarul Meltiade), C-tin Bărbuță (despre activitatea de pionierat a dascălilor satului).

Dintre localnicii prezenți, au luat cuvântul d-nii Gheorghe Tudor și Ionel Manea, abordând chestiuni istorice, ca și unele de strictă actualitate, privitoare la viața de zi cu zi a orașului.

Dl Vasile Ștefan, consilier personal al primarului orașului Bolintin Vale, și-a mărturisit aprecierea pentru o astfel de manifestare, arătând disponibilitate pentru organizarea unor alte evenimente culturale în satul său natal.

Urmând acestei idei, dl Vasile Grigore a înaintat o propunere, îmbrățișată călduros de asistență, ca începând de anul viitor, în ultima sâmbătă din august să se desfășoare ***Ziua satului Crivina***, manifestare socio-culturală menită să-i scoată din anonimat și amorțire pe locuitori și să reînnoade legăturile comunitare șubrezite de atacurile modernității.

Considerăm că evenimentul cultural organizat de *Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu* la Crivina constituie o realizare deosebită în încercarea de a face cunoscută imaginea Bolintinului de ieri și de azi, a identității bolintinenilor și a tuturor acelor însușiri care îi individualizează în mijlocul celorlalți români.

# *Cartea oraşului* poposeşte la Giurgiu

În aceste zile de început de toamnă, între 26 și 28 septembrie, în municipiul Giurgiu s-au desfășurat *Zilele Muzeului Giurgiuvean*, manifestare de tradiție a Muzeului Județean „Teohari Antonescu”. Ediția din acest an a fost deschisă cu prezentarea volumului *Bolintin - cartea orașului*, care astfel, după un periplu pe la Bolintin Vale, București și Crivina, a poposit și în capitala de județ.

Autorii *Cărții orașului* au fost întâmpinați cu o atmosferă primitoare, propice unui asemenea eveniment, asigurată de Biblioteca Județeană „I. A. Bassarabescu”. Deschiderea evenimentului a aparținut d-lui Ionel Muscalu, șef serviciu al instituției, cunoscut cititorilor noștri și ca poet. A fost




urmat la cuvânt de d-nul Emil Păunescu, cel care s-a ocupat de organizarea și bunul mers al manifestării, desigur din postura de muzeograf și profesionist al Istoriei, dar și din cea de vechi *Sud*-ist, domnia sa fiind unul dintre fondatorii revistei bolintinene. Aprecierile dumnealui au fost receptate cu plăcere de autorii prezenți, mai cu seamă că veneau din partea unui istoric de prestigiu. În continuare, a fost rândul autorilor (Constantin Bărbuță, Ștefan Crudu, Florică Dan, Marian Grigore, Vasile Grigore, Ciprian Necșuțu) să reliefeze aspecte privitoare la volumul prezentat, la munca de cercetare, la proiectele de viitor. Dl Vasile Grigore, coordonator al lucrării, a dorit să atragă, în mod special atenția asupra slabei colaborări din domeniul culturii dintre nordul și sudul județului, fiind necesar a se depune eforturi pentru înmulțirea proiectelor comune.

Din rândul asistenței, au dorit să-și expună un punct de vedere două personalități locale, domnii profesori Ion Dincă (fost director al liceului „Ion Maiorescu”) și Victor Ciobanu (actual director).



**Vasul cu îndrăgostiți**

La prezentarea cărții bolintinene, au participat și alți iubitori ai cuvântului tipărit, dintre care i-am remarcat pe domnii Ion Dragomir (viceprimar al municipiului Giurgiu), care s-a declarat un iubitor de cultură, de lucrările ce privesc istoria neamului românesc, dl Emil Talianu, scriitor și jurnalist apreciat, colaborator al revistei *Sud*, ca și pe dl Ionel Ioniță, posesorul unei prețioase colecții de carte și mărturii istorice.

La finalul manifestării, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, prin intermediul d-lui prof. Constantin Bărbuță, a oferit Bibliotecii și Muzeului Județean mai multe volume apărute sub îngrijirea grupului de la Bolintin. Autorii *Cărții orașului* au adresat astfel, mulțumirile lor pentru organizarea acestei manifestări Muzeului „Teohari Antonescu” și Bibliotecii Județene (director dl Dan Mucenic).

„Incursiunea” în reședința giurgiuveană a continuat cu o vizită la Muzeu. Aici, sub îndrumarea profesionistă a d-lui Emil Păunescu, oaspeții bolintineni s-au putut familiariza cu cele mai de preț exponate ale instituției, dintre care și o capodoperă a artei gumelnițene, cunoscutul *Vas cu îndrăgostiți*, descoperit în situl Malul Roșu. Este nevoie de un efort conjugat de promovare, pentru ca asemenea prețioase artefacte să ajungă sub ochii cât mai multor oameni iubitori de cultură, de istorie adevărată.

Vă invităm să vizitați orașul Giurgiu și să nu lăsați să vă scape comorile adăpostite între zidurile centenare ale Muzeului „Teohari Antonescu”.

# File din istoria şcolii de la Dârvari, județul Ilfov

**Niculae STOICA**

În Țara Românească, problema înființării școlilor în mediul rural s-a pus pentru întâia oară după anul 1831, când s-a trecut la aplicarea prevederilor Regulamentului Organic, prima lege cu caracter constituțional ce viza reorganizarea și modernizarea instituțiilor statului. Ca urmare, la data de 11 aprilie 1834 Obștească Adunare adopta *Legea pentru seminarii, protopopi și preoți*, în care se prevedea că „*în fiecare sat să se ție pe lângă preot și un cântăreț, care va fi dator să învețe copiii satului carte și cântări*". Pentru punerea în aplicare a acestor prevederi, la 24 ianuarie 1838, vornicul cel mare D.M. Ghica dădea dispoziție Eforiei Școalelor, instituția care coordona activitatea școlară, să ia măsuri în vederea înființării școlilor sătești. În acest scop, se stabilea că „*în fiecare sat să se ție pe lângă preot și un cântăreț, care cu plată de două chile de bucate pe fiecare an și câte 2 lei pe an de la fiecare enoriaș sătean să fie dator acel cântăreț a învăța copiii satului carte numai în șase luni de iarnă, rămânând cele de vară pentru lucrarea pământului*". (V.A. Urechia, *Istoria școalelor de la 1800-1864*, tom II, București, 1892, p. 1-8) Anul școlar urma să se desfășoare „*de la 1 Noiembrie și până la sfârșitul lui Martie, ca în lunile celălalte să se îndeletnicească spre ajutorul părinților la lucrarea pământului*".

Eforia Școalelor a întocmit programa școlară, stabilind drept discipline de studiu următoarele: *citirea, scrierea, catehismul legii creștinești, aritmetica elementară, lucrarea pământului și economia casei,* iar puțin mai târziu au fost introduse *rugăciunile și cântările bisericești*. De asemenea, au fost stabilite modalitățile de selectare și pregătire a viitorilor învățători. În acțiunea de organizare și funcționare a școlilor din mediul rural au fost întâmpinate o serie de greutăți și neajunsuri. Astfel că, pe lângă lipsa unor învățători calificați, acuta lipsă de spații, mobilier și manuale, s-a înregistrat și o oarecare împotrivire din partea unor moșieri, care nu vedeau cu ochi buni școlarizarea copiilor clăcașilor de pe moșiile lor, iar pe de altă parte unii părinți au manifestat rețineri față de această acțiune deoarece nu dispuneau de mijloacele necesare întreținerii copiilor la cursuri.



**Școala din Dârvari**

Ceva mai târziu, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, s-a impus elaborarea unor noi reglementări, mai ample și mai clare, ce s-au concretizat în *Legea nr. 1150 din 5 dec. 1864 asupra instrucțiunii publice*, prin care au fost puse bazele reformării sistemului de învățământ din Principatele Române Unite, legea rămânând în vigoare până în anul 1948. Prin această lege au fost proclamate două principii fundamentale de desfășurare a învățământului primar, respectiv *obligativitatea* și *gratuitatea*, care trebuia să conducă la creșterea numărului știutorilor de carte, indiferent de clasa socială din care proveneau. Totodată, s-a instituit laicizarea sistemului de învățământ și s-a hotărât ca în fiecare comună rurală să se înființeze câte o școală. Pentru pregătirea învățătorilor au fost organizate școlile normale. De asemenea, au fost stabilite trei niveluri ale învățământului, respectiv: primar, secundar și superior.

În satul Dârvari, din comuna Dârvari-Ciorogârla, județul Ilfov, primele cursuri școlare au fost organizate după anul 1865 și au fost ținute în tinda bisericii din sat. În anul 1888, boierul Ilie Niculescu Dorobanțu (1836-1909), pune la dispoziție terenul necesar, aflat vizavi de conacul său și pe propria cheltuială clădește prima școală din sat, înzestrând-o cu materialele și mobilierul necesar. Clădirea acestei prime școli se compunea dintr-o sală de clasă, o cameră de locuit pentru învățător, o bucătărie și un antreu.

După cum aflăm din *Dicționarul geografic al județului Ilfov* întocmit de C.Alessandrescu și publicat în anul 1892, deci la patru ani de la construirea școlii, la cursuri participau opt elevi și eleve. Mai târziu, datorită creșterii numărului de cursanți, s-a impus construirea unei alte școli, mai încăpătare. Și de această dată, în ajutorul sătenilor a venit boierul Ilie I. Niculescu Dorobanțu, fiul ctitorului primei școli, care a donat obștei satului un teren cu suprafața de 9.800 mp, aflat la intersecția străzii Adunați cu DC 131, Dârvari – Tântava. Pe acest teren, în anul 1908, a fost construit un nou local de școală compus dintr-o clasă cu dimensiunile de 10x8 metri, două camere de locuit, o bucătărie, un hol și un pridvor. Restul terenului donat avea destinația de „lot experimental" folosit în scop didactic. Noua școală a fost construită prin efortul fizic și bănesc al locuitorilor satului Dârvari, materialele de construcție și mobilierul fiind puse la dispoziție de familia Dorobanțu.

În anul 1922, noului local de școală i se mai adaugă încă o clasă și o cancelarie. Întrucât numărul elevilor s-a mărit în mod constant, cele două clase nu mai erau încăpătoare, astfel că după anul 1950 s-a mai înființat o clasă care a funcționat în sala de consiliu a clădirii fostei primării a comunei Dârvari, demolată în luna mai 2017.

După cum rezultă dintr-o monografie a școlii din Dârvari întocmită în anul 1941, de către învățătoarea Angela Angelescu, la data de 1 septembrie 1888 se prezintă la post primul învățător cu numele de Toma D. Ionescu, care a funcționat până la 1 iulie 1889. După aceea, în ordine cronologică au ocupat postul următorele cadre didactice: Ecaterina Ciocârlie (1889-1890), Ecaterina Mateescu (1890-1894), Toma Popescu (1894-1895), E. I. Drăgănescu (1895), E. I. Minculescu (1895-1896), Ștefan Georgescu (1896), Georgeta G. Iliescu (1896-1898), Dumitru Stanciu (1898-1902) și C. Popescu (1902-1922). Din anul 1888, școala a funcționat cu un singur post de învățător, în anul 1919 înființându-se un al doilea post, care pentru o perioadă este ocupat de suplinitori, iar începând cu anul 1926 se instituie un al treilea post. De asemenea, după anul 1910 s-a înființat un post de maestră lucru manual, aceasta fiind plătită din bugetul primăriei cu suma de 168 lei anual.

În perioada anilor 1922-1937, titulari au fost G. Antonescu-Guțu, din satul Cațichea, Constanța Stoian, C. Popescu, soția sa, Vasilica Popescu și Sofia M. Ionescu. (ANIC, Fond *Ministerul Culturii Naționale, Direcția Învățământ Primar*, 319/1941 și 636/1942)

La 1 septembrie 1937, sunt transferați de la școala Ciorogârla învățătorii preot Ștefan Angelescu (director) și soția sa, Angela, care asigură cursurile până după anul 1948, când au fost aduși doi învățători basarabeni, cunoscuți drept Anton Vasile zis *De-amu* (director) și soția sa. De asemenea, îl întâlnim din nou ca învățător pe G. Antonescu, soții Angelescu fiind îndepărtați din sistemul de învățământ ca urmare a schimbărilor socio-politice produse în țară. În anul 1952, la școala din Dârvari sunt repartizate două învățătoare tinere, respectiv domnișoarele Marioara Stănescu și Viorica Beldiman, director rămânând în continuare Anton Vasile.

Prin Decretul nr. 175/1948, emis de prezidiul Marii Adunări Naționale, Legea instrucțiunii publice a lui Cuza este abrogată, iar învățământului primar i se aduc unele modificări. Astfel, s-a lărgit cadrul acestuia pentru a se cuprinde toți copii de vârstă școlară, precum și pe neștiutorii de carte, mărirea duratei de la patru la șapte ani și predarea obligatorie a limbii ruse începând cu clasa a IV-a elementară. Totodată se introduce sistemul de notare cu note de la 1 la 5.

În anii 1965, în satul Dârvari, pe un teren în suprafață de 10.179 mp, se începe construcția unei moderne clădiri de școală pentru ciclul gimnazial, un prim corp al clădirii fiind dat în folosință în anul următor, meșteri fiind doi săteni, respectiv zidarul Chiriță al lui Panait al lui Ariciu și dulgherul Lache al lui Baiciu, ajutați fiind de locuitorii satului. În anul 2009 se mai dau în folosință alte două corpuri ale clădirii, în total însumând 1.400 mp de spațiu util în care funcționează 12 săli de clasă, cancelarie, birouri, laboratoare, sală de calculatoare, sală de sport, sală de festivități, bibliotecă, grădiniță, bucătărie și alte utilități administrativ gospodărești.

După dezafectarea din anul 1966, vechiul local de școală a devenit sediul C.A.P.-lui din localitate, iar după anul 1990 a fost folosit ca brutărie, ulterior, în anul 2010 clădirea fiind demolată.

În concluzie, se poate afirma că în ultimele decenii activitatea școlară în satul Dârvari a cunoscut o evoluție pozitivă, corespunzătoare spiritului novator al societății actuale. Din datele existente rezultă că în anul 1892 școala era frecventată doar de opt elevi și eleve, în 1940 de 56, iar în prezent numărul acestora a ajuns la peste 250. În aceeași măsură au fost perfecționate programele școlare și a sporit numărul cadrelor didactice, baza materială a procesului de învățământ permițând abordarea oricărei tematici de pregătire pentru ciclul gimnazial.

# Septembrie din nou...

**Prof. Gianina MEHEDINȚU**

Septembrie a devenit, inevitabil, sinonim cu ideea de educație și început de școală.

Ne regăsim în universul școlii, părinți, elevi și profesori, încercăm să definim concepte și idealuri. Începerea școlii este un prilej de bucurie pentru unii, unul de nostalgie și melancolie pentru alții.

O parte dintre învățăcei visează să trăiască într-o eternă vacanță, lipsiți de griji și de efortul de a învăța, o altă parte așteaptă cu nerăbdare noul an școlar, pe care îl văd nu numai ca o treaptă necesară din viață, dar și ca un prilej de a se îmbogăți cu noi cunoștințe.

Școala este locul fundamental al devenirii noastre, locul în care ne întâlnim cu ceilalți, depășim limitele individualității și singurătății învățând lecția comunicării, a deschiderii spre cei din jur, dar și spre marele univers. Școala înseamnă, în egală măsură, cunoaștere, știință, cultură, dar și morală, spiritualitate, dragoste.

La început de drum, în anul școlar 2017-2018, îmi exprim încrederea în dăruirea și competența învățătorilor



**Școala din Palanca**

și profesorilor, în buna lor credință și în puterea de a modela personalități, de a oferi modele de viață și profesie.

În fața acestei responsabilități uriașe, îndemnul pentru fiecare dascăl este să nu renunțe la a investi în viețile elevilor cunoaștere, valori și idealuri înalte, să nu se lase influențați de vremuri, ci să se ridice deasupra lor, să fie biruitori și demni, modele vrednice de urmat pentru discipolii lor.

În fața aceleiași responsabilități, invitația pentru părinți este să se implice activ în educația copiilor, să fie prezenți în viața școlii, alături de profesori.

Copiilor și elevilor noștri le adresez provocarea competiției, a muncii, a disciplinei și a studiului cu seriozitate.

Copiii sunt sensul existenței noastre ca dascăli, ei sunt cei în care investim astăzi cu dăruire și speranța pentru un mâine pe care îl dorim altfel, mai frumos, mai curat, cu școli mai bune și mai atractive.

Fie ca împreună, dascăli, copii, părinți, comunitate, să ne unim eforturile în folosul celor care sunt pe drumul cunoașterii, al descoperirilor și formării personalității.

Îmi doresc pentru elevii noștri multă putere de muncă, alegeri înțelepte și reușite pe măsura efortului depus; pentru părinți și cadre didactice multă răbdare, decizii înțelepte și să ne bucurăm împreună la sfârșitul anului școlar văzând satisfacția ce va licări în ochii copiilor noștri.



**Prof. Gianina Mehedințu în mijlocul elevilor**

# Clubul de istorie

**Marian GRIGORE**

Ediția din 16 septembrie 2017 a Clubului de Istorie bolintinean a profitat din plin de faptul că vara încă nu se lasă dusă și s-a desfășurat afară, într-o superbă grădină, plină de verdeață și de culorile florilor, într-o locație pusă cu generozitate la dispoziție de artiștii plastici Viorica și Gheorghe Iacob. Așadar, iubitorii de cultură și-au dat întâlnire la „Conacul lui Boieru" din satul Malu Spart și au fost copleșiți de frumusețea și maiestuozitatea locului. N-ai zice că pe o străduță oarecare – deși-i zice *strada Boierului*



– s-ar putea găsi un loc atât de minunat, ce ar merita să fie mai bine cunoscut și apreciat, spre binele nostru, al tuturor. Tema Clubului urma a fi *Natură, Artă, Istorie* și vă mărturisesc că a avut de toate, numărându-se printre cele mai reușite dintre cele treizeci și patru de ediții de până acum.

Într-o ordine ce a devenit obișnuință, lucrările au debutat cu prezentarea celor mai noi informații privitoare la cultura din spațiul bolintinean. S-au revăzut imagini și s-au comentat prezentările volumului *Bolintin, cartea orașului* petrecute la librăria „M. Sadoveanu" din București și în satul Crivina. Deși cronicarul obișnuit al rubricii (Ciprian Necșuțu) a lipsit motivat, moderatorul a prezentat celor prezenți o serie de informații preluate de la acesta, privitoare în special la starea sitului arheologic Țeava de Gaz și la grava poluare ce o produc „cetățenii" ce ard cauciucuri și cabluri electrice pe malul Sabarului, o ilegalitate flagrantă, ce ar trebui să preocupe foarte serios autoritățile de tot felul. De la gazda Clubului, dl Gheorghe Iacob, s-a primit informația că în vremea marilor inundații din anii '70, Argeșul a săpat foarte tare malul drept scoțând la iveală o ambarcațiune monoxilă de circa 6-7 metri lungime, în stare foarte bună de conservare. L-a plătit



atunci pe un vecin, Niță Țiganu Fieraru, ca să o tragă pe mal și să o aibă în grijă până se va întoarce dumnealui de la București, cu promisiunea că-i va da o cantitate echivalentă de lemne. Când s-a întors, spre marele său regret, respectivul o tăiase și o transformase în lemn de foc. O pierdere, între atâtea altele, a arheologiei românești.

După această parte introductivă, dl Vasile Grigore a purces la o incursiune în trecutul satului Malu Spart, vorbind, printre altele, despre prima atestare documentară și legăturile cu puternicii boieri din Bucșanii de Vlașca și m-rea Bunavestire de la Bolintin.

A urmat un moment literar susținut de d-nele Victoria Milescu și Milica Dan, întregit de intervenția d-lui Florin Iordache. El a constituit un nimerit prilej de a se vorbi de marele poet al Bolintinului, Dimitrie Bolintineanu, mai cu seamă despre monumentele dedicate lui, cu precădere cele de la Bolintin. Locul expunerii era cum nu se poate mai potrivit, deoarece resturile monumentului original dedicat poetului bolintinean, opera lui Carol Stork din 1888, se găseau împrăștiate prin curtea sculptorului Iacob, cel care a avut amabilitatea de a povesti cum a reușit să le salveze în urma cutremurului din martie 1977, când autoritățile intenționau să le arunce în Argeș. Au întregit informațiile despre monument și conac d-nii Ștefan Crudu și Vasile Grigore.



În continuare, dl Gheorghe Iacob, care a arătat că deține o impresionantă vigoare în ciuda celor 92 de ani ai săi, a ținut să relateze participanților, printre care se aflau numeroși elevi însoțiți de d-na prof. Gianina Machedințu, aspecte din activitatea artistică, despre modul în care a intrat în posesia atâtor valoroase piese expuse peste tot, în curte, atelier și casă, despre cum ajuns să se stabilească la Malu Spart și să se îndrăgostească iremediabil de aceste locuri. De asemenea, a abordat și chestiuni mai delicate, legate de lipsa de interes a autorităților în fața propunerilor dumnealui de a organiza expoziții sau alt gen de manifestări artistice în folosul locuitorilor satului Malu Spart și orașului Bolintin Vale. După aceste interesante și pe alocuri emoționante mărturii, participanții au fost invitați să viziteze casa și atelierul, să admire mulțimea de obiecte expuse (ceramică, orfevrărie, artă populară, piese arheologice, picturi, sculpturi etc.), demne de oricare dintre muzeele marilor capitale ale lumii.

Așadar, după atâtea intense trăiri artistice, membrii Clubului de Istorie au mulțumit călduros gazdelor acestei ediții, Viorica și Gheorghe Iacob, ca și ajutorului lor de nădejde, d-na Stela Stroe, care s-a îngrijit ca finalul să fie acompaniat de excelente plăcinte și un vin sănătos.

Au participat și s-au bucurat de aceste momente, Marian Grigore, Florică Dan, Mioara Mănescu, Victoria Milescu, Constantin Vasile, Constanța Crudu, Ștefania Costache, Niculae Stoica, Ștefan Crudu, pr. Vasile Dumitrescu, Valerian Crețu-Taulescu, Gianina Mehedințu, Petruța Ioniță, Iuliana Ioniță, Iulian Bota, Diana Sandu, Simona Lazăr, Mihnea Iordache, Edi Chelaru, Florin Andrei, Nicolae Ciubuc, Florin Iordache, Milica Dan și Vasile Grigore.

Următoarea ediție a Clubului de Istorie, la care vă invităm să participați pentru că nu veți regreta, va avea loc pe 18 noiembrie 2017. Tema: *Preludiu la Centenar. Bolintinenii și Unirea*.

# Un loc fără istorie și amintiri este un pământ bolnav, al nimănui
## *Cartea Bolintinului la București*

**Gabriel DRAGNEA**

Mor oameni, mor sate, se pierd suflete, dispar comune, orașele se prăbușesc și, odată cu ele, amintirile născute la stâlpul porții, privitul cerului de la capul podului și jocul, fuga prin poieni, primul sărut acolo unde se termină casele și începe o altă libertate, furată din liniștea pădurii. Mor oameni, mor sate și, împreună cu ele și gândurile noastre obosite, rătăcite, numele noastre oferite la schimb, într-un iarmaroc ieftin al destinului, pentru o mână de iluzii împachetate frumos lângă noile aspirații, nu mai înalte decât creștetul florilor, fără culorile sau parfumul lor, dar crescute în pepinierele indiferenței, ignoranței, ale uitării de sine. Privesc în jur și, atât cât pot cuprinde ochii în câteva zeci de secunde de așteptare la trecerea de pietoni, totul îmi pare desenat în culori reci, parcă răpite dintr-un tablou cu un destin incert. Este ceea ce văd și simt zilnic în orașul aglomerat, scăldat în ambiții cu efecte pe termen scurt, în dorințe născute spontan, prematur, muribunde sub neoanele aprinse ale orașului în numele aventurii de-o noapte. Și rana aceasta se întinde mereu cucerind câmpuri, mușcând dealuri, o simți cum îmbrățișează colțurile casei de țară cu forța unui vânt puternic, rupându-i straiele de sărbătoare, alungând privighetorile, sugrumând clopotele bisericii, uitând că suntem români, moștenitori ai unei lăzi de zestre plină cu tradiții și obiceiuri, amintiri, istorie, zâmbete și lacrimi, păstrate atent și dăruite cândva fiecărei noi generații. Dar, încet, sub lumina neoanelor aprinse ale orașului în numele unei aventuri de-o noapte, am învățat repede să refuzăm colecțiile de viață bună și am ales să ne încruntăm la lumina dimineții și să ne îmbătăm sufletele cu suficiență și nepăsare, zâmbind tâmp cortegiilor funerare, exclamând printre coji de semințe de bostan și muzică house: „Ce viață mișto au pierdut ăștia !"

Și totuși, în lada aceasta de zestre, deși mult mai lent decât înainte, continuă să se strângă fapte, amintiri, istorii trăite și povestite, scrise pe hârtii prăfuite, hrană timpului. Așa a apărut și lucrarea ***Bolintin - cartea orașului***, o istorie a locului despre care ES dl. Neagu Udroiu a spus că este „*una scrisă cu fir de borangic pe ia cu șabac a vremurilor de ieri, de azi și dintotdeauna. Una plăsmuită și însemnată de fâlfâitul veacurilor, în liniștea ori în zgâlțâitul anotimpurilor mereu în tranziție, marcată de zgomote de pași venind de te miri unde. O legendă știutoare a zâmbi ori suspina, capabilă de tăceri prelungi și respirații, cu limpeziri predominante dar și cu încă nedeslușite mistere*".

Prezentată în data de 18 august 2017 și la București, la Librăria „Mihail Sadoveanu", în prezența unui public larg, format îndeosebi din scriitori, poeți, profesori și critici literari, lucrarea s-a bucurat de aprecieri subliniindu-i-se importanța pe raftul istoriografiei românești. În deschidere, motivând pe scurt existența cărții și prezența acesteia la București, Vasile Grigorescu, inițiatorul acestui demers editorial a ținut să precizeze faptul că „*spiritul marelui Bolintineanu acompaniază drumul Cărții Orașului, căci, dacă prima prezentare a cărții a avut loc la Bolintin, chiar pe locul în care s-a aflat casa în care s-a născut poetul, iată că, la nici doi pași de noi* (Librăria „M. Sadoveanu", locul lansării cărții, n.a) *se află una dintre realizările sale remarcabile, Universitatea bucureșteană. Acum s-ar putea pune întrebarea «Ce caută Bolintinul la București ? De ce au venit bolintinenii în aglomerata și încinsa Capitală ?» Pentru a putea răspunde la asemenea întrebări cred că ar fi bine să știm ce este Bucureștiul, ce sunt bucureștenii. După părerea mea locuitorii capitalei îndeplinesc numai «funcția» de bucureșteni, însă, de origine ei sunt de prin alte părți. Spre exemplu, dl. Fruntelată este bucureștean de la Bălăcița, dna. Milescu este bucureșteană de la Brăila, dl. Florentin Popescu vine tocmai de la Buzău și putem continua. Așadar, a fi bucureștean este doar o convenție, iar faptul că dumneavoastră sunteți azi bucureșteni și nu bolintineni consider că este doar un «accident» al istoriei. Pe scurt, Bolintinul a venit aici pentru a „explica", prin această lucrare, de ce nu a putut, de ce nu «a vrut» să fie Capitală.*"

Invitat la eveniment, poetul Nicolae Dan Fruntelată a ținut să își exprime nu doar bucuria și aprecierea legate de această lucrare, dar și mâhnirea în fața dezinteresului afișat de oficialitățile statului, indiferență care plutește peste tot ceea ce reprezintă tradiție, istorie, în două cuvinte, identitate națională: „*În plină caniculă, noi ne-am strâns pentru un eveniment care este unul prietenesc pentru că suntem aici o lume de prieteni ai Bolintinului și ai revistei Sud de o mare ținută, sobră, cu o istorie splendidă, ne-am strâns să sărbătorim o carte. Este o carte eveniment, aceasta*

*(continuare în pag. 24)*

# Mersul târgului

Ștefan CRUDU

### 23.07.2017: *Canicula prăjește prețurile*

Luna lui Cuptor este generoasă ca de obicei. Temperaturile ridicate au favorizat producția de legume, aflată la cota maximă în solarii și grădini. Abundența verii este prezentă în târg. Se observă imediat prin prețurile scăzute la tomate în special, aflate pe toate „tarabele" (neavând loc, cei mai mulți expun marfa direct pe sol, pe folii de plastic). Prețul general: 2 lei/kg. Cam același pentru restul legumelor de vară: ardei, castraveți, vinete. Multe zarzavaturi proaspete, mai ales la producători. Cartofii și varza, foarte ieftine: 0,7 lei/kg. Încă sunt răsaduri pentru recolta a doua în solarii (roșii și castraveți la cub). Nu s-a vândut însă răsadul de varză de toamnă pentru că e mai convenabil s-o cumperi înainte s-o pui la murat. Și oricum, consumul de varză a scăzut mult, nemaiavând prioritate în bucătăria actuală. Sau o luăm gata murată cu 4 lei/kg. E oricum mai comod, mai ales că ne permitem la aceste prețuri. Chiar și fructele s-au ieftinit: caisele de Grecia (zise de Vrancea) erau destule cu 4 lei/kg iar pepenii convenabili: 1 leu/kg cei verzi și 1,5 lei/kg galbeni. Așadar, bine ai venit, vară adevărată !

### 30.07.2017: *Frumos dar... jegos*

Am ales acest titlu, care pare dur, însă este perfect adecvat aspectului târgului văzut mai atent dar comparat și cu altele. Mizerie peste tot. Pe sol mai ales, pentru că acolo se expune cea mai mare parte a mărfurilor, chiar dacă se interpun folii de plastic sau prelate. Pe tarabe (cele din zona carne-brânzeturi), ciobite și prăfuite, cam la fel. În plus, marfa este în cea mai mare parte murdară, cu pământ nespălat pe pepeni, cartofi, unele legume culese de cu seară. Sticle cu lapte murdare (recuperate din ghene și refolosite fără prea mare spălare – cine și, probabil, cu ce). Carne transportată în condiții improprii, cereale fără preambalare, furaje care se scutură la manevrare, ambalaje care se abandonează la locul de vânzare, lipsă de apă total pentru eventuale spălări superficiale, gunoaie aruncate sub tejghele, idem resturi vegetale de la legume, balegi de cal etc. În plus, așa-zisul WC care este de anul trecut înfundat, iar în jurul lui este o baltă de *pișălău* (bombă de infecții). Mai găsim cărbuni și cenușă de la grătare aruncate pe alee, oase aruncate câinilor vagabonzi, zer rămas pe tarabele de ciment fără scurgere. În aer, „miresme" diferite, dar nu mai contează...

Ca un făcut, un cârd uriaș de ciori se roteau la mare înălțime. Probabil așteptau festinul semincer sau băligos de la terminarea târgului. Ori sosiseră din vreme la nunta din cartier care era în pregătire – dovadă, blocarea unei benzi din DJ 601 ( !) și îngreunarea circulației auto. Cine să vadă aceste abuzuri/ilegalități ? Și-apoi de ce să le deranjăm distracția care urmează și zgomotul infernal care ne va strica odihna în noaptea care urmează și-n viitoarele, până la terminarea sezonului nunților ! Ei sunt cei care ne vor da voturile în viitoarele campanii electorale și trebuie tolerați, nu-i așa ? ! Noi, cei normali, nu contăm deloc, e sigur. Dar să continuăm, fără pretenția de a epuiza subiectul. Lipsa unui WC corespunzător face ca cei sosiți de departe (vânzătorii) să profite de întuneric și să-și facă micile nevoi pe lângă garduri sau în spatele barăcilor sau mașinilor. Civilizație, nu glumă ! Mai bine zis bătaie de joc, fără jenă. Pentru că se încasează niște bani buni (350 lei/an închirierea tarabei și 15 lei/zi de duminică pentru o tarabă) dar nu se vede nimic investit în „frumosul" nostru târg, iubit și vizitat de mii de oameni din toată zona Bolintinului și nu numai.

# Poezia, un cor universal

## *Premianții români la Festivalul Internațional de Poezie „Tra le parole e l'infinito" de la Napoli*




Vă vorbeam, pe scurt, în numărul trecut al revistei despre importanța poeziei românești pe scena internațională a versului. Chiar nu știu dacă românul s-a născut poet sau nu, dar observ cu mândrie că pe oriunde se plimbă versul românesc, el cucerește suflete și reînvie zâmbetul. Vă spuneam că anul acesta s-a desfășurat cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie de la Napoli – „Tra le parole e l'infinito" – în care, din câte știam la acea oră, patru poeți români se clasaseră pe podiumul celor zece finaliști la secțiunea „Poezie Străină": Alexandra Firiță (Bolintin Vale), Angi Melania Cristea (Craiova), Gabriel Dragnea (București) și Alexandru Cazacu (București). De fapt, după cum am aflat, numărul poeților români finaliști este mai mare: Angelica Loredana Anton (Iași), Anca Mihaela Brumă, Agapia Tudose și Daniela Forcoș.

Nicola Paone, organizatorul evenimentului cultural spunea într-un interviu acordat unei publicații italiene că „aceste evenimente literare, la fel ca multe altele, au fost create pentru a revigora viața culturală, chiar și pe plan internațional. Chiar de la prima ediție, acest festival a avut parte de o participare națională remarcabilă. Aceasta a condus, an după an, la o prezență tot mai mare de scriitori și poeți de toate vârstele și de diverse naționalități". Și, într-adevăr, la această ediție au participat cu texte poetice scriitori din Spania, Brazilia, Bolivia, Canada, Argentina, Belgia, Portugalia, Croația, Germania sau Statele Unite ale Americii.

Concursul, a cărui gală de premiere va avea loc în data de 23 septembrie, la „Real Casino Vanvitelliano del Fusaro", din localitatea Bacoli a regiunii Napoli din Italia, demonstrează încă o dată, prin numărul foarte mare de autori din toată lumea, importanța și efectul pe care îl produce poezia, capacitatea ei de a uni oamenii, glasurile lor, într-un cor universal.

(A consemnat Gabriel DRAGNEA)

# *Cartea orașului* în vizită la... Palanca

Volumul monografic dedicat Bolintinului a ajuns vineri, 29 septembrie, în satul Palanca din comuna Floresti Stoenești. Acest sat, până în urmă cu circa 150 de ani făcea parte din Bolintinul istoric, reformele administrative impuse în vremea lui Cuza și ulterior, cauzând separarea acestui nucleu. Autorii și cartea lor au fost întâmpinați cu o deosebită căldură la școala gimnazială din Palanca de către prof. Gianina Mehedințu (membră a Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu), un dascăl cu vocație, al cărui exemplu ar trebui urmat și multiplicat spre binele educației copiilor noștri. De asemenea, a fost prezent și directorul școlii (prof. C-tin Drăgușinoiu), ca și alte cadre didactice. Elevii au putut viziona filmul documentar *Bolintineanu, poveste dăltuită în piatră*, pe tema căruia au urmat interesante discuții. Din cuvântările invitaților (Constantina Chiva, Ștefan Crudu, Vasile Grigore, Mioara Mănescu, Ciprian Necșuțu, Corneliu State), elevii au putut afla aspecte neștiute despre trecutul istoric al satului lor și al localităților învecinate, despre personalități de demult și realizările lor. În concluzie, o acțiune reușită, în mijlocul unui colectiv ospitalier, receptiv și deschis spre cunoaștere.

# Festivalul TOAMNA CULTURALĂ BOLINTINEANĂ

## Ediția a V-a, octombrie – noiembrie 2017

## *Preludiu la Centenarul Marii Uniri*

Programul manifestărilor:

***Să nu uităm***: rebotezarea simbolică și așezarea de plăcuțe inscripționate pe străzile din Bolintin Vale ce au purtat în trecut numele unor bătălii sau ale unor eroi căzuți pentru înfăptuirea Marii Uniri;

***Diplomația, serviciile secrete și Marea Unire***: participă general de brigadă (r) Gheorghe Dragomir și diplomații Neagu Udroiu și George Apostoiu;

***Bolintin – tradiție și creație***: invitație la o porție de păsat de porumb preparat după o veche rețetă bolintineană, servit în vase de lut, cu linguri de lemn, acompaniat de licoarea toamnei și de cântecele locului (*Smaranda de peste Sabar*, *La Bolintinul din Vale este un puț cu cinci izvoare*);

***Scriitori la Bolintin*** (Alexandru Cazacu, Alexandra Firiță, Florică Dan, Gabriel Dragnea) prezentare de carte, urmată de o discuție despre starea scriitorului român din emigrație;

***„Cartea orașului" merge la... Școala Gimnazială Malu Spart și Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu"***: prezentare de carte;

Premiera filmului documentar ***Origini – Bolintin, tărâmul apelor***, realizat de Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu despre începuturile comunității bolintinene;

***General de brigadă (r) Gheorghe Dragomir și invitații săi***: prezentare de carte;

***Familia regală și Războiul de Reîntregire***: participă Ștefania Dinu (doctor în istorie, director adjunct al Muzeului Național Cotroceni);

***Războiul și Marea Unire oglindite în literatură și artă***: participă Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată și Florin Colonaș.

***Războiul de Reîntregire și Marea Unire reflectate în filmografia română***: participă Ileana Popovici, Călin Stănculescu și Titus Vîjeu;

***Bolintinul în vremea Primului Război Mondial***: participă Constantin Bărbuță și Vasile Grigore.

***Soldatul român în Primul Război Mondial:*** prezintă dr. în istorie Sergiu Iosipescu

Manifestările se vor desfășura în localitățile Bolintin Vale, Bolintin Deal, Florești, Malu Spart, Palanca și Stoenești.

# *Reviste primite la redacție*

***Litere***, anul XVIII, nr. 9 (210), septembrie 2017, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

***Actualitatea literară***, anul VIII, nr. 75, septembrie 2017, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

***Mărturii culturale***, anul II, nr. 2 (6), aprilie-iunie 2017, revistă trimestrială de cultură, Satu Mare. Director fondator Aurel Pop; Redactor șef Viorel Câmpean.

***Pro Saeculum***, anul XVI, nr. 3-4 (119-120), 15 aprilie – 1 iunie 2017, revistă de cultură, literatură și artă. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

***Bucureștiul literar și artistic***, anul VII, nr. 9 (72), septembrie 2017. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

***Călugărenii lui Mihai Viteazul***, serie nouă, nr. 4 (19), aprilie 2017, revistă de cultură și educație patriotică, editată de Asociația „Fiii și prietenii Călugărenilor lui Mihai Viteazul". Redactor șef Adrian Popa.

***Jurnal de literatură***, nr. 25, februarie 2017, revistă a Bibliotecii județene „I. A. Bassarabescu" Giurgiu. Redactor șef Dan Mucenic.

***Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.***

***Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.***

***Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.***

***Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.***

***Editor: Raluca Tudor***

***Telefon editură: 0720 773209***

***Consilier editorial: Vasile Grigorescu***

***Telefon revista "SUD": 0786 455702***

# Un loc fără istorie și amintiri este un pământ bolnav, al nimănui. *Cartea Bolintinului la București*

*(urmare din pag. 22)*

*despre Bolintin, una dintre bucuriile pe care le-am avut în această vară toridă, să citesc această carte și să văd ce este dincolo de ea. L-ați auzit vorbind pe omul care a preluat o misiune – nu spun cuvinte mari – și o duce înainte cu o forță și cu o încăpățânare că stau și mă gândesc și mă mir de unde Dumnezeu mai are resurse pe vremurile astea în care te ajută aproape nimeni din partea oficialităților și, atunci, oamenii fac tot ce pot, prin voința lor și prin încăpățînarea asta frumoasă de a demonstra că pământul pe care trăim are o istorie și ea trebuie cinstită și iubită. Acolo, la Bolintin s-a creat o mișcare istorică, mare parte a oamenilor care participă*





**În imagine: Milica Dan, Pamfil Tudor, Mihai Dinu, Ștefania Dinu, Al. Cazacu, Gabriela Dumitru, Monica Dinu, Nicolae Constantin, Erasmina Porojan, Raluca Tudor, Marian Grigore, Mariana și Ninel Popescu...**



**În imagine: Geta Munteanu, Nicolae Dan Fruntelată, Nicolae Scurtu, Florentin Popescu, C-tin Bărbuță, Vasile Grigore, Șt. Crudu**

*la ea fiind aici în sală. Sentimentul acesta se transmite și la copii. Am fost acolo la câteva sărbători culturale și am văzut că se cultivă și se face educație. La una dintre slujbele religioase întru cinstirea memoriei lui Bolintineanu, în biserică, niște copii în uniforme școlare au stat acolo cuminți, au ascultat ce se spune despre poetul Bolintineanu și am văzut că știu, înțeleg și li se luminează ochii. Cam asta este atmosfera de acolo. Din această atmosferă s-a născut o carte care este una științifică, o carte solidă, muncită, o carte scoasă din cotloane, din biblioteci și din podurile caselor anumitor familii. S-a făcut o muncă de detectiv, extrem de bine organizată pentru ca această carte să apară. De ce m-a bucurat și impresionat cartea aceasta ? Oamenii care au realizat-o sunt cititori de istorie. Ei știu să citească în istoria unui loc, să interpreteze urmele – ei sunt ca niște vânători de urme – și să le dea sensurile cele adevărate. Am citit în cartea aceasta despre Pădurea Îngropată de la Cornetu, despre acel sit de la anul 5507, am citit despre urmele de așezări din perioada bronzului timpuriu. Aceste așezări au traversat veacurile și, iată că, la 1433 s-a înființat Bolintinul din Vale, iar in jurul lui 1700, Bolintinul din Deal, pe un loc pe care cartea aceasta îl numește «tărâmul apelor». Iată că putem găsi istorie, dar și literatură, și poveste, mitologie în același timp. De aceea este frumoasă cartea aceasta ! Dacă ni s-ar da spre lectură numai istorie seacă, știință seacă poate ne-am mai îneca, ne-am mai încurca și am citi-o pe sărite, dar este atât de frumos scrisă și atât de bine se împletesc toate aceste lucruri astfel încât cartea aceasta se îndreaptă către literatură."*




**Dinu și Andreea Grigore**

Unul dintre importanții istorici literari ai prezentului, care a declarat convins într-un interviu că „cercetarea și istoria literară nu vor dispărea niciodată", având speranța că „cineva, dintr-o altă generație se va dedica, în exclusivitate, acestei activități" aproape dispărute astăzi, despre monografia bolintineană, prof. Nicolae Scurtu a mărturisit astfel: *„Este o mare onoare pentru mine să vorbesc despre această carte întrucât autorii acesteia au epuizat bibliografia. Ei știu tot. Au citit tot ce se poate citi despre Bolintinul din Vale, despre oameni, despre istoria locală, culturală, politică și socială. Trebuie să spunem că dl. Vasile Grigorescu este o personalitate emblematică a acestor locuri și această carte a apărut în urma unor aprofundate studii de arhivă, de bibliotecă, cercetare de teren s.a.m.d. A apelat la toate sursele de informație științifică și, acolo unde știința nu dă răspuns a căutat să se refugieze în folclor, în mitologie, în imaginarul folcloric. În acel areal al sudului timpul curge altfel. Dar, nu de-acuma, dintotdeauna ! Oamenii aceia, întâi de toate gândesc și apoi fac. Această carte, una eveniment, cum s-a și spus este o carte care suscită interesul specialiștilor, dar și al tuturor acelora care sunt îndrăgostiți de pământul acestei țări, atât de râvnit odinioară, ca și astăzi de unii și de alții. Noi, la tribunalul istoriei trebuie să mergem cu astfel de pașapoarte. Acestea ! Din 1990 și până acum, la nivelul țării s-au tipărit peste o mie de monografii despre sate, comune, orașe, târguri, școli și biserici. Noi, acum, reînnodăm firul care s-a rupt cândva. Și acest lucru se face greu, foarte greu. Arhivele sunt disparate, unele nu mai sunt, martorii importanți au dispărut, arhivele personale și de familie de asemenea au dispărut... Ori, rolul foarte important al dlui Vasile Grigorescu și al colaboratorilor dumnealui a fost acela de a depista, de a citi și a decripta sensurile majore ale vieții istorice din această vatră de cultură și civilizație care este Sudul, în speță Bolintinul din Vale și comunele aferente. Ca să iubești trebuie să cunoști. Oamenii aceștia iubesc locul pentru că îl cunosc, l-au citit, l-au decriptat, au apelat la toate sursele importante majore și, mai ales, i-au citit pe toți cei care au trecut pe acolo... Ceea ce dă un plus valoare acestei cărți este iconografia. Autorii lucrării s-au priceput să facă o carte extrem de valoroasă și de profundă sub aspectul monografic, al decriptării vieții din acea zonă, care a dat doi mari academicieni: Nicolae Cartojan și Mihail Dragomirescu. Sunt convins că această carte reprezintă de astăzi un reper fundamental în istoriografia românească."*

Scriitorul și publicistul Florentin Popescu, un apropiat al grupării literar-istorice bolintinene, prieten vechi și colaborator constant al revistei *Sud*, a remarcat că *„acest volum este rodul unei pasiuni de a cerceta istoria, trecutul, prezentul, cultura acestei zone de sud și al pasiunii de a face cunoscută această zonă în toată țara. Dl. Scurtu spunea că autorii cărții au epuizat toate resursele documentare. Este foarte adevărat. Cu toții au căutat scrisori, fotografii, au răscolit arhive și au turnat totul într-o matrice din care a ieșit o carte rotundă, perfectă unde, practic, găsești tot ceea ce te interesează. Citind-o m-am bucurat că autorii nu s-au limitat doar la Bolintin. Au analizat o întreagă zonă, pentru că nu poți să judeci numai Bolintinul în sine pentru că ramificațiile istorice s-au extins în tot arealul. Este limpede că nu a fost ușor un asemenea demers editorial, dar și satisfacția cred că este pe măsura eforturilor. Iconografia este ireproșabilă și m-a bucurat încă o dată că ei au venit cu istoria la zi, cu date și aspecte concrete pe baza documentelor oficiale existente. Organizarea materialelor este extraordinară. Există în carte o cronologie care acoperă toate zonele: social, politic, cultural și istoric ceea ce oferă și o perspectivă asupra zonei sudului. Nu încape îndoială că asistăm la un moment editorial de excepție și cred că și în viitor ne vor oferi și alte lucrări de referință pentru că, slavă Domnului, zona le oferă tot timpul materiale, surse de inspirație."*

Și, într-adevăr, așa este ! Dar, nu doar zonele din jurul Bolintinului ascund povești și istorii uitate în vechi cotloane ! De oriunde ai lua-o la pas și dacă vei întreba în jur pe aceia puțini, care încă mai privesc drumul de pe banca din fața casei, de la Zimnicea la Darabani și de la Sf. Gheorghe la Sânnicolau Mare vei mai descoperi frânturi de gânduri rătăcite pe aleile timpului, povești nescrise, obiecte vechi resemnate în colțul lor prăfuit, cucerit de păianjeni. Dar eu, încă vreau să cred că, asemenea unor oameni precum Vasile Grigorescu, pr. Nicușor Beldiman, Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Ștefan Crudu, Florică Dan, Milica Dan, Marian Grigore sau Ciprian Necșuțu mai sunt și alții care caută, scormonesc prin poduri și desprăfuiesc vechile haine care au îmbrăcat ani la rând atâtea conștiințe, azi aruncate la umbra neoanelor aprinse ale orașului în numele unei aventuri de-o noapte.

Sud

**Director fondator: Constantin Carbarău**
**Redactor șef:** Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
**Colectiv de redacție:** Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Geanina Mehedințu
**Prelucrare imagini:** Mircea Paraschiv

**Redacția și administrația:**
*Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu*

**ISSN 1224-7367**
**PREȚ 5 lei**

**Concepție grafică: Raluca Tudor**
RAWEXCOMS
**Editura RAWEX COMS SRL**
**ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209**

**Tipar: Oscar Print**

**Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.**